



Uvodnik

Jurij Paljk

Ne polovičarstvu!

V petek, 5. julija, je izšla prva okrožnica papeža Frančiška z naslovom Lumen fidei – Luč vere. Dokument, ki so ga predstavili na tiskovnem uradu Svetega sedeža, je razdeljen na štiri poglavja. V uvodu je papež Frančišek zapisal, da je Lumen fidei skoraj v celoti pripravil zaslužni papež Benedikt XVI. in da je sam dodal nekaj dopolnil, tudi zato je svet medijev takoj poimenoval okrožnico kot "okrožnico dveh papežev", pa čeprav jo je podpisal samo papež Frančišek, sicer ne bi imela nobene cerkvenopravne veljave. Okrožnico o veri pa je vseeno treba prišteti k prvima dvema okrožnicama Benedikta XVI. o ljubezni in upanju.

Sveti oče Frančišek nas preseneča vsak dan znova in vsak dan z novostmi, tako je presenetil tudi s tem, da je svojo prvo okrožnico pripravil kot nadaljevanje dela svojega predhodnika, ki se je umaknil zaradi starosti, slabega zdravja in zaradi velikih težav, ki jih je videl predvsem v rimski kuriji in je bil zanje mnenja, da je prav, da jih reši nekdo, ki ima več moči. Nobena skrivnost ni, da je vrh Cerkev, če lahko tako imenujemo rimsko kurijo, danes v resnih težavah, o čemer pričajo vsakodnevne novice, ne nazadnje tudi dejstvo, da je sveti oče Frančišek imenoval posebno komisijo, ki naj raziše nespodobno pranje denarja v vatikanski banki IOR, v kateri sta bila prisiljena minuli teden odstopiti dva vodilna moža, italijansko sodstvo pa je nekaj vidnejših sodelavcev te vatikanske banke poslalo v pripor z obtožbo hudih finančnih zlorab, če se omejimo samo na banko, o kateri je v enem svojih nagovorov papež Frančišek že dejal, da ni življenjskega pomena za obstoj Cerkev.

V svojih vsakodnevnih nagovorih, predvsem pa z dejstvom, da še vedno noče oditi stanovat v papeško stanovanje, sveti oče jasno kaže svetu in rimski kuriji, da hoče postopoma očistiti hierarhični vrh, da se hoče znebiti vsega tistega škodljivega, koruptivnega, nečistega balasta, ki ga v Cerkvah itak ne bi smelo biti, zato nenehno obsoja korupcijo, nečistovanje, stremušstvo, karizem, graja opravljive in lažnike, zahrbtniže, pobeljene grobove ter pokvarjenec vseh vrst, napuha polne ter blišča, bogastva željne visoke predstavnike Cerkev, nenehno postavlja na prvo mesto evangelij in Njegovo resnico. Predvsem pa preseneča s svojo neformalnostjo, ki je bližja sodobnemu človeku, kot so vse navlake, ki se jih je v Cerkvah nabralo skozi stoletja preveč, vabi predvsem posvečene osebe, naj se vrnejo h koreninam krščanstva, naj se odpovejo minljivi slavi in blišču, brez vsakih težav spregovori tudi o tem, kako tudi sam rabi pomoč pri vodenju Cerkev in zato ustanovi posebno komisijo kardinalov, čisto brez vsake dlake na jeziku pove, da obstaja "gayevski lobby" v vrhu rimske, in ne samo rimske!!!, kurije in pove, da se še posvetuje, "kaj bomo lahko ukrenili!", še in še bi lahko naštevali. Konec minulega tedna je šest tisoč zbranih sester raznih redov in bogoslovcev z vsega sveta pozval, naj se odpovedo "udobnim in luksuznim avtomobilom, ker ni lepo videti ne duhovnike ne sestre v zadnjem modnem avtomobilu"; avto naj služi le temu, da nam pomaga pri prevozu, a naj ne bo znamenje uspeha, bogastva, poroga revnim, lačnim otrokom po svetu. Vsak dan znova papež Frančišek nagovarja vse nas, naj se vrnemo k resnični veselici, ki jo prinaša vedno sveži evangelij, ko zahteva od vsakogar izmed naš dejanja in ne besed, sicer je naša vera prazna! Če za besedami ni dejanja, je vse zaman!

/ str. 2



Pozdrav iz poletnega središča Srečanja v Gorici!

Foto DPD

Spet v ospredju ukinitvev pokrajin Sprememba pokrajin in prenos njihovih funkcij

P rejšnji teden je na italijanski politični sceni spet stopila v ospredje debata o ukinitvi pokrajin. Najprej je ustavno sodišče določilo neustavnost določil zakonskega dekreta "Salva Italia" o reformi pokrajin, nato je predsednik vlade Enrico Letta sestavil in vložil v parlament predlog ustavnega zakona, ki bo izbrisal besedo in institucijo "pokrajina" iz ustave oziroma iz ureditve italijanske republike. Predsednik Letta je izjavil, da namerava vlada izpeljati, kar je napisano v političnem programu o ukinitvi pokrajin. V torek, 2. julija, je ustavna skupščina razveljavila vse tiste člene Montijevega zakonskega dekreta "Salva Italia" (štev. 201/2011), ki so predvidevali krčenje števila pokrajin in so jih spreminjali v drugorazredne institucije. Ustavno sodišče je črno na belem zapisalo, da ni mogoče posluževati se zakonskega dekreta za izpeljavo organske reforme javnega sistema, ker je v nasprotju s 77. členom ustave. Ustavno sodišče se je izreklo glede dveh vprašanj, ki so ju izpostavile dežele (med temi tudi dežela FJK). Sporni točki sta bili sprememba pokrajin v drugorazredne institucije in prenos njihovih funkcij na občine. 23. člen dekreta je določal, da po novem Pokrajino vodi predsednik, izvoljen od pokrajinskega sve-

ta, pokrajinski odbor je pa ukinjen. Pokrajinski svet naj bi štel 10 svetnikov (danes jih je 24), ki bi jih izvolili svetniki občin. Ustavna skupščina je podčrtala določila 117. člena ustave, ki poverja državi kompetenco oblikovanja volilne zakonodaje in oblikovanje državnih organov ter funkcij lokalne uprave. 133. ustavni člen določa, da zakon (ne zakonski dekret) lahko spremeni pokrajinska okrožja in ustanovi nove pokrajine. Ustavno sodišče je razveljavilo tudi člene, povezane s t. i. spending review. To je tehnična obrazložitev ustavne razsodbe.

Razsodbe ustavnega sodišča niso tehnične, ampak politične narave, ker preverjajo ustavnost – tj. skladnost delovanja parlamenta, vlade in sodstva (ki se poslužuje instrumentov, kot so zakoni in zakonski dekreti, razsodbe ipd.) z določili ustavne listine. Najpomembnejši del ustave so temeljna načela, na katerih sloni Republika, k tem spada člen štev. 6, ki izrecno govori o manjšinah. Drugi del ustave (od 55. do 139. člena) obravnava ureditev Republike in v teh členih so točno določene kompetence in relacije, ki urejajo delovanje različnih državnih organov.

Razsodba ustavnega sodišča potrjuje pomembnost in vrednost zakonskih določil, ki jih mora oblikovati parlament in ne vladni organ. Razsodba je tudi prisilila predsednika Letto, da je pripravil akt, ki ga bo moral izglasovati parlament; videli bomo, ali se bo in kako se bo parlament izrekel za ukinitvev pokrajin oz. reformo ureditve javne uprave. Predsednica dežele Debora Serracchiani je potrdila stališče, da tako, kakor je predvideno v programu koalicije, namerava izpeljati reformo krajevnih uprav, ki predvideva ukinitvev pokrajin (it. "superamento").

/ str. 16

Mara Černic

Podpredsednica pokrajine Gorica

Papež Frančišek na Lampedusi

Od globalizacije ravnodušnosti do globalizacije solidarnosti



Za cilj svojega prvega apostolskega potovanja je papež Frančišek izbral Lampeduso. Sin priseljencev, ki je že kot kardinal opozarjal, da mora Cerkev stopiti iz sebe in hoditi proti geografskim in "bivanjskim periferijam", se je želel najprej srečati s priseljenci, begunci, prebežniki; na otoku med Sicilijo in Tunizijo, ki je neverjetno blizu afriški obali, na obrobju Evrope. Sredi morja, ki je za mnoge simbol upanja in bi moralo združevati svet revnih in bogatih; isto morje pa je žal tudi simbol smrti, pokopališče okrog dvajset tisoč oseb, ki niso nikdar dospeli do italijanske obale... Zato je bil zgodovinski obisk Petrovega naslednika na tem otoku v ponedeljek, 8. julija, hkrati prazen dan, saj ga je res navdušeno sprejela množica migrantov, prostovoljcev in domačinov, pa tudi dan bolečega spomina. Mož v belem, ki ga niso spremljali ne visoki vatikanski cerkveni dostojanstveniki ne "ugledni" rimski politiki, se je najprej poklonil spominu na umrle priseljence na krovu patroljnega čolna obalne straže, s katerega je na kraju velikega brodoloma izpred nekaj let tudi vrgel venec cvetja v morje.

DD / dalje na str. 5

Pogovor



Vsodržavni
duhovni
svetovalec
Coldiretti g. Paolo
Bonetti o zemlji
kot življenjskem
vodilu

5



Slovensko Ministrstvo za kulturo

Kulturni in sakralni objekti brez obdavčitve

V središču so bile odslukave slovenstva

V državnem zboru je bilo tradicionalno juljsko vseslovensko srečanje, na katerem se zberejo predstavniki Slovencev iz zamejstva in po svetu. Nosilna tema letošnjega srečanja, ki je bilo že trinajsto po vrsti, so bile odslukave slovenstva.

Udeležence so uvodoma pozdravili predsednik DZ Janko

veniji. Hkrati je udeležence povabila na dvodnevno prireditel Dobrodošli doma, ki jo je ob koncu tedna v Ljubljani pripravil Urad vlade za Slovencev in po svetu.

Po besedah predsednika komisije DZ za odnose s Slovenci v zamejstvu in po svetu Danijela Krivca je bilo to srečanje priložnost, da "zajamemo vse barve,

šolajo v tujini.

Mejnike v zgodovini slovenske manjšine in rezijanskega narečja v Videmski pokrajini, sedanjo organiziranost društev in organizacij, ki delujejo v tej pokrajini, in prihodnje projekte je predstavila Luigia Negro. Poudarila je, da je vitalnega pomena za ohranjanje slovenstva izobraževanje v slovenskem je-

Ministrstvo za kulturo ocenjuje, da bi bilo treba predlog zakona o davku na nepremičnine dopolniti tako, da bi bili davka oproščeni kulturni spomeniki, nepremičnine, ki imajo status javne kulturne infrastrukture, in tudi sakralni objekti. Meni, da bi plačilo davščin lahko otežilo ali ogrozilo delovanje verskih skupnosti.

Kot so povedali na ministrstvu, je oprostitve obdavčitve za kulturne spomenike državnega ali lokalnega pomena nujna predvsem za vzpodbujanje njihove revitalizacije, saj so z njihovim upravljanjem povezani visoki stroški za obratovanje in vzdrževanje ter zahteven varstveni režim z omejitvami glede gospodarskega izkoriščanja. Razglasitev za kulturni spomenik po navedbah ministrstva predstavlja omejevanje lastnine spomenika, ekonomska obremenitev lastnika spomenika pa, da je bistveno večja od obremenitve lastnika nepremičnine, ki ni razglašena za spomenik. Kulturne spomenike je po navedbah ministrstva že ob sedanjih pogojih obdavčenja zelo težko prodati ali oddati v najem, tudi lokalne skupnosti niso zmožne same zagotoviti sredstev za celovito obnovo, vzdrževanje in obratovanje.

Ministrstvo bi iz obdavčitve izvzelo tudi nepremičnine, ki imajo status javne kulturne infrastrukture. Ta je sicer že po definiciji lahko le v državni lasti oziroma v lasti lokalne skupnosti, tako da plačilo davka ne bi prineslo svežega kapitala niti v državni proračun niti v proračun občin.

Javni zavodi s področja kulture, ki so večinoma upravljavci državne javne kulturne infrastrukture, že sedaj plačujejo visoke zneske nadomestila

za uporabo stavbnega zemljišča, pravijo na ministrstvu, kjer menijo, da bi oprostitve prispevala k pozitivnemu vplivu na kulturno dejavnost v teh nepremičninah.

Ministrstvo predlaga tudi, da bi lahko občine znižale davčno stopnjo do 50 odstotkov za nepremičnine, za katere je v registru nepremičnin evidentirano, da so kulturna dediščina in da jo lastniki vzdržujejo.

"Ker je v javnem interesu ohranitev kulturne dediščine, in ne njen propad, je prav, da skupnost z davčnimi olajšavami zagotovi pomoč pri obnovi in vzdrževanju naše skupne dediščine", pravijo. Predlagana obdavčitev sakralnih objektov pa postavlja vprašanje prekomernega posega države v versko svobodo oziroma bojazen, da verske skupnosti ne bodo zmožne plačila davščin in da bo zaradi tega v znatni meri oteženo ali celo ogrozeno njihovo delovanje, menijo na ministrstvu.

Poleg tega so objekti verskih skupnosti iz zgodovinskih in drugih simbolnih razlogov skoraj izključno objekti z bistveno višjo vrednostjo od objektov drugih nepridobitnih organizacij, čeprav v primerjavi z drugimi sploh niso tržno blago in/ali tržno zanimivi.

"Graditev in posedovanje objektov, namenjenih bogoslužju oziroma drugemu obredju, sodi v sklop človekove pravice do verske svobode. Država to pravico pospešuje", pravi ministrstvo.

Zato predlaga, da se med izjeme dodajo objekti registriranih verskih skupnosti, ki so namenjeni izključno obredju (cerkve, kapele, znamenja, džamije, molilnice, sinagoge, templji ipd.) ter življenju in delu redovnih skupnosti (samostani).



Foto Slomedia

Veber, ministrica za Slovence v zamejstvu in po svetu Tina Komel in predsednik komisije DZ za odnose s Slovenci v zamejstvu in po svetu Danijel Krivec. Veber je poudaril, da so Slovenci, ne glede na to, kje so, neločljivo povezani s Slovenijo kot matično domovino, izjemnega pomena pa je po njegovih besedah skrb za ohranjanje jezika in kulture. Vsi, ki živijo izven meja Slovenije, so po njegovih besedah neprecenljivi ambasadorji in promotorji Slovenije po svetu.

Komelova je poudarila, da "Slovenija je bila, je in vedno bo" domovina vseh Slovencev iz sveta in zamejstva, po njihovi zvestobi in zavesti pa bi se lahko zgledovali tudi vsi v Slo-

odtenke, pa tudi morebitne sence delovanja" slovenskih skupnosti po svetu in v zamejstvu, ki lahko v teh časih veliko pripomorejo k sodelovanju, tako na gospodarskem kot drugih področjih, med Slovenijo in posameznimi državami, kjer živijo pripadniki slovenstva.

Anton Mavretič iz ZDA je zbrane nagovoril prek videokonference. Poleg kratkega zgodovinskega razvoja slovenstva se je navezal tudi na današnje razmere in poudaril, da bi morala imeti Slovenija boljše organizirane stike z intelektualci, ki živijo izven njenih meja, hkrati pa si prizadevati, da bi imela od treh do sedem svetovno prepoznavnih izdelkov in poskrbeti za vračanje tistih, ki se

ziku.

Mirjam Milharčič Hladnik je spregovorila o odslikavah slovenstva v sestavljenih identitetah in medkulturnih dialogih in opozorila na pomen osebnih izkušenj in osebne zgodovine posameznikov. Življenje v več svetovih, več jezikih in več kulturah je potrebno po njenih besedah jemati kot bogastvo in srečo ter nekaj, kar nas lahko povezuje in plemeniti.

Joe Valencic iz Clevelanda pa je na kratko predstavil osebne izkušnje slovenske skupnosti čez lužo, ki sedaj na nekaterih področjih po njegovih besedah doživlja renesanso.

V popoldanskem delu srečanja so bile na programu razprave posameznih udeležencev.

Nedopustno!

Qvi si parla soltanto italiano

Dne 28. maja 2013 je bil v uradnem listu Italijanske republike objavljen razpis natečaja za redno zaposlitev vodstvenega in upravnega osebja z znanjem slovenskega jezika pri deželni šolski upravi za Furlanijo Julijsko krajino. Podrobnejše podatke je mogoče dobiti na spletni strani državnega urada v italijanskem in slovenskem jeziku. Gre za eno mesto upravnega funkcionarja in za tri mesta upravnega sodelavca. Pri vsaki od teh kategorij je napis "vzorec vloge", kjer dobiš obrazec prošnje za udeležbo pri natečaju (v italijan-

skem besedilu piše "modello di domanda"). Klikneš seveda pri slovenskem napisu in se pojavi "vzorec vloge" izključno v italijanskem jeziku. Toda to še ni najlepše! Na obrazcu za prvo kategorijo piše "da compilare in lingua italiana", na obrazcu za drugo in tretjo kategorijo pa piše "da redigere in lingua italiana". V deželni šolski upravi obstaja tudi IV. urad ali urad za slovenske šole. Ta ima celo uslužbenca, ki je zadolžen za prevajanje in tolmačenje, deželni šolski urad pa sodeluje pri Državnem splošnem okencu za Slovence v ulici Piccardi 9/1, kjer je ob torkih in petkih

od 9.00 do 12.30 na razpolago predstavnik šolske oblasti za informacije in baje tudi za prevajanje. Toda zaradi pisne zapovedi, da je treba izpolniti obrazec v italijanski, kdo ga bo prevajal v slovenščino, ko pa mora biti izpolnjen v italijanski?... Slovenci v Italijanski republiki imamo zbirno narodno stranko Slovensko skupnost, potem imamo kar dve krovni organizaciji (Slovensko kulturno gospodarsko zvezo in Svet slovenskih organizacij), menda imamo še vedno Sindikat slovenske šole, potem bdi nad našo manjšino v imenu Republike Slovenije Generalni konzulat. Pa vendar ni nihče opazil strahovite kršitve državnega in mednarodnega pravnega reda in ni posegel. Vse je upaval "tržaški duh" s koncerta 13. julija 2010!

Za družbeno politično društvo **Edinost**
Samo Pahor

Svet slovenskih organizacij

Pri razpisu za slovenske šole slovenščina ne sme biti zapostavljena!

Svet slovenskih organizacij je ogorčen zaradi objave razpisa za zaposlitev vodstvenega in upravnega osebja z znanjem slovenskega jezika pri deželni šolski upravi za Furlanijo Julijsko krajino. Dejstvo, da je bil 28. maja 2013 ta razpis objavljen v uradnem listu, je sicer lepa novica, kot je tudi razveseljivo, da so podrobnejši podatki dostopni tudi v slovenščini. Problem pa se postavi, ko se odpre vzorec vloge, ki je le v italijanskem jeziku, in je pri tem še posebno navodilo, ki določa, da

mora biti obrazec izpolnjen (compile/redigere) samo v italijanskem jeziku.

Svet slovenskih organizacij se zahvaljuje prof. Samu Pahorju, da je o tem problemu seznanil krovni organizaciji. SSO pričakuje, da bodo pristojne šolske oblasti hitro ter primerno ukrepale in bo zadoščeno temu, kar je določeno v zaščitnem zakonu glede pravice do uporabe slovenščine v odnosu z javno upravo. Svet slovenskih organizacij ocenjuje kot nedopustno dejstvo, da se po dvajsetih letih od sprejetja

zaščitnega zakona še vedno dogajajo taki primeri, kjer je slovenski jezik dejansko zapostavljen, in to celo takrat, ko gre za funkcijo, namenjeno slovenski narodni skupnosti v FJK. Še posebno skrb vzbujajoče je, da se to dogaja ravno na področju šolstva. Svet slovenskih organizacij poziva tudi pristojna šolska predstavništva in sindikat slovenske šole, naj posežejo pri deželni šolski upravi za pokol v zloglasni Srebrenici, kjer je bilo 11. julija 1995 - torej na današnji dan pred osmimi leti - s strani srbskih vojakov pobitih okrog osem tisoč muslimanov, kar je sodišče v Haagu deset let kasneje opredelilo kot genocid. Lahko, da se zgodovinska izjava srbskega predsednika ni zdelo prepričljiva, ker je isti predsednik takoj po svoji izvolitvi pred dobrim letom dni napovedal, da si bo Srbija prizadevala za polnopravno članico Evropske unije, vendar se nikoli ne bo odrekla Kosovu in je s prvim obiskom na tuje v Rusijo dal vedeti, da za njegovo državo obstajajo tudi druge poti. Lahko se njegovo opravičilo ni zdelo prepričljivo, ker je Balkan pač Balkan, ki mu v nobenem primeru ne gre zaupati. Lahko obžalovanje za zločin ni bilo po volji Evropi, saj naj bi njene čete v mirovnem posegu OZN Srebrenico štatile in varovale. Ker se to ni zgodilo, čeprav se je vedelo, da bo do

Povejmo na glas

Izjemno pomembno, a skoraj pozabljeno

Ni prav, da gredo hitro v pozabo dobrodelna dejanja kot tista, da sta filmska zvezdnika Sandra Bullock in Leonardo Di Caprio namenila potresencem na Haitiju po en milijon dolarjev, toliko manj prav je, da se isto dogaja s politično izjavo obžalovanja za vse hudo, s katerim se je en narod prepričal zoper drugega. V mislih imam srbskega predsednika Tomislava Nikolića, ki je pred dobrima dvema mesecema za televizijo Bosne in Hercegovine rekel dobesedno tole: "Poklekнем in se opravičujem. Prosim za odpuščenje za zločine, storjene v imenu srbskega naroda". To je bilo opravičilo za pokol v zloglasni Srebrenici, kjer je bilo 11. julija 1995 - torej na današnji dan pred osmimi leti - s strani srbskih vojakov pobitih okrog osem tisoč muslimanov, kar je sodišče v Haagu deset let kasneje opredelilo kot genocid. Lahko, da se zgodovinska izjava srbskega predsednika ni zdelo prepričljiva, ker je isti predsednik takoj po svoji izvolitvi pred dobrim letom dni napovedal, da si bo Srbija prizadevala za polnopravno članico Evropske unije, vendar se nikoli ne bo odrekla Kosovu in je s prvim obiskom na tuje v Rusijo dal vedeti, da za njegovo državo obstajajo tudi druge poti. Lahko se njegovo opravičilo ni zdelo prepričljivo, ker je Balkan pač Balkan, ki mu v nobenem primeru ne gre zaupati. Lahko obžalovanje za zločin ni bilo po volji Evropi, saj naj bi njene čete v mirovnem posegu OZN Srebrenico štatile in varovale. Ker se to ni zgodilo, čeprav se je vedelo, da bo do

pokola prišlo, je bilo boljše neizrečeno krivdo in tudi predsednikove besede potisniti v pozabo. Lahko je tovrsten pokol nekaj tako strašnega, da ga v bistvu ni mogoče sprejeti in se zato preobrazi v molčečo travmo. Lahko so izjave obžalovanja s strani visokih politikov tako silno redke, da vanje sploh več ne verjamemo, če pa se že zgodijo, ne vemo, kaj bi z njimi počeli. In vendar gre za izjemno pomembno dejanje, ki ga kljub naštetim pomislekom - le-ti dragocenost obžalovanja zmanjšujejo - nikakor ne bi smeli prepustiti pozabi ali ga potisniti v odmaknjen kot naše podzavesti. Ne nazadnje sta obžalovanje zaradi storjenih dejanj in odpuščenje storilcem edina, zato pa rešilna pot za ustvarjalno prihodnost, in to tako v osebnem življenju kot v življenju med narodi. Brez obžalovanja storilcev je težko zahtevati od žrtev, da odpustijo, pa tudi če te odpustijo in ni obžalovanja, ne pride do rešitve, ker so pač storilci še naprej prepričani o svojem pravu. Seveda sta obe stvari povezani in pomagata druga drugi, ali pa se zakrkneta. Jasno je, da pride do iskrenega obžalovanja le tedaj, kadar storilca njegovo krivično dejanje teži, obžalovanje ga potem te težje razbremeni in odpre pot novemu sodelovanju. In iskreno odpusti le tisti, ki ga njegova zamera boleče hromi, da se ne more odpreti skupni prihodnosti. Težko se je obrniti v pravo smer, ampak brez nje na vse soudeležene pade strupena senca, ki se lahko nikoli več ne umakne.

Janez Povše

S 1. strani

Ne polovičarstvu!

To nam sporoča s svojim življenjem in dejanji ter nagovori papež Francišek, ko postavlja obrekovalce, zahrbtniže, tatove, krivičneže, opravičivce, lažnike, nečistovalce, pokvarjence pod luč žarometov javnosti, saj vsak dan znova govori prav o tem, da je v sami Cerkvi in med nami kristjani veliko stvari hudo

narobe, pa čeprav "so med nami in v sami kuriji tudi sveti ljudje".

Tudi v tej luči moramo razumeti papeža Franciška, ki je te dni podpisal dekrete za imenovanje dveh novih svetnikov, in sicer dveh svojih velikih prednikov: Janeza Pavla II. in Janeza XXIII. "Biti kristjan ne pomeni delati

stvari, ampak pustiti se prenoviti Svetemu Duhu", je rekel tik pred odhodom na kratek dopust minuli konec tedna sveti oče in nadaljeval: "Biti kristjan pomeni, da se Jezusu pustimo prenoviti v tem novem življenju. Krščansko življenje ni kolaž stvari. Je uravnotežena, skladna celovitost, ki jo ustvarja Sveti Duh. Prenavlja vse: prenavlja naše srce, naše življenje in nam pomaga živeti na nov način, na način, ki zaobjema celovito življenje. Kristjan ne moreš biti napol, na polovičen čas!"

MAVHINJE 10. Zamejski festival amaterskih dramskih skupin

Zadnji gledališki utrinki in slovesno nagrajevanje

Po ponedeljkovem in torkovem oddihu, ki so ga bili gotovo prepotrebni predvsem prireditelji, člani ŠKD Cerovlje-Mavhinje, ker so vsak dan neutrudno skrbeli za

mična, da učinkovitost in stoprjujoča napetost, zapletenost in komičnost ne popustijo. Režiserki sta se odločili za prazen odski prostor, na katerem je le črn divan (ki je bil, resni-

lenega in brezdelnega sina, zasanjanega v vzhodno 'duhovnost', za obdelovanje domače zemlje, ki je neprecenljive vrednosti za našo narodno skupnost. Matej Gruden je tega klenega, trdnega Slovenca, ki dela od zore do mraka in mu je edina zabava domača osmica, prisrčno orisal v sočnosti narečne govorice. S sproščenim nastopom je v šegavost nasul precej grenkih resnic, s katerimi se nenehno soočamo v tem našem malem svetu, kjer živijo tudi taki pokončneži, kot je ta Grudnov 'Woča'. Njegov soigralec Iztok Cergol se je spretno levil v različne like, sina, soseda, politika, ki bi radi tega zavednega Slovenca, trdno zakoreninjenega v domači zemlji, tudi z zvijačo ujeli na svoje limanice. Predstava, ki so jo gledalci nagradili z bučnim ploskanjem, je ob koncu vsakega prizora postregla s songom, posrečeno povezanim z vsebino. Pesmi na avtorsko glasbo Iztoka Cergola in Ajoše Saksida je privlačno zapel njihov avtor Matej Gruden.

Petek, 5. julija 2013

Tudi petkov večer je zaznamoval nastop mlajših igralcev, in sicer Mladinske skupine Mosp,

rajo odrskih izkušenj. Zaradi tega je ves dramski razplet ostal na ravni dobro naštudiranih replik. Izbira primernih del za igralce, s katerimi mora mentor ustvarjati predstavo, zahteva pač izjemno tehten premislek.

Na trgu pod milim nebom, na katerem je tudi tokrat oblačna koprena zastrla zvezde, sta se v spremljevalnem sporedu festivala predstavili dve 'stari' znanki, Irene Pahor in Tatiana Malalan.

V lahkotnem, na račun moških sicer kar ujedljivem kabaretnem slogu sta, pod naslovom *Pupeskrasakabaret* in v narečni "spakedranščini" z italijanskimi primesmi, natosili kar nekaj takih življenjskih resnic in družinskih situacij, v katerih v sicer karikiranih stereotipnih utrinkih lahko vsakdo najde tudi delček lastnih vsakdanjih malih križev in težav. Irene Pahor je posebej starejšo gospo Jole, ki bi se rada še malo povesečila, saj je prepričana, da je njen videz še mladosten, in mlajšo Mariuccio, družinsko mater, na kateri sloni vse breme gospodinjstva; mož je v pokoju in cele dneve poseda pred televizijo, sin je zmeraj zdoma, hčerka pa se po cele ure 'lišpa' v kopalnici, ona pa kar naprej pere, lika... Tatiana Malalan pa se je vživela v starejšo, 'zarjoveno d'vičico' Vando, ki še upa, da bo prišel ponjo kak 'prinč', pa še v samooklicano 'pevsko zvezdo' Helenco Spodklanca in nazadnje v čistilko, ki toži nad vse bolj raztresenim možem. Med eno in drugo njuno kabaretno točko so čutnost, s katero je prežet trebušni ples, razkrila štiri prikupna dekleta



Prizor iz predstave *Krojač za dame*

čim boljši potek desetega Zamejskega festivala amaterskih dramskih skupin, s tehničnega, pa tudi kulinaricnega zornega kota, je ta jubilejna gledališka pustolovščina v sredo, 3. julija 2013, spet priklicala množico gledalcev v Mavhinje na prizorišče pod Sotorom, na dvorišču nekdanje osnovne šole J. M. Aleksandrova, in na lepi mavhinjski trgu, ki ga letos skoraj nikoli ni obsijala milina luninega sveta. Sredin večer so uvedli mladi zanesenjaki Mladinske gledališke skupine Slovenskega kulturnega kluba. Letošnji festival je na splošno preveval svež pomladni vetrič, saj se ga je udeležila razveseljiva množica mladih (bilo jih je nad sto!), ki jih je v svoje čare ujela prikupna, a zahtevna modrica Talija. Zato so se odločili svoj prosti čas nameniti ponavljanju dramskih besedil in večkrat utrujajočim vajam, da bi čim lepše počastili to skrivnostno muzo, ki kaže zdaj resnobno, zdaj šaljivo obličje. Enajst gledaliških navdušenec se je pod štiriročnim režijskim vodstvom mladih Maruške Guštin in Patrizie Jurinčič predstavilo s komedijo Georgesa Feydeauja *Krojač za dame*. Patrizia Jurinčič je za skupino tudi priredila ta iskriivi Feydeaujev tekst. Žal je komedija v mladih, še neizkušeni režijskih rokah izgubila tisto blestečo lahkotnost, značilno za Feydeaujeva dela. Francoski dramatik Feydeau (1862-1921) je, kot znano, edinstven mojster bulvarskih komedij s farsičnim prizvokom, ki s satirično, bodičasto paličico udrihajo po napakah družbe s konca 19. in začetka 20. stoletja. Družbeno življenje se je od tedaj spremenilo, a človeške hibe in slabosti ostajajo prav enake. Laži in male ter velike prevare, ki v Feydeaujevi igri rastejo kot gobe po dežju, se tudi v sodobnem času kar se da bohotojijo in zato so ti njegovi 'vodvili' vsebinsko še kako aktualni. Ker pa je bil Feydeau izredno natančen, celo matematično pikolovski pri dramaturški zgradbi, je sam tudi svetoval, kakšna naj bo scenska postavitev, pri kateri je kopica vrat, pa večkrat še omar, najna - če jo seveda režiser in igralci znajo spretno in domiselno izkoristiti - za kar najbolj komičen zaplet in razplet predstave. Le-ta pa mora biti dina-

ci na ljubo, scenski element v kar nekaj predstavah). Nastopajoči pa se pojavljajo in izginjajo za odrskimi zavesami ob straneh. Taka scenska rešitev bi verjetno še poklicnim igralcem delala preglavice, ker je pač zmanjkala vsa konkretna opora za učinkovito zunanjo podobo predstave, ki je pri Feydeauju tako pomembna. Igralci so tekst o skokih čez plot, kosmatih lažeh... dobro obvladali, a duhovite replike, večkrat 'nekako zdrdrane', brez nujne situacijske komike, ki jo širokogrudno ponujajo Feydeaujeva dramska besedila, so izgubile učinkovito moč, prav tako tudi komične bleščice, ki pri tem mojstru 'lahkotnih' komedij vselej sprožajo salve smeha. Če teh iskric ni, potem vsa uprizoritve "zvodeni".

Prešeren smeh pa je odmeval na mavhinjskem trgu, ko sta se na odru 'pod zvezdami' pojavila Matej Gruden in Iztok Cergol v predstavi (*u*) *TRI (n) KI*. Oba sta dobro poznana glasbenika. Za nastop na mavhinjskem festivalu je Matej Gruden napisal posrečene, vsebinsko tehten tekst, ki pod pomenljivim naslovom (utrinki iz življenja naših vasi na Krasu in triki, s katerimi se marsikdo skuša polastiti naše zemlje, lakomneži namreč prežijo na vseh koncih!) na šaljiv, duhovit način obravnava stvarnost na zamejskem Krasu. Marsikateri 'podjetnik' ima skomine po slovenski zemlji, da bi se na njen račun okoristil, tudi tako, da bi ob pomoči sebi enakega arhitekta zgradil ničkoliko stanovanj. A na Krasu se zmeraj najde kak 'Woča', trdoživ oče, ki ne pusti, ki mu je zemlja kot svečinja in jo brani z vsemi močmi. Ta pokončni Slovenec v predstavi ob koncu navduši še



Prizor iz predstave *Kdo čaka na konec v trikoju*

ki deluje v istoimenskem društvu. Helena Pertot je izbrala, priredila in zrežirala (pa tudi poskrbela za kostume, sceno, glasbo) dramsko delo Yasmine Reza *Krvavi bog*. Ker so v delu dramski liki le štirje, dva zakonska para, je tri vloge 'razdvojila', tako da je lahko zasedla sedem mladih igralcev. Dramska vzmet izbrane igre, ki se osredotoča na odnose med zakonci, kjer ni vse tako gladko in jasno, kot se zdi na prvi pogled, je pretep med dvema sošolcema, pri katerem jo eden dobi s palico in pri tem izgubi dva zoba. Zaradi tega dogodka se starši obeh srečajo, da bi primerno ukrepali. Pri tem le na videz vlnjenem pogovoru se polagoma pokažejo vse njihove slabosti, prikrite trenja, nezanimanja za družinske zadeve, obsedenost z delom, ki potiska v ozadje nerazčiščene zadeve v odnosih med paroma. Skratka, to je dramski tekst, ki ob odrski postavitvi zahteva dokajšnjo poglobljeno analizo likov s psihološkega vidika in njihov jasni značjski oris. Vse to pa je res prevelik zalogaj za zelo mlade igralce, ki si šele nabi-

ga festivala, v kateri bralec najde podatke desetletne zgodovine tega množičnega dogodka, zanimive zapise tistih, ki so bili na kakršenkoli način soudeleženi pri njem, pa tudi veliko fotografij, ki pričajo o desetletni festivalski poti, ki je



Matej Gruden in Iztok Cergol

Nastopajoči igralci, Marjan Rosenzopf, Kristina Gril, Lucija Wakounig in Andreas Wutte, so se ob zelo solidnem režijskem vodstvu zrelo vživeli v te tragikomične like in jih kar se da živo opisali v vseh absurdnih niansah in ekscentričnih



Irene Pahor in Tatiana Malalan v *Pupeskrasakabaretu*

nedvomno pripomogla k spodbujanju gledališkega snovanja, kakor se najbolj pristno izrisuje iz Zlahtnega ljubitejskega vzgiba.

Sobota, 6. julija 2013

Oder v zatišju Sotora si je v toplem julijskem večeru ogrnil plašč absurda, ko so na njem mladi igralci Gledališke skupine Katoliškega prosvetnega društva Šmihel iz avstrijske Koroške, ki ima dolgoletno tradicijo gledališkega ustvarjanja, odigrali zelo zanimivo, inovativno, natančno izdelano predstavo *Kdo čaka na konec v trikoju*. Uprizoritev je iz okruškov del Samuela Becketta (*Čakajoč Godota, Konec igre*), Edwarda Albeeja (*Kdo se boji Wirginje Woolf*) in Milana Jesiha (*Trikot*) stkala in zrežirala Aleksandra Blagojevič in ji pridala 'domač' okvir nekakšne "igre v igri", ki se začne z zbiranjem igralcev, in pri tem lepo zavzame njihova domača govorica, preden vse skupaj 'utone' v morju absurda ob besedilih mojstrov te umetniške smeri. S sodobnim režijskim pristopom je Aleksandra Blagojevič varno vodila igralce mimo vseh čeri, na katere nalletijo izvjalci pri tvrstnih dramskih tekstih. V njih se v groteskni tragikomični luči prikazujejo odtujeni medčloveški odnosi v različnih družbi, v kateri ni več prostora za moralne in duhovne vrednote, zato pa se njena zgradba, ki stoji na razrahljanih tleh, razkrajja, izpraznjuje. Tako prazno je vse, da se še jezik teh dramskih likov, ki se izrisujejo v neki abstraktni luči, razkrajja v absurdnih pogovorih. V teh dramah 'brez zgodbe', kjer je vse skupaj nelogično, veje črn humor, ki hladno objame gledalca, da se še sam znajde v tem izpraznjenem svetu, kjer se brezplodno čakanje na nekakšnega vseodrešujočega 'Godota' spreminja v strah pred praznino, ki ne vodi nikamor.

stiskah. Njihov suvereni nastop je bil res vsestransko odlični, tudi ob dobro naštudiranih gibih, mimiki, in seveda občudovanja vredni, saj je prikaz takih absurdnih situacij zelo zahteven. Zato gre koroškimi ljubiteljskim igralcem iskrena pohvala. Topel aplavz jim je namenilo tudi pozorno, čeprav, žal, maloštevilno občinstvo.

Veliko več gledalcev se je zbralo na mavhinjskem trgu, ko je v svoji žuboreči, barviti narečni govorici, v katero se zmeraj vriva tudi slikovit tržaški dialekt, oder pod košatima krošnjama lipe in kostonja osvojila priljubljena igralka Tatjana Turko, ki je pred leti z Ingrid Werk sestavljala neolčljivo komično dvojico jezikavih branjev z "Rusega mosta". Tokrat se je predstavila v družbi Valentine Štrain. V spremljevalnem programu zdajnjega tekmovalnega večera sta se gostji prelevili v zgovorni čistilki, starejšo Rito (Tatjana Turko) in mlajšo Heleno (Valentina Štrain), ki prihaja iz Romunije, a se dobro izraža v 'kraškem narečju' in kar naprej popravlja Rito, ki so ji današnji izrazi, predvsem tisti, vezani na virtualni računalniški svet, španska vas. Rita ji s kančkom mržnje do tujcev kar naprej očita, da priseljenci, kot je ona, odžirajo službena mesta tukajšnjim prebivalcem in še bolj površni so pri delu. Sama je zelo natančna in gara že celo življenje, pri tem se hudeje na italijanski politični ustroj, ki se poigrava z delavnimi ljudmi. Heleni razkriva svoje 'ljubezenske' dogodivščine in pri tem kar dobro obira moške.

Tatjana Turko, ki se je festivala v prejšnjih letih večkrat udeležila kot igralka, avtorica in režiserka, se je tudi tokrat izkazala kot izvrstna komedijska spreminja, ki ji prirojeni igralski talent in dolgoletne odrske izkušnje omogočajo sproščen, suvereni nastop. Njeno učinkovito izvajanje izvablja spontan smeh. Bolj malo spodbudno podobno realnosti današnjega sveta zna Turkova pokazati v humorinih barvah, kar nedvomno blagodejno vpliva na razpoloženje publike. Le-ta ji je tudi tokrat s toplim ploskanjem izkazala, kako ima rada njene komične nastope, pri katerih se lahko sproščujoče nasmeje tudi lastnim slabostim. Aplavz je seveda šel tudi Štrainovi, ki je Turkovi nudila dobro igralsko oporo in s svojimi posegi podkrepila njene duhovite puščice, na konicah katerih je vselej kapljica grenke resničnosti.

Še o novi okrožnici papeža Frančiška "Edinost vere je edinost Cerkve!"

Papež Frančišek v uvodnem poglavju predstavi povode za pripravo dokumenta. Predvsem gre za obnovitev luči, ki je lastna veri in ki zmora razsvetliti celotno človekovo bivanje, človeku pomagati pri razlikovanju med dobrim in slabim, še posebej v moderni dobi, kjer je verovanje zoperstavljeno iskanju in je vera opredeljena kot iluzija, kot skok v prazno, ki ogroža človekovo svobodo. Kot drugo želi okrožnica *Lumen fidei* – glede na to, da je izšla v letu vere – okrepiti zaznavanje prostranosti obzorij, ki jih vera odpira za izpovedovanje v edinosti in celovitosti. Vera namreč ni v naprej znana predpostavka, ampak je Božji dar, ki ga je treba gojiti in krepi. "Kdor veruje,

vidi", piše papež, kajti luč vere prihaja od Boga in je zmožna razsvetliti celotno človekovo existenco. Izhaja iz preteklosti, iz spomina na Jezusovo življenje, a gre tudi v prihodnost, da bi nam odprla velika obzorja.

V prvem poglavju, ki nosi naslov *Verovali smo v ljubezen*, papež Frančišek vero pojasni kot poslušanje Božje besede, kot klic, da izstopimo iz svoje samote in se odpremo za novo življenje, in kot obljubo prihodnosti, ki nam zagotavlja nadaljevanje naše poti v času in je zato tesno povezana z upanjem. Vera je zaupanje v usmiljeno Božjo ljubezen, je razpoložljivost, da nas Božji klic vedno znova preoblikuje, je zastojni dar Boga, ki nas prosi ponižnosti in



goga, da se mu zaupamo in izročimo. Papež v ospredje postavi Jezusa, ki je "zanesljiva priča" in "vreden vere", kot ključni vidik vere v Jezusa pa izpostavi "soudeležnost v njegovem načinu gledanja". Drugo poglavje, z naslovom *Če ne boste verovali, ne boste spoznali*, govori o tesni vezi med vero in resnico. "Vera brez resnice ne rešuje", piše papež, ostaja lepa pravljica, projekcija naših želja po sreči. Okrožnica

nato poudarja še vez med vero in ljubeznijo, iz česar izhaja, da torej tudi ljubezni in resnice ni mogoče ločiti. In ker se poznavanje vere rodi iz zveste Božje ljubezni, sta med seboj neločljivi tudi resnica in zvestoba. Papež nato spregovori o dialogu med vero in razumom ter med drugim poudari, da vera ni nepopustljiva in da vernik ni prevzetan. Resnica nas namreč dela ponižne in nas vodi v sobivanje in spoštovanje drugega.

Evangelizaciji je posvečeno tretje poglavje okrožnice in nosi naslov *Izročil sem vam, kar sem prejel*. V tej povezavi papež govori o zakramentih, evharistiji, izpovedovanju vere, molitvi, desetih Božjih zapovedih. Med drugim poudari, da je vera ena sama, zato jo je treba izpovedovati v vsej njeni čistosti in celovitosti: "edinost vere je edinost Cerkve".

Zadnje, četrto poglavje okrožnice o veri nosi naslov *Bog jim je pripravil mesto* in pojasnjuje povezanost med vero in skupnim dobrim. Vera, ki se rodi iz Božje ljubezni, ustvarja trdne vezi med ljudmi in konkretno služi pravičnosti, pravu in miru. Vera je blaginja za vse, je skupno dobro. Okrožnica se nato osredotoči na nekatera okolja, ki jih razsvetljuje vera: najprej je to družina, utemeljena na zakonski zvezi, nato so tu mladi in seveda vsi družbeni odnosi. Govor je še o naravi ter tudi trpljenju in smrti. Papež Frančišek sklene s spodbudo, naj ne dopustimo, da se nam ukrade upanje.

JUP

Romanje

Tudi kardinal Rode na Slovaškem

Najstarejšega romanja na Slovaškem, ki je letos v Levočo privabilo kar okoli pol milijona romarjev, se je



udeležil tudi posebni odposlanec papeža Frančiška, slovenski kardinal Franc Rode. Romanje na Mariansko horo (Marijino goro), ki poteka vse od invazije Mongolov v 13. stoletju, je povezano tudi s praznikom obiskanja Device Marije. Letošnje romanje v Levoči je potekalo v znamenju 1150. obletnice prihoda Cirila in Metoda na ozemlje današnje Slovaške, ki jo Slovaki praznujejo 5. julija.

Spomin na dragega znanca Kjer tišina šepeta

Naslova nisem ukradel pokojnemu inž. Francu Avčinu, dal sem ga sam. Čeprav sva z g. profesorjem velikokrat modrovala pred njegovim domom v objemu trentarskih gora in je dolino Zatrnik, v kateri je bival, imenoval svobodni rekreacijski center – pa ne zato, ker bi tam bil kakšen rekreacijski objekt, ampak zato, ker so si tamkajšnji prebivalci, sami vikendaši, žal intelektualci z nazivom seveda, ne pa s kulturo, prepogosto skakali preko plotov, kar je sicer v določnem obdobju veljalo – in menda velja marsikje še danes – za osebno svobodno počutje!

Gospod profesor je rad pomodroval o svojih študentih. Zato je skoraj redno prišel na obisk kdo izmed njih, kateremu je veliko-

dušno podaril oceno, da je lepše preživel počitnice in mu ni bilo treba skrbeti za jesenski vpis v višji letnik. Sicer teh študentskih vrlin ni razlagal, je pa rad prišepnil: "Ta bo na delu ničla! Iz tega ne bo nič, razen če ga bo kakšna metla (mislil je na 'dečvo') pošteno 'spucala'. Veste, ta, ta pa je nadarjen, iz njega bo še kaj! Oh, ta pa bi samo študiral in ne vidi ob sebi nič! Ta pa je Primožec, boječ, kot bi se sam sebe bal..." Tako sva premlevala enkrat tedensko kakšno urico popoldne, kajti ob mraku je zlezal v hišo, ker je proti koncu življenja slabo videl, nekako tako, kot bi se umikal prihodnosti, ki jo bo na strokovnem področju nadaljeval kdo drug ...

Bilo je v jeseni leta 1966, ko so macesni v najlepšem sijaju in je

dolina Trente ena sama barvna paleta, ko me je g. profesor povabil na klepet, kot smo tedaj rekli srečanju. Z velikim veseljem mi je prinesel pravkar natisnjeno knjigo, ki je še vsa dehtela v svežini. Nasmehjan mi jo izroči in reče: "To je le izšlo, in to v Mariboru pri Obzorju. Pohvalite Lilijano, čeprav me je podpisala kot so-prevajalca, garanje je bilo pa njeno, moje so bile samo nekatere korekture, pa še te sva dala Marjanu Lipovšku, da ne bi bilo kaj narobe". To je knjiga dr. Juliusa Kugyja Delo, glasba in gore. "Kar nekajkrat sem imel v rokah tipkopis, sedaj pa je tu knjiga. V izbi na okenski polici pa je poleg nekaj svežih izvodov bil še tipkopis in zraven nemški original, ves "zdelan" in tudi opisan – Arbeit, Musik, Berge – Ein Leben. Koliko ugibanj je bilo potrebnih ob določenih nemških besedah,

da so se spojile s prelepo slovenščino! To prevajalsko garanje, ki je trajalo kar nekaj časa, je g. doktor okronal s fotografijo na ovitku. Koga? Ugibanja so ne-



potrebna. Gre za kip, ki predstavlja Kugyja, ki gleda na Jalovec na tistem ovinku v Trenti. Dve epizodi sta povezani s tem

kipom. Malokdo ve, da je bila takrat, ko so ga postavljali, to je bilo 3. avgusta 1953, izredna megla in so ga postavili tako, da je gledal po dolini proč od Jalovca.

To so opazili šele čez nekaj dni, ko se je megla razkadila. Nato so kip obrnili, da gleda na Jalovec. G. Avčin je bil zraven in se je rad muzal: "Kako te lahko Bog mimogrede "štrafa", če si preveč važen! In mi smo tisti dan v megli bili sila pomembni, pa še natankali smo daleč čez mero! Potem pa se je izkazala naša be-

da..." Drugi omembe vredni dogodek je pa ta: Ko g. Avčin ni več zmožal gorskih tur, smo ga pa velikokrat pripeljali do Kugyja in tu je obujal gorske spomine. Pred odhodom pa je s solzo v rokah pobožal kip... Zadnje dni februarja 1984 se je na trentarskem pokopališču v desnem kotu pridružil ženi Lilijani. Bil je to mrzel zasnežen zimski dan. Vrhovi so bili oviti v meglo in p. dr. Roman Tominec je z njemu lastno pieteto opravil pokop. Sklenil je: "Sedaj pa, spoštovani, se skupaj ozrimo po teh lepih planinah, ki jih je naš pokojni gospod profesor tako ljubil..." Počakal je nekaj časa, se tudi sam ozrl naokoli in slovesno izročil trentarski zemlji tega našega znanca. Spomin na oba je ostal z bršljanom zaraščen grob, ki pa ima vsaj poleti velikokrat šopek iz svežega planinskega cvetja, ki mu ga prinesejo nekdanji njegovi študentje, ko grejo mimo.

Ambrož Kodolja

Katekizem sv. Pija X. - stoletnica izdaje Nepoučenost pomemben dejavnik verske krize

Ni treba, da gre mimo nas stoletnica izda tako pomembnega pripomočka, kakršen je bil, v določeni meri pa je še, katekizem katoliške Cerkve, ki je nastal na pobudo papeža Pija X., ki je bil leta 1954 razglašen za svetnika, goduje pa 21. avgusta. Doma je bil iz mesta Riese pri Trevisu; pred nastopom škofovske službe je do dobrega spoznal teren, saj je kot kaplan in župnik sedemnajst let prebil na župnijah, najprej devet let v Tombolu kot kaplan, potem pa v Salzanu kot župnik. Tudi kot škof v Mantovi, patriarh v Benetkah in kot papež je ohranil zelo realen pogled na stvari in velik socialen čut. Ena od njegovih velikih potez je bila tudi izdaja katekizma, ki je izšel konec leta 1912, a je še vedno aktualen. Poglejmo, zakaj. Najprej zato, ker je v njem zaobjet ves nauk Cerkve v obliki vprašanj in odgovorov – vsega skupaj je 433. Kot drug razlog za aktualnost pa bi navedel dejstvo, da so odgovori kratki, jedrnat in jasni. Takšen pripomoček je tako zlahka prišel v pošte tako duhovnikom kot samim družinam, da bi poglobili svoje versko znanje. Kardinal Leo Burke je na simpoziju, ki je bil 24. maja v Seregno v Brianzi, takole povedal, kaj je svetega

moža gnalo k izdaji katekizma: "Sv. Pij X. je jasno videl, kako verska ignoranca ni pehala in propad zgolj posameznih duš, temveč celotno družbo, ki ni imela jasno izražene mnenja o najpomembnejših vprašanjih... po njegovem mnenju je nevednost na verskem področju predstavljala primarni vzrok propadanja vere, zato je bil tudi mnenja, da je zdrava kateheza prvotnega pomena za poživitev vere pri ljudeh". Papež Pij X. sam pa pravi takole: "Med kristjani našega časa jih je namreč veliko takšnih, ki živijo v največji nevednosti glede tistih stvari, ki jih je treba vedeti za večno zveličanje. To je dandanes splošno razširjena pritožba, ki pa je povsem utemeljena. In ko rečemo med kristjani, ne mislimo samo na pre-

proste ljudi ali na pripadnike nižjih slojev, ki so včasih nevedni tudi iz opravičljivih razlogov... tudi in predvsem mislimo na tiste, ki, kljub temu da jim ne manjka iznajdljivosti in znanja, medtem ko so zelo poučeni o profanih rečeh, živijo brezbrizni in kot po naključju,



kadar gre za verske zadeve". Torej stvari, ki so tudi danes resnične in držijo; žal moramo priznati, da niti posvečeni nismo izvzeti. Tudi v slovenskem pastoralnem načrtu PiP je rečeno, da bo treba

vložiti veliko truda v to, da bi bili ljudje bolj versko poučeni. Morda bi pa kazalo spet vzeti v roke dobre stare katekizme, obrisati prah z njih in pogledati kratke in jasne odgovore, ki so v njih. Potrebujemo namreč jasnih in definitornih odgovorov, ker je ostalega govorjenja povsod že dovolj. Poleg tega pa moramo dati v Cerkvi napotke in odgovore, bolj kot za takšne in drugačne posvetne zadeve in vprašanja, za večno življenje, pokazati smer in napotke, kako se zveličati. Italijanska katoliška časnikarja in komentatorja, Alessandro Gnocchi in Mario Palmaro (ta je tudi velik pravni strokovnjak), ki sta "navadna vernika", a si upata povedati tudi tisto, česar se v pokoncilski Cerkvi ne sme, sta se v svoji knjigi *La bella addormentata* dotaknila tudi vprašanja katekizma katoliške Cerkve. Ugotavlja, da je najprej prišlo do zamenjave sloga izražanja, saj so prešli iz jasnega in natančnega izražanja v bolj diskurzivno. Za razlago verskih zadev je sedaj potrebnih mnogo besed, marsikdaj

pa so misli izražene precej dvoumno. Če pogledamo, kakšna je resničnost, potem vidimo, kakor pravita Gnocchi in Palmaro, da bi lahko podali podobne ugotovitve, do kakršnih je prišel sv. Pij X. v svojem času: "Mnogi starši, ali vsaj tisti, ki so 'predkoncilski otroci', so se z naraščajočo zaskrbljenostjo zavedeli tega, da prejemajo njihovi otroci in vnuki takšne vrste verski nauk, ki ne nauči ničesar. Primerjava med povprečno katoliško izobrazbo dedka, ki ima končano zgolj obvezno osnovno šolo, in njegovim vnukom, ki ima doktorat s Harvarda, je žalostna – verski nauk veliko bolje pozna ignorantski dedek kot pa mladi menedžer, ki obvlada tri tuje jezike. Izgovor, da temu botrujejo sekularizacija ali zlobni laicisti, je lepa pravljica za tiste katoliške konservativce, ki bi radi ohranili ruševine sodobnega časa. Vzrok gre iskati drugod, ker je, če rečemo s tehničnim jezikom strokovnjakov, endogen – najdemo ga znotraj katoliškega okolja. Dejstvo je torej, da krščanski nauk po 2. vatikanskem cerkvenem zboru – vedno seveda obstajajo izjeme – ne uči otrok nič natančnega, konkretnega..." Pretiravata? Morda sta tudi nekoliko ostra, a je v tem vendarle nekaj resnice. Zakaj pa se potem čedalje več duhovnikov raje odloča, da za verouk preidejo na stare učbenike, katerih temelj je prav stari katekizem? Seveda bo kdo rekel, saj so izdali katekizem. Drži, to so storili precej pozno, natančneje leta 1992, da bi vne-

gli vsaj malo reda v zmedo, ki je zavladovala na področju katoliškega nauka in ki so jo določeni nacionalni katekizmi, kakršen je znani nizozemski katekizem, le še povečali. Pa tudi, ko je katekizem enkrat izšel, so ga nekateri eminentnejši že začeli minirati, češ da ni vreden nič, vsekakor pa, da gre za besedilo, namenjeno škofom in duhovnikom, za ostale pa, da bo že izšel kak nacionalni katekizem. Da niti ne govorimo o tem, do kakšnega ostracizma je prišlo, ko je leta 2005 izšel kompendij Katekizma katoliške Cerkve, ki ga je Benedikt XVI. formuliral po zgledu katekizma Pija X., saj je sestavljen iz vprašanj in odgovorov. V Sloveniji imamo tako zelo priročno izdajo, a saj niti ni pomembno, ker mnogi verniki sploh niti ne vedo, da ta kompendij obstaja. Zakaj bi vernikom današnjega časa sploh dajali natančne odgovore? Ne, zadeve je treba povedati na izkustveno-diskurzivni način. Kakor pravita Gnocchi in Palmaro, pa ima ta način predvsem za cilj formuliranje vprašanj, odgovore pa si moramo poiskati verniki sami. In tako bo eden stvar povedal tako, drugi drugače, veliko vprašanje pa bo, ali bo povedano v skladu z naukom Cerkve. Zmeda se je še povečala z izidom katekizma za mlade "Youcat" leta 2011, a to je že snov za kdaj drugič. Mi bomo na koncu tega zapisa le še enkrat dejali, da je stoletni katekizem še vedno "in" za pomoč pri vzgoji v zdravem katoliškem nauku.

Andrej Vončina

POGOVOR G. Paolo Bonetti, vsedrjavni duhovni svetovalec Coldiretti

Zemlja kot življenjsko vodilo

V sredo, 26. junija 2013, je bilo v stolnici sv. Justa v Trstu zelo doživeto vsedržavno srečanje deželnih duhovnih svetovalcev Zveze neposrednih obdelovalcev - Coldiretti, ki so prišli na obisk v deželo Furlanijo Julijsko krajino. Slovesno somaševanje je vodil tržaški nadškof msgr. Crepaldi, ob njem je bil sedanji vsedrjavni duhovni svetovalec Zveze, Paolo Bonetti, ki ga poznamo kot duhovnika goriške nadškofije. Od leta 2004 je župnik župnije Marije Kraljice v Svetogorski ulici v Gorici, pred tem smo ga poznali kot zelo cenjenega duhovnika, ki je služboval v Krminu, Romjanu in Ronkah. Na srečanju pri Sv. Justu je bil med duhovnimi svetovalci iz vse Italije tudi škof vikar za slovenske vernike iz tržaške škofije, g. Anton Bedenčič, ki ga je škof pred kratkim imenoval za duhovnega voditelja pokrajinske Zveze neposrednih obdelovalcev. Duhovniki so si pod vodstvom g. Bonettija ogledali več kulturnih, verskih in tudi kmetijskih zanimivosti v deželi, v sredo pa so bili gostje pokrajinskega predsednika Zveze neposrednih obdelovalcev za Tržaško Dimitrija Zbogarija.

Obisk je bil priložnost, da smo vsedrjavnega duhovnega voditelja, g. Bonettija, vprašali, zakaj ima omenjena sindikalna organizacija v svojih vodstvenih vrstah duhovnega svetovalca in kaj lahko Cerkev pove kmečkemu svetu.

Cerkveni socialni nauk temelji na ljubezni in skrbi za življenje. Tudi za kmetijstvo velja to. Spoštovanje zemlje, ohranitev njene rodovitnosti, kakovost hrane, hrana kot vzgojno sredstvo v boju proti potratam in v iskanju skupnega dobrega, načela solidarnosti in vzajemne pomoči so vrednote, ki so del krščanskega socialnega nauka. Ustanovitelj Zveze neposrednih obdelovalcev - Coldiretti Paolo Bonetti je hotel te vrednote vključiti v svoj načrt. S tem je kmetu vrnil dos-

tojanstvo in dal ustrezno oporo kmečkemu podjetništvu. Več kot 60 let ima Zveza neposrednih obdelovalcev ob sebi s prijateljsko, a diskretno držo duhovne svetovalce, ki pomagamo, da posamezen član lahko poveže osebne interese, kot so primeren zaslužek in zahteve tržišča, s splošnimi interesi, ki zadevajo vso družbo.

Ponovno odkritje podeželja, vse večje povpraševanje po krajevnih - domačih pridelkih, zaščita



okolja, upoštevanje časov dozorevanja pridelkov in njihova pristnost, vse to kaže na željo, da bi sledili takemu razvojnemu načrtu, ki izhaja iz osnovnih potreb in danosti zemlje. Kot duhovni svetovalci smo sredi kmečkega sveta, sredi Italije, ki dela, da se člani pogovarjamo o bistvenih življenjskih vprašanjih, tudi ko se pogovarjamo o podjetništvu, o delovanju, o kulturi. S tem, da ovrednotimo vlogo laikov, da bi znali sodelovati pri gospodarskem in družbenem življenju s svežimi idejami, z novimi načrti in krepostnimi dejanji, s čutom za socialno problematiko in civilno odgovornost, spoštovanje zakonov in čut odgovornosti do skupnega dobrega.

Kako je z mladimi? Se vračajo k zemlji? Kako gledajo na duhovnost?

Mladi, ki jih srečujem pri Zvezi neposrednih obdelovalcev, poudarjajo v svojih besedah kako-

vost življenja, zdravega okolja, vrednoto življenja na podeželju, kmetijstvo pa imajo za primarno dobrino, ne le v smislu koristi osebnega podjetja, ampak za vso državo, tako s socialnega kot z gospodarskega vidika. Obdelana pokrajina je zanje nositeljica tradicije in vrednot. Okrog teh vsebin mladi člani Coldiretti izvajajo vrsto podjetniških pobud, ker verjamejo v vlogo Italije in vanjo vlagajo, ti mladi namreč verjamejo, da je ta dežela zaradi svojih velikih danosti in možnosti obnem prostora, v katerega bodo vlagali za naprej, za svojo prihodnost. Sedanji scenarij te države je tak, da samo kmetijski sektor kaže pozitivne znake, z malimi podjetniki, kar vzbuja pozornost. Mladi namenjajo veliko pozornosti kmetijstvu. V kmetijstvu je mesto za ustvarjalnost, za inovacije znotraj tega velikega področja, seveda. Po neki javnomnenjski analizi bi kar 85% italijanskih staršev svojim otrokom svetovalo, naj svojo poklicno in delovno prihodnost vežejo na

kmetijstvo, ker menijo, da je to sektor primarnega pomena, z veliko valenco in vsebino. Po podatkih Zveze neposrednih obdelovalcev je namreč močno naraslo število vpisov študentov na biotehniški fakulteti oz. agronomiji. To kaže na popoln obrat glede na preteklost, ko je bilo življenje na kmetih znak zaostalosti in kulturne omejenosti glede na ostale, ki so živeli v mestih. Kmetijski sektor so imeli za breme in problem, ne pa za dobrino in bogastvo. Sedaj tega ni več. Zavedati se, katere vsebine navdihujejo Zveze, ki temeljijo na krščanskem socialnem nauku, je pomembno, ker podčrtujejo prednost človeka pred tržnimi zakonitostmi.

Če nazaduje zaščita človekovega življenja in se ne spodbuja tak model razvoja, ki bi temeljil na vrednotah, ni pravega napredka. Mladi so to razumeli. Se pravi, da so razumeli, da je etika gospo-

darstva neločljivo povezana z osebno etično držo posameznika, čeprav vedo, da živimo v času strašnih izzivov. Zato je pomembna vzgoja k moralni držbi, da bi to omogočilo vznik zdravega jedra te dežele, da bi to omogočilo večjo zavest o vzajemni odgovornosti za celotno družbo. To so okopi, na katerih stojijo mladi člani Zveze neposrednih obdelovalcev. Za nas, ki med njimi delujemo kot duhovni svetovalci, v skrbi za osebno raso te mladine, je to delo usmerjeno v vzgojo neke zdrave življenjske sile, ki naj nosi s seboj tudi osnovno, inteligentno humanistično držo, po načelu, da je osebnost koristna posamezniku neločljivo vezana na korektno delovanje in gospodarsko dejavnost.

Zadnja leta papeži in z njimi vsa Cerkev opozarjajo na moralno dolžnost spoštovanja celotnega stvarstva. Kaj bi v tem smislu povedali za konec?

Človekov odnos do zemlje je nekaj čudovitega. Še zlasti je lep odnos kmeta, kajti prideluje nekaj osnovnega: hrano! To dela zase in za ostale. Zdravo in dobro hrano za pravično ceno. Zelo velika je torej njegova odgovornost in jo je treba poudariti. Pomembno je tudi, da poznamo proizvodno verigo, da dobro razumemo družbeno in okoljevarstveno vlogo kmetovalca. Za sklep bi torej lahko rekli, da s kmečkim delom lahko zgradimo boljši svet, ker kmet ni le proizvajalec dobrin, je tudi varuh ozemlja.

Za vse nas je torej pomembno, da spoštujemo zemljo, ker hrani v sebi klice življenja. Njena moč, njen življenjski dih sta v njeni rodovitnosti, ki jo moramo ohraniti za naslednje rodove. Ne smemo je uničevati.

Samooznačevanje, sledljivost proizvodov so dejanja pozornosti, da na ta način ščitimo območje in celotno skupnost, ki na njem živi.

Obdelovati polja ni le delo, ampak je šola za življenje, to je vedno odprto delovišče, v katerem so zemlja, kmet in podjetništvo temeljno izhodišče za to, da oživimo podeželsko, kmečko kulturo kot dobrino za vse človeštvo.

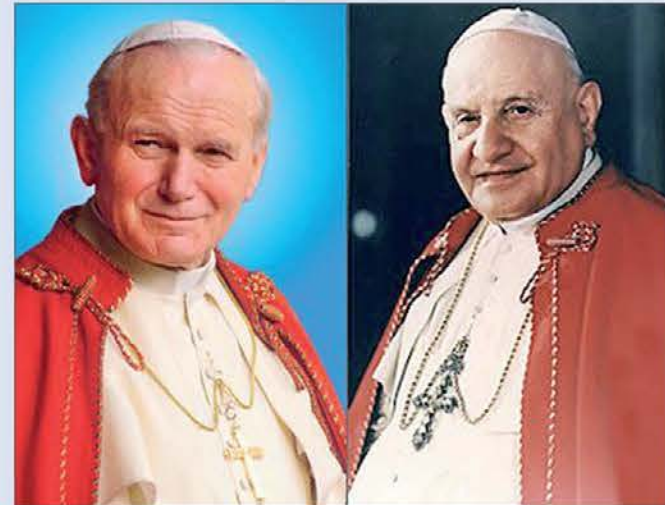
Zahvaljujemo se g. Paolu Bonettiju za ta pogovor in mu voščimo veliko osebnega zadoščanja ter uspehov v skrbi za duhovno rast pri Zvezi neposrednih obdelovalcev.

MT

Kratke

Janez Pavel II. in Janez XXIII. bosta razglašena za svetnika

Janeza Pavla II. bodo razglasili za svetnika, je sporočil Vatikan, potem ko je papež Francišek podpisal ustrezen dekret. Zadnji pogoj za to je bil izpolnjen nedavno, ko je vaticanska kongregacija za zadeve svetnikov priznala njegov drugi čudež. Za svetnika bodo ob isti priložnosti razglasili tudi Janeza XXIII. Datum kanonizacije dveh papežev še ni znan,



govori pa se o 8. decembru.

"Papež je odobril kanonizacijo blaženega Janeza XXIII. in se odločil sklicati konzistorij glede kanonizacije blaženega Janeza Pavla II.", je v izjavi sporočil Vatikan. Točen datum bodo določili na konzistoriju, zboru kardinalov. Papež Francišek je razglasil papeža Janeza Pavla II. za svetnika odobrilo po srečanju s kardinalom Angelom Amatom, ki je na čelu kongregacije za zadeve svetnikov. Uradno je odobrilo tudi njegov drugi čudež, kar je pogoj za svetništvo. Dolga pot do svetništva zahteva dva "potrjena" čudeža, pri čemer je prvi potreben za beatifikacijo. Za blaženega so poljskega papeža razglasili 1. maja 2011. Istega dne zvečer naj bi se zgodil drugi čudež, pri čemer naj bi na znanstveno nerazložljiv način ozdravela ženska iz Kostarike, ki se je za ozdravitev v molitvi obrnila na Wojtylo. Za potrditev čudeža mora biti ozdravitev takojšnja, trajna in brez znanstvene razlage.

"Dobri papež" Janez XXIII., ki je vodil katoliško Cerkev med letoma 1958 in 1963, ima sicer priznan le en čudež, a je papež vseeno potrdil njegovo kanonizacijo; to lahko stori samo Petrov naslednik in v zgodovini so primeri kanonizacije po enem samem priznanem čudežu zelo redki. To je storil Francišek, saj so papeža Roncallija ljudje že dolgo imeli za svetnika. Janez XXIII. je znan po svoji prijaznosti, po tem, da je dal pobudo za Drugi vaticanski cerkveni zbor (tudi zaradi okrogle obletnice tega naj bi bil kanoniziran pred koncem leta) in številni ga primerjajo s sedanjim papežem Franciškom. Sploh pa veljata Janez XXIII., ki je umrl pred 50 leti, in Janez Pavel II., ki je umrl pred dobrih 8 leti, za dva izmed najbolj priljubljenih papežev sodobnega časa, ki sta močno zaznamovala Cerkev zadnjih desetletij.

Maša za žrtve v Branici

V nedeljo, 14. julija 2013, bo v Branici spominska sv. maša za pokojne iz Brecljeve družine. Božjo daritev, ki bo ob 17. uri, bo daroval č. g. Gašper Rudolf, župnik iz Nove Gorice. V primeru slabega vremena bo sv. maša v bližnji cerkvi pri Kodrethih.

Pozabljen spomin iz Jamelj

Po smrti zadnjega duhovnika g. Antona Prinčiča našo župnijo oskrbuje gospod župnik iz Doberdoba. Na praznik sv. Antona, ki je naš župnijski zavetnik, vsako leto ob tem prazniku tudi nekaj pripravimo. Letos smo doživeli iznenadenje. Iztaknili smo, da je po dosedanem vedenju prenočil v naši vasi blaženi Karel I., avstro-ogrski cesar. Po maši nam je ga. Valentina predstavila zgodovino Habsburžanov in na kratko tudi življenje tega zadnjega avstro-ogrskega cesarja, ki je umrl v izgnanstvu na otoku Madeira. Z našo vasjo pa je povezan takole.

Oče našega pokojnega župnika Antona Prinčiča je bil v prvi svetovni vojni kot avstro-ogrski vojak prav v Jamljah, in sicer kot vojaški bolničar. Po končani vojni je rad pripovedoval, kako je cesar prišel na bojišče v našo vas. Tu je bil zanj pripravljen šotor, ki so ga vojaški stražili. Skupaj z vojaki se je postavil v vrsto pred kotlom, v katerem je kuhar skuhal večerjo, skupaj z vojaki obedoval, in preden je šel spat, je skupaj z vojaki še molil. Po dosedanem vedenju je to bil prvi blaženi, ki je obiskal našo vas. Na to nas spominja tudi cesarjeva podoba v cerkvi z napisom:

"Blaženi Karel I. (Karel I. Franc - Jožef) Avstro-ogrski cesar (1887-1922) je prenočil v šotoru v Jamljah z 28. na 29. oktober 1917. Molil je skupaj z vojaki, med katerimi je bil tudi oče pokojnega č. g. Antona Prinčiča". Ta tekst je napisan v slovenskem, nemškem in italijanskem jeziku. Vsi, ki smo bili tisti dan pri maši, smo dobili tudi spominsko podobico s sliko bl. Karla I. z napisom v vseh treh jezikih. / Thomas Peric



Karel I.

S 1. strani / Papež na otoku Lampedusa

Od globalizacije ravnodušnosti...

Prisotni na nabrežju so ga nato sprejeli zelo radostno in hkrati preprosto. Prav vsakemu izmed priseljencev različnih veroizpovedi, ki so ga pričakali s petjem, je stisnil roko, z vsakomer je izmenjal nekaj besed. Na stadionu je sveti oče sredi jutra obhajal gnljivo mašno daritev pred več kot deset tisoč ljudmi. Kelih in pastoral sta bila delo krajevnega umetnika, ki ju je izdelal iz ostankov "ladij upanja", sam oltar je bil postavljen v nekakem čolnu. Med homilijo je Francišek najprej povedal, da je želel obiskati Lampeduso, ker je meseca junija iz medijev izvedel o novi nesreči beguncev na morju, o njihovem upanju, ki se je spremenilo v smrt. Misel na to novico mu je bila pravi "trn v srcu": njegov glavni cilj je bil izraziti bližino in solidarnost z migranti, ob tem pa tudi se zahvaliti prebivalcem otoka, prostovoljcem in varnostnim službam, na koncu pa še prebuditi vest vseh ljudi, da se ne bi več ponovilo to, kar se je zgodilo. Izhajajoč iz Božje besede je papež



poudaril dve temeljni vprašanji, ki ju Bog od vedno zastavlja človeku. Adama, ki je po grehu mislil, da lahko postane kot Bog, je pozval: "Kje si"? Kajna pa: "Kje je tvoj brat"? Ker smo izgubili orientacijo in nismo več pozorni na svet, ne skrbimo več za stvarstvo in nismo več sposobni paziti drug na drugega. Mnogi so skušali uiti težkim razmeram in iskati boljše življenje zase in družine, našli pa so le smrt. Mnogi so šli skozi roke trgovcev, ki so izkoristi-

li njihovo revščino za osebni zaslužek. Mnogi niso prišli do cilja. "Kdo je odgovoren za to kri"? Vsi trdimo, da nismo mi, morda so drugi. Bog pa nas sprašuje, kje je naš brat... Danes se nihče ne čuti odgovornega za druge, za to, kar

se je zgodilo. "Izgubili smo smisel za bratsko odgovornost". Smo kot hinavski duhovnik, ki vidi na pol mrtvega brata ob cesti, a nadaljuje svojo pot. Kultura udobja nas je naredila neobčutljive za krike in stiske bližnjega. Živimo v "milnih mehurčkih", ki so le utvare o puhlem, nepomembnem, začasnem, ki vodijo v "globalizacijo ravnodušnosti". Tako zelo smo se navadili trpljenja drugih, da se nas to ne tiče, nas ne gane. Papež je dodal še tretje vprašanje: "Kdo izmed nas je jokal zaradi smrti teh bratov in sester"? Globalizacija ravnodušnosti nas je oropala sposobnosti joka. Zato "prosimo Gospoda za milost, da bi jokali nad svojo ravnodušnostjo, da bi jokali nad krutostjo, ki je v svetu in v nas". Papež je prosil odpuščanje zaradi naše ravnodušnosti, odpuščanje za tiste, ki so se udobno zaprli v svoje udobje, ki vodi v "anestezijo srca"; odpuščanje za tiste, ki so s svojimi odločitvami ustvarili situacije, ki povzročajo take drame. Prebivalcem otoka se je ob koncu pridige zahvalil za pričevanje, zgled ljubezni in sprejemanja: "Naj bo ta zgled svetilnik za ves svet, da bi imel pogum sprejeti tiste, ki iščejo boljše življenje".



Kratke

Koča sv. Jožefa v Žabnicah / V gorski tišini, daleč od vsakdanjih skrbi

Lepa skupinica gospa, ki vse leto razgibavajo svoje boleče sklepe pri telovadnih urah pod strokovnim vodstvom uslužne in potrpežljive prof. Maje Leban v Domu Franca Močnika blizu cerkve sv. Ivana v Gorici, je sredi junija preživela teden dni v sproščujočem okolju in topli domačnosti kočice sv. Jožefa v Žabnicah. Koča neomajno nadaljuje svoje poslanstvo, ki ji ga



je v daljnih letih namenil msgr. Franc Močnik, ko je zgradil ta skromni, a nadvse prijetni počitniški dom.

V koči se dobro počutijo mlajši in starejši letoviščarji, saj je njena okolica čudovita. Srce in duša se spočijeta ob pogledu na temni, prostrani smrekov gozd, ki mu ni videti konca, pa na skalovje mogočnega Mangarta, katerega vrh večkrat prekriva nagajiva meglica. Oči pa kar same poiščejo Sv. Višarje, kjer kraljuje Višarska Marija in vabi k sebi vse, ki jo srčno častijo, pa tudi tiste, ki še iščejo globlji smisel svojega življenja. Prav to povabilo so najprej sprejele gospe, ki so se z žičnico povzpele k njej, da bi se ji zahvalile za vse prejete dobrrote, ji zaupale svoje skrbi in jo prosile še nadaljnje pomoči in varstva. Na Sv. Višarjah so se tudi naužile gorskih prelesti in obiskale prijazno gostišče Prešeren ter okusile njegove kulinarične dobrrote. Domačih jedi so si sicer bile deležne vse počitniške dni, saj so vse spretno kuharice, še posebno gospa Zvonka. Gospa Mirka pa se je tudi tokrat izkazala v vsej svoji materinski pozornosti. Zato so ji vse ostale zelo hvaležne. Zahvaljujemo se ji pa tudi tiste telovadke, ki nismo mogle na letovanje v Žabnice, a smo okusile slastno marmelado iz jagod, ki jo je prav ona skuhala iz teh slastnih sadežev, nabranih na avstrijskem polju.

Počitniški teden v gorah je ob krajših sprehodih, prijateljskih pogovorih in družabnem kvartanju prehitro minil. "Telovadke" upajo, da jih bo kočica sv. Jožefa še kdaj tako prijazno sprejela pod varno streho in jim še nudila možnost takh lepih doživetij.

Maša za žrtve v Branici

V nedeljo, 14. julija 2013, bo v Branici spominska sv. maša za pokojne iz Brecljeve družine. Božjo daritev, ki bo ob 17. uri, bo daroval č. g. Gašper Rudolf, župnik iz Nove Gorice. V primeru slabega vremena bo sv. maša v bližnji cerkvi pri Kodrethih.

Pismo uredništvu

Spoštovano uredništvo, zaradi službenih in družinskih obveznosti se komaj zdaj odzivam na pismo, objavljeno v 24. številki Novega glasa 27. junija letos z naslovom "O novinarski neotesanosti".

Sem namreč avtor "inkriminiranega" članka in naslova o pomanjkanju slovenskih duhovnikov na Goriškem, ki ga je Primorski dnevnik objavil 22. junija in zaradi katerega mi bralka I. B. očita "novinarsko neotesanost" in "objestnost" ter dvomi o mojem "znanju in poznavanju novinarske etike in estetike". Zmotil jo je namreč naslov "Obdobje suhih krav tudi za slovensko versko skupnost", zaradi katerega me sprašuje, ali sem morda mislil na duhovnike ali na cerkvene obrede.

Cenjena I. B., če bi članek pozorno prebrali, bi videli, da se je naslov nanašal na besede dekana g. Karla Bolčina v zvezi z začasno ukinitvijo slovenske maše na Subidi. Drugi odstavek mojega članka se namreč začneja takole: "Ljudje, nam je povedal g. Bolčina, so novico sprejeli sicer z velikim razumevanjem, obenem pa z žalostjo, saj si utrjuje pot spoznanje, da tudi slovenska verska skupnost v goriški nadškofiji vse bolj očitno stopa v obdobje suhih krav, ko bo verjetno ob slovensko mašo marsikatera vas". Izraz "obdobje suhih krav" (pravzaprav je uporabil besedo "čas") je namreč uporabil prav g. Bolčina. Je zaradi tega tudi on "neotesan" in "objesten"? Nikakor, saj je uporabil zelo znan izraz, ki ga najdemo v več evropskih jezikih in seveda tudi v slovenščini, s katerim se označuje čas pomanjkanja, v nasprotju z izrazom "obdobje debelih krav", ki je sinonim za čas izobilja. Oba izraza pa izhajata iz Svetega pisma, točneje iz prve Mojzesove knjige, ki pripoveduje o sanjah egiptovskega faraona, v katerih se mu je prikazalo sedem debelih in sedem suhih krav, Jožef pa mu je pomen sanj razložil z napovedjo, da bo Egipt doživel sedem let izobilja, katerim bo sledilo sedem let pomanjkanja. Nobene neotesanosti in objestnosti torej, še manj pa pomanjkanja etike in estetike, saj je šlo le za zapis besed sogovornika, ki je uporabil starodaven in splošno znan izraz. Če bi kak "levičarski" prosvetni delavec uporabil isti izraz, bi ga prav tako zapisal.

Zato menim, spoštovana I. B., da so Vaši očitki na moje pisanje neumestni. Pa še nekaj bi si dovolil svetovati: v prihodnje bi Vas prosil, da, če imate kako pripombo na moje pisanje oz. pisanje kakega od kolegov pri Primorskem dnevniku, pišete pismo uredništvu dnevnika. Z veseljem Vam bomo odgovorili.

Lep pozdrav
Ivan Žerjal

POGOVOR Damijana Češčut, koordinatorka poletnega središča Srečanja

Osem tednov sproščene poletne razigranosti v prijetni družbi

Od prvega ponedeljka po koncu šolskega pouka pa vse do prvih dni avgusta poteka v čudovitem vrtu Zavoda Sv. Družine v ul. Don Bosko v Gorici poletno središče Srečanja, ki ga že četrto leto zapored skupno prireja Amatersko športno združenje Olympia in Skupnost družin Sončnica. O dejavnostih smo se pogovorili s koordinatorko, sicer trenerko Olympie, Damijano Češčut, ki se ji zahvaljujemo za prijazen sprejem.

Smo približno na polovici poletnega središča. Kako ste se imeli do zdaj?

Poletno središče za osnovnošolce smo začeli 10. junija, takoj po koncu pouka. Prvi teden nismo imeli veliko otrok, vsekakor pa več kot lani. Takoj smo uvedli naše običajne dejavnosti, se pravi veliko športa, zraven pa še ostale delavnice. Drugi teden se je zbralo že nekaj otrok več. Nekateri so nam sami povedali: "Pridemo drugi teden, ker se prvi teden po šoli moramo odpočiti".

Ja, zjutraj je treba pa le vstati...
Očitno je tako. In vsak teden jih je več. Pred dvema tednoma jih je bilo med 20 in 25, prejšnji teden pa več kot 30. Zadnji teden julija jih je že zdaj vpisanih 40.

Od kod prihajajo otroci? Prihajajo iz vse Goriške, od Števerjana do Doberdoba. Še največ jih je iz Štandreža in Pevme.

Kdo pa so animatorji?
Animatorji smo v glavnem isti kot ponavadi, trenerji Olympie, in sicer: jaz kot koordinatorka, Maja Devetak, Maria lussa, Miha Vogrinčič, Gioia Innocenti, zraven so še "mini-animatorji", pomočniki: z ene



prihodu otrok imamo jutranjo telovadbo, zdaj razdeljeni v dve skupini. Po treh tednih središča izključno za osnovnošolce so namreč četrty teden prišli še otroci iz vrtca, ki bodo tu ostali do konca središča.

Koliko je teh malih?
Približno deset. Med njimi sta celo dva, ki bosta jeseni prvič prestopila prag vrtca...

Omenjeni skupini torej telovadita v ločenih skupinah. Nato pa so najbolj priljubljene igre zbijanje, med dvema ognjema, badminton, štafeta, poligoni, družabne igre. Če je grdo

vreme, gremo v telovadnico Olympie, če je dovolj toplo, se kopamo. Otroci se stalno nekaj gibajo! Letos se je prvič zgodilo, da smo uporabili tudi televizijo: ko je bilo najgrše vreme, so otroci gledali - seveda izključno slovenske! - risanke.

Ste imeli kakšne posebne obiske?

Ob koncu prejšnjega tedna nas je obiskala skupina poletnega središča iz Kanala. Odgovorni je namreč družinski znanec enega izmed otrok, ki hodi k Olympii. V Gorico so prišli z vlakom.

Kakšnih posebnih izletov in ekskurzij si ne privoščimo zaradi težav s prevozi in visokih stroškov.

Kje se še najbolj občuti kriza?
Lani smo sredi julija imeli 20 otrok tudi za kosilo; morda tudi koga več. Letos je teh 10 ali 12. V glavnem gredo domov pred kosilom; nekateri čakajo do 14. ure, in to brez kosila. Letos je bilo tudi več zgodnjih vpisov, saj je bil za predvpis predviden popust.

DD



strani so tu mladi, ki trenirajo in pomagajo pri Olympii, z druge pa nekateri otroci odbornikov društva Sončnica. To pa zato, ker smo poletno središče tudi letos organizirali skupno s Sončnico. Pomočniki se tu marsikaj naučijo, čez nekaj let bodo lahko prevzeli naše delo. V teh tednih lahko tudi preverimo, kdo od njih je bolj ali manj zanesljiv in resen pri delu.

Kakšne delavnice imate letos?

Vseh osem tednov imamo na programu iste delavnice, in sicer likovno, delavnico ročnih izdelkov, novinarsko; otroci radi pišejo, rišejo in delajo ročne izdelke. Na koncu bomo tudi letos pripravili brošuro.

Letos se sicer nismo udeležili srečanja z župnijskimi poletni-

mi središči na Travniku z nadškofom; sklenili pa smo, da bomo stopili v stik z organizatorji in se bomo morda srečanja udeležili prihodnje leto.

Kakšno vreme pa ste doslej imeli?

Prvi teden je bilo grozno, drugi teden je bilo vroče in smo tudi izkoristili bazen. Tretji teden je bilo spet obupno, četrty je bilo kar v redu; problem je bazen, ki je sicer zelo vabljev, se pa počasi segreje in zelo hitro ohladi, če se ponoči zniža temperatura. Poleg tega je voda v tem predelu Gorice še posebno mrzla.

Imamo tudi manjši bazen za manjše otroke. Tudi ta je kar nekaj dni sameval...

Katera je vaša najljubša dejavnost?
Seveda šport, šport in šport! Ob

Srečanje župnijskih poletnih središč z nadškofom

Pisani kot mavrica, ki povezuje



Pisana množica nekaj sto otrok in mladih se je v četrtek, 4. julija, zbrala na Travniku v Gorici. To so bili otroci, ki že nekaj tednov preživljajo jutra v poletnih središčih, ki jih organizirajo nekatere goriške župnije; predvsem so to stolnica, Podturn, Sv. Ana, Ločnik-Madonnina-Roje (Campagnuzza), največjo skupino (kar 350) pa imajo

salezijanci v ul. Don Bosko. Skupno je v goriških župnijskih poletnih središčih letos okrog 750 vpisanih. Kot nam je povedal župnik v stolnici g. Sinuhe Marotta, je najlepši podatek ta, da zanje iz leta v leto skrbi vse več prostovoljnih vzgojiteljev in animatorjev (letos 190): v glavnem so to mladi, višješolci, skupine prijateljev, ki so se oblikovali (in se še oblikujejo) v



manja, vzajemne skrbi, sodelovanja, spoštovanja, zastonjskosti, s posebno pozornostjo na čistost besed in srca, za "skromnost" pri uporabi tehničnih naprav in seveda za versko razsežnost. Na Travniku se že v prvih dneh julija, torej že nekaj let, zbirajo udeleženci teh poletnih središč; vsakokrat se pridruži še kdo. Prejšnji četrtek so tam zelo raz-

posajeno peli ob igranju kitar in plesali pod vodstvom animatorjev. Ti so jim tudi predstavili animirano zgodbo o barvah; sami so bili namreč oblečeni v žive barve in razdeljeni po skupinah različnih barv. Z vsemi je nato srečal in se rad zadržal nadškof msgr. Carlo Roberto Maria Redaelli. Tudi on jim je spregovoril o barvah, o mavrici, o tem, kako lepo je videti različne barve skupaj, kakšno bogastvo je to! O tem, da ima beseda mavrica v različnih jezikih različne pomeni; vsekakor pa je to pisan lok, ki povezuje zemljo in nebo. Prav mladi naj bodo lok, ki povezuje nebo z našim mestom, je dejal nadškof. / DD

43. Festival narodno-zabavne glasbe "Števerjan 2013"

Ansambel Poskočni muzikanti je doživel največji uspeh

"Moj metulj je dar pomladi, tiho ja-dra v sončen dan in zvečer kot mehke sanje sede mi utrujen v dlan". To je del refrena romantičnega valčka *Moj metulj*, najboljšega besedila na letošnjem že 43. Festivalu narodno-zabavne glasbe "Števerjan 2013". In se nadaljuje: "Moj metulj je moje sonce, v meni spi, ko je jesen; sanja, sanja o cvetovih, ki venijo v dan meglen".

Izza kulisa se je zaslila melodija *Zarja Števerjana* Štajerskih sedem, zmagovalna melodija na Števerjanskem festivalu, ki je v letih postala že prava himna samih Števerjancev. In pričel se je nabito polni program, ki sta ga mojrsko povezovala priznana napovedovalca Tjaša Hrobat in Andrej Hofer.

V petek, 5. julija, in v soboto, 6. julija, sta bila na sporedu predfinalna večera, na katerih se je pomerilo enaindvajset ansamblov, od katerih tudi dva zamejska s Tržaškega, in to sta bila Kraški cvet in ansambel Osminka. Oba večera je netekmovalno, vživetvo uvedel ansambel malih gojencev goriškega Slovenskega centra za glasbeno vzgojo Emil Komel, ki so ga pripravili Alessandra Schettino, Franko Reja in Mirko Ferlan. V nedeljo, 7. julija, pa je padel zastor na 43. Festival "Števerjan 2013" s finalnim delom, podelitvijo nagrad ter z nagovorom predsednika organizatorja SKPD F. B. Sedej Filipa Hledeta. Eden izmed vrhuncев finalnega dela je bil brez dvoma Hledetov poseg, ko je pohvalil vse Števerjance, ki prizadevno pomagajo pri izpeljavi tega zahtevnega projekta. Orisal je tudi bogato delovanje SKPD Francišek Borgia Sedej čez celo leto in se zahvalil mladini za ves vložen trud, predanost in veselje. Tudi letos so se s petjem predstavili publiko mladi slovenski študentje iz Argentine, ki pripadajo tretji generaciji slovenskih izseljeniških rodbin in se mudijo v sklopu pobude Rast na enomesečnem bivanju v matični domovini. Nedeljski adrenalinski popoldan je snemala RTV Slovenija, ki bo oddajala finale 26. julija in 2. avgusta. Po dogovoru ga bo tržaški sedež Rai predvajal 14. in 18. julija.

V prvih dveh tekmovalnih večerih je komisija za glasbo (Slavko Avsenik ml., Anja Burnik, Mihael Corsi, Bertl Lipusch, Denis Novato, Igor Podpečan, Patrick Quaggiato; komisiji je predsedoval Filip Hledet) prepustila v finalni nedeljski del 15 ansamblov: Topliška pomlad, Dolenjski zvoki, Mladika, Vikend, Poskočni muzikanti, Maj, Mladi upi, Dinamika, Potep, Nemir, Čepon, Smeh, Joc Bend, Savinjski kvintet in Tik-Tak. Zmagovalci 43. Festivala narodno-zabavne glasbe "Števerjan 2013" so Poskočni muzikanti iz Slovenske Bistrice, ki so nastopili s skladbama *Verjemi in zaupaj* (ans. Dori in *Objemi me* (glasba in besedi-

lo Martin Juhart), medtem ko so si nagrado občinstva pridobili člani ansambla Tik-Tak iz Studena pri Postojni. Iz zakladnice so izvajali skladbo *Ti nisi taka* (ans. Fantje z vseh vetrov). Nagrado za najboljši kvintet je komisija podelila ansamblu Dinamika iz Destrnika, za najboljši trio an-

matično domovino, so bili prepuščeni ansamblu: Savinjski kvintet, Joc bend in Vikend. Odziv občinstva je bil letos zadovoljiv. Petek in sobota sta bila dobro obiskana. Za nedeljski finale pa so prvi poslušalci prihajali med Borovce že v zgodnjih popoldanskih urah. Nedeljski del

sije Tullio Možina. Pri organizaciji in izpeljavi Festivala imajo vsako leto pomembno vlogo pokrovitelji, ki so Zveza slovenske katoliške prosvete iz Gorice, Občina Števerjan, Rai - Postaja Trst A, Občina Brda in Gorska skupnost Terskih in Nadiških dolin ter Brd; prav tako tudi sponzorja Banca di Cividale in Avto Batič Ajdovščina. Seveda gre pristrčna zahvala tudi vsem ostalim cenjenim darovalcem, ki so zagotovili pomembno finančno podporo letošnjemu Festivalu. Misel hvaležnosti gre tudi vinoteki Števerjanski grič, lovski družini

Števerjana, domačemu kulturnemu društvu Briški grič in Sabotin iz Štmavra za posojeno dragoceno opremo. Odrsko sceno si je zamislil in izdelal priznani slovenski umetnik Jože Napotnik. Ozvočenje sta urejala Vasja Križmančič s sodelavci in Niko Klanjšček, ki sta se tudi letos odlično izkazala. Za vso skrb in profesionalnost si zaslužijo vsi omenjeni pristrčno pohvalo.

Števerjanski festival ni le glasbeno tekmovanje, ampak ima velike zasluge pri ohranitvi kulturne dediščine in daje mladini močno oporo, da se lahko s ponosom zaveda svojih korenin in da vedno bolj spoznava, da je treba biti narodu zvest in tako ohranjati lastno identiteto. Ob koncu čutimo dolžnost, da se zahvalimo številnim Števerjancem, fantom in dekletom, ki neustrahovano skrbijo za brezhiben potek tako pomembne zamejske manifestacije. Mislimo, da ni bilo še nobenemu obiskovalcu žal za obisk na našem prazniku v tej prelepi briški vasi, saj je vsak Festival s svojimi melodijami, ansambli in gosti enkratno doživetje, ki se vsakomur nepozabno vtisne v spomin.

Festivalske luči so ugasnile, privoščili si bomo dolgo poletje in se v mislih že spogledovali z naslednjim 44. Števerjanskim festivalom. Poslušalce in ljubitelje narodno-zabavne glasbe Števerjanci ponovno vabijo čez leto dni v briško prestolnico narodno-zabavne glasbe.

MD



Ansambel Poskočni muzikanti s predsednikom SKPD F. B. Sedej Filipom Hledetom

samblu Smeh iz Šoštanja. Ansambel Smeh je prejel tudi nagrado za najboljšo melodijo s skladbo *Brez tebe* na besedilo Žige Školca, nagrado za najboljšega debitanta pa ansambel Joc bend iz Škofje Loke. Komisija za besedilo (Petra Koršič, Janez Dolinar in Martina Valentincič kot predstavica organizatorja) je nagradila Branka Zupanca za skladbo *Moj metulj*, uglasbil jo je Brane



Napovedovalca Tjaša Hrobat in Andrej Hofer

Čepon. Klavzar, izvajal pa ans. Čepon. Nastopajoča besedila so bila različna po tematici, a včasih premalo izvirna. Sodelovanje s festivalom Alpen Grand Prix v Meranu se nadaljuje tudi letos po utečenih tirnicah; na jesensko tekmovanje, na katerem bodo predstavljali Števerjanski festival in obenem

dosegljiv. Nedeljski del prireditve so počastili številni častni gostje. Obiskovalcem Festivala je bil na voljo obširen bilten o sami prireditvi. Brošuro, ki obsega desetine črno-belih pa tudi več barvnih strani, je izdala Zveza slovenske katoliške prosvete iz Gorice. Letošnje uvodno misel je pripeljal dolgoletni član komi-



Na praznik sv. Petra in Pavla, 29. junija zjutraj, je goriški nadškof msgr. Carlo Roberto Maria Redaelli prejel iz rok papeža Franciška v baziliki sv. Petra v Vatikanu palij, ovratnico iz bele volne, pretkano s črnimi križi, znamenje metropolitanske službe,

ki ponazarja posebno vez nadškofa z rimskimi papežem. Na slavlju v Vatikanu so se zbrali nadškofje in verniki z vsega sveta. To je bil vrhunec škofijskega romanja v letu vere, ki se ga je udeležilo okrog 300 vernikov, med njimi 50 mlajših.

Obvestila

SCGV Emil Komel obvešča, da je tajniško na sedežu v Gorici odprto od ponedeljka do petka od 8. do 13. ure. Šola bo zaprta za dopust od 5. do 18. avgusta.

Društvo slovenskih upokojencev za Goriško prireja v nedeljo, 4. avgusta, piknik, povezan z izletom v Tolmin. V jutranjih urah si bodo udeleženci ogledali muzej, v katerem je letos na ogled razstava ob 300-letnici Tolminskega upora. Popoldne bo druženje v Brjah (Dobravlje). Vpisovanje bo do 26. julija oz. do zasedbe mest na avtobusu. Prijave po tel.: 0481 390697 (Marija Č.), 0481 882183 (Dragica V.), 0481 20801 (Sonja K.), 0481 884156 (Andrej F.), 3471042156 (Rozina F.). Na račun 20 evrov.

Jesensko romanje z Novim glasom v Sveto deželo in Palestino - ko je huda vročina že mimo in je puščava čudovita. Romanje bo od 22. do 30. septembra 2013 pod vodstvom mag. Renata Podbersiča ml. in p. Petra Lavriha. Vpisovanje se začne takoj, sicer najkasneje do 1.8.2013. Program in vpisovanja na sedežih Novega glasa v Gorici in Trstu.

"Poletnosti 2013": 26. avgusta - 6. septembra pripravili na začetek pouka Šola za šalo za osnovnošolce in Srednja na štartu za srednješolce; 2. - 6. septembra tečaj Vstop v srednjo šolo, za petoprvošolce. Informacije in vpisnina tel. 334 1243766, 328 3155040, 0481 546549/ 536455 ali po e-pošti mladinskidom@libero. it

Skupnost družin Sončnica in Slovensko pastoralno središče v Gorici prirejata od 21. do 24. avgusta štiridnevni izlet z avtobusom na Bavarsko. Program predvideva postanek v Salzburgu, ogled dvorca bavarskega kralja Ludvika II. na otoku Herren (Kimsko jezero), postanek v Altöttingu (največjem romarskem Ettalu, romarskega središča Wies in pravljicega gradu Neuschwanstein. Za informacije in prijave: Mirjam B. (tel. 0481 550365) ali Katerina F. (tel. 0481 536807) najkasneje do 30.6.2013.

Poštena gospa nudi oskrbo starejših ljudi v obliki izmenjave. Več informacij: 003852386744.

Cestitke

Dramska družina SKPD F. B. Sedej iz Števerjana je na 10. Zamejskem festivalu amaterskih dramskih skupin v Mavhinjah prejela prvo nagrado za predstavo Umor v vili Rong. Števerjanskemu dramskemu ansamblu čestita Zveza slovenske katoliške prosvete.

Sožalje

Ob težki izgubi drage none Zore izrekata doberdobska občinska in goriška pokrajinska sekcija Stranke slovenske skupnosti iskreno sožalje svojemu članu Dariu Bertinazziju in vsem domačim.

Ob slovesu drage none Zore izreka svojemu predsedniku Dariu in družini iskreno sožalje Združenje cerkvenih pevskih zborov.

RADIO SPAZIO 103

Slovenske oddaje (od 12.7.2013 do 18.7.2013)

Radjska postaja iz Vidma oddaja na ultrakratkem valu s frekvencami za Goriško 97.5, 91.9 Mhz; za Furlanijo 103.7, 103.9 Mhz; za Kanalsko dolino 95.7, 99.5 Mhz; za spodnjo dolino Bele 98.2 Mhz; za Karnijo 97.4, 91, 103.6 Mhz; na internetu www. radiospazio103. it. Slovenske oddaje so na sporedu vsak dan, razen ob sobotah, od 21.30 do 22.30. Ob nedeljah od 14.30 do 15.30. Spored:

Petek, 12. julija (v studiu Niko Klanjšček): Zvočni zapis: posnetki z naših kulturnih prireditvev - Glasba iz studija 2.

Nedelja, 14. julija (vodi Ezio Gognach): Okno v Benečijo: oddaja v benečianskem in rezijanskem narečju.

Ponedeljek, 15. julija (v studiu Andrej Baucon): V poletje s polkami, valčki in turbo dance glasbo - Zanimivosti iz naših krajev - Humor.

Torek, 16. julija (v studiu Matjaž Pintar): Utrinki v našem prostoru - Glasbena oddaja z Matjažem.

Sreda, 17. julija (v studiu Danilo Čotar): Pogled v dušo in svet: Stara dobrotnica jablana - Izbor melodij.

Četrtek, 18. julija (v studiu Andrej Baucon): Poletna lahka glasba: hiti iz 80. in 90. let ter današnjega časa - Zanimivosti iz življenja slavni v filmskem in glasbenem svetu - Humor.

KULTURNI CENTER LOJZE BRATUŽ
KROŽEK ANTON GREGORČIČ

vljudno vabita na

SREČANJE POD LIPAMI

Gost večera bo uveljavljeni in večkrat nagradjeni raziskovalni časninar
JOŽE MOŽINA

Pogovor bo vodila časninkarka Erika Jazbar

Kulturni center Lojze Bratuž
četrtek, 11. julija 2013, ob 20.30

Oglej / V gosteh kardinal Tettamanzi

Ob prazniku svetih Mohorja in Fortunata, oglejskih mučencev, zavetnikov dežele FJK ter goriške in videmske nadškofije, bo v petek, 12. julija, v Ogleju veliko slavlje. Ob 20. uri bo v baziliki vodil slovesno mašno daritev upokojeni milanski nadškof kard. Dionigi Tettamanzi (na sliki); ob njem bodo goriški nadškof msgr. Redaelli in drugi škofje iz Triveneta ter predstavniki škofij iz Slovenije in Avstrije. Pred obredom bo - ob 17.30 - v t. i. Rimski dvorani na trgu Capitolu zgodovinsko predavanje: prof. Fabrizio Bisconti, ki poučuje krščansko ikonografijo na papeškem inštitutu za krščansko arheologijo, bo predstavil knjigo "Epigrafi. Voci cristiane dal Patriarcato di Aquileia attraverso la testimonianza epigrafica (sec. IV-VII)", ki jo je uredil prof. Giuseppe Cuscito; ob 18.30 pa bo imel kard. Tettamanzi t. i. lectio magistralis o tem, kaj Cerkev pravi o sebi pred svetom. Kard. Tettamanzi, ki je bil nadškof v Milanu v letih 2002-11, je bil član raznih vaticanskih kongregacij in svetov, velja za človeka globoke duhovnosti, ki je večkrat pokazal posebno naklonjenost do družbeno ogroženih in zadnjih. Na vigilijo praznika, 11. julija, bo ob 20.45 v baziliki koncert: zbor in orkester gledališča Verdi iz Trsta bosta izvedla Rossinijevo Stabat Mater.

Založba VED, Ljubljana / Petdeseta knjižna publikacija Leva Detela Esejistično razmišljanje Zapleti v vijugah časa

Pri ljubljanski založbi VED je pred kratkim izšla petdeseta knjiga na Dunaju živečega pisatelja Leva Detela. Pod naslovom *Zapleti v vijugah časa* razmišlja v slovensčini in v nemščini pišoči avtor o nekaterih poglavitnih temah in problemih današnjega kriznega časa in o travmah nič manj obremenjujoče polpreteklosti. Detelov panoramski pregled "nevarnih" političnih in duhovnih razmer (ij) vodi, kot pove podnaslov dela (*Moja soočanja z Edvardom Kocbekom in najboljšimi imeni literature ob izzivih za nujni duhovni preobrat sredi vsesplošne krize vrednot*), iz travmatizacij v drugi svetovni vojni skozi "vijuge nepremagane polpreteklosti" nekdanjega enostrankarskega in represivnega jugoslovanskega sistema naravnost v povečane protislovnosti današnjega slovenskega in svetovnega kapitalističnega utripa. V štiridesetih esejičnih po-

glavjih se Detela zavzema za nov human pristop k sočloveku v pluralistični, demokratični in tolerantni družbi. Avtor v novi



knjigi ugotavlja, da se kljub zlo- mu nekdanjih avtoritarnih komunističnih pa tudi fašističnih

režimov sredi današnje diktature globalnega velekapitala tudi v Evropski uniji nevarno oži prostor svobodnega razmišljanja in delovanja. Vsebinsko knjige nakaže tudi moto, ki je odlomek iz pesmi znanega nemškega avtorja Güntherja Eichha: "Predramite se, zakaj vaše sanje so slabe. / Bodite neprijetni, bodite pesek in ne olje v kolesju sveta!" Tak "pesek" v kolesju sveta je bil za Detelo poleg nekaterih drugih uglednih slovenskih in svetovnih imen slovenski pesnik, mislec in politik Edvard Kocbek - in to kljub napakam in naivnemu pričakovanju ureničitve idealne Utopije, v katero se je ujel. Detela ob analizi splošnega svetovnega in slovenskega trenutka nakaže svojo lastno pisateljsko in duhovno pot. Piše tudi o tržaški slovenski problematiki, nastanku revije Most, se s simpatijo spominja velikega pobudnika povojnega slovenskega kulturnega

življenja v Trstu profesorja Jožeta Peterlina in pionirskih povezovalnih vseslovenskih potez študijskih dni slovenskih izobražencev v Dragi. Vendar se ne izogne prikazu temnih strani preteklosti, ki jo je doživel na lastni koži, in poroča o udbaškem preganjanju drugače mislečih, nestrpnem vmešavanju v idejno drugače usmerjene protagoniste, o izpodkopavanju tal tako imenovanemu "razrednemu" nasprotniku. V zadnjem, štiridesetem poglavju Detela kljub trpkim značilnostim časa vseeno izrazi upanje, da so v Sloveniji zdrave korenine, iz katerih se bo dvignila v novi čas in otrešla "suženjstva, porojenega iz slabih sebičnih navad in razprtij". Ivo Antič je v spremni besedi h knjigi zapisal, da se "ob formalni in tematski širini te esejske, ki se z živo tekočo besedo in z nepodkupljivo ostrino dotika vseh najbolj žgočih ran slovenstva kot etnoidentitete, mi-mogrede ponuja znano vprašanje o razmerju med poezijo in esejem v okviru iste avtorske pisave".

V dvorani Slovenske matice v Ljubljani O prof. Jevnikarju v slovenski prestolnici

Po "predpremi" na Jevnikarjevem simpoziju Slavističnega društva Trst-Gorica-Videm 24. maja na Opčinah in po predstavitvi 25. junija v Narodnem domu v Trstu je posmrtna literarnozgodovinska monografija prof.

Martina Jevnikarja Slovenski avtorji v Italiji doživela že predstavitev v slovenski prestolnici. To je bilo 27. junija v dvorani Slovenske matice v Ljubljani. Najprej je številne prisotne pozdravil podpredsednik go-

stiteljske ustanove prof. Janez Stergar. Ivo Corva pa je kot vodilni predstavnik Ciljnega začasnega združenja Jezik-Lingua, ki je založil obsežno publikacijo, predstavil ta širokopotezni čezmejni evropski projekt. Vsebinsko knjige in načela, ki se jih je držala pri urejanju gradiva in pri svojih dopolnilih, je podrobno orisala urednica publikacije prof. Marija Cenda. Nato sta o prof. Martinu Jevnikarju in o njegovem delu spregovorila akademik prof.

dr. Matjaž Kmecl in prof. France Pibernik. Oba sta med drugim poudarila dragocenost njegovega odstopa razkrojene in v matici skoraj neznanе slovenske literarne ustvarjalnosti v zamejstvu in po svetu.



Od leve: Ivo Corva, France Pibernik, Marija Cenda, Matjaž Kmecl (foto Iztok Ilich)

Slovenski raziskovalni inštitut Predstavili so prve izsledke projekta EDUKA

Nedavne raziskave o večletnih družbah potrjujejo pomembnost uvajanja koncepta "upravljanja različnosti" na različnih ravneh državne, regionalne in krajevne politike. Gre za uvajanje politike priznavanja različnih etničnih skupnosti, ki so prisotne v družbi, ter njihovih interesov in pravic, tako na ravni posameznika kot na ravni skupine. S tem povezane prakse segajo na različna področja državnega delovanja, med katerimi gre poudariti zlasti pomembnost vzgoje in izobraževanja. Na tem konceptu temelji izbira tako naslova kot vsebin projekta EDUKA *Vz-gajati k različnosti*, izsledke kate-rega so predstavili v ponedeljek, 1. julija, v dvorani Tessitori. Slovenska narodnostna skupnost v FJK in italijanska narodnostna skupnost v Sloveniji sta v programu Interreg IIIA 2000-2006 svojčas razvili projekt *Večine spoznavajo manjšine*: ta raziskava je pokazala, da je poznavanje realnosti obeh manjšin pri mladih precej omejeno. Po drugi strani je med najstniki prisotna precejšnja radovednost v zvezi z manjšinami; sedanji šolski sistem pa žal temu ne namenja primerne pozornosti. Projekt EDUKA predstavlja tako naravni in potreben razvoj omenjenega predhodnega projekta, saj si je za cilj postavil celovito obravnavo

teme medkulturne različnosti, nanašajoč se tudi na tematiko slovenske in italijanske manjšine ter migracijskih tokov/priseljeništv. V primerjavi s projektom izpred nekaj let pa je ciljna skupina projekta EDUKA širša, saj vključuje celotno šolsko in univerzitetno populacijo. Projekt odgovarja trem osrednjim potrebam, ki izhajajo iz socialno-ekonomske analize območja programa: ojačiti čezmejno sodelovanje na področju vzgoje in izobraževanja, ovrednotiti kulturno dediščino in etnično različnost ter prenesti znanje iz raziskovalnih ustanov na območje. Projekt EDUKA je namenjen promociji medkulturnih vrednot kot temeljev oblikovanja in razvijanja odnosov v večetnični in večjezikovni družbi. Potencial tovrstnega etničnega, kulturnega in jezikovnega bogastva žal ostaja omejen, predvsem zaradi zgodovinskih pred-sodkov, ki izhajajo iz skromnega poznavanja kulturnih in jezikovnih značilnosti manjšin med večinskimi prebivalstvom. Neza-dostno poznavanje manjšin je med drugim posledica tudi pomanjkanja ustrežne pozornosti, ki bi jo morale biti tovrstne skupnosti deležne znotraj izobraže-

valnega sistema na vseh ravneh. Cilj projekta EDUKA je ustvariti znanje in orodje (didaktično in informativno gradivo, priroč-nike, publikacije, igre itd.) za vz-gajanje k različnosti in medkul-turnosti v šolskem in univerzitet-nem okolju ter jih posredovati predvsem mladim in učnemu kadru na vseh stopnjah izobraže-vanja na obeh straneh meje in ustvariti tako mrežni sistem dela.



Med operativnimi cilji načrta je tako izboljšanje komunikacijskih in izobraževalnih sistemov s pro-mocijo sodelovanja in izvajanja skupnih pobud o medkulturni vzgoji med šolami, raziskovalni-mi centri in univerzitetnimi sre-dišči ter obenem s širjenjem poz-navanja zgodovinskih manjšin in novih migrantskih skupin v

Evropi in v naši deželi, z medse-bojnim spoznavanjem in sode-lovanjem med mladimi različnih narodnosti (večinci, manjšinci in migranti); načrt prav tako cilja na medsebojno spoznavanje in sodelovanje med učnim kadrom večinskih in manjšinskih šol. Na tiskovnem srečanju v dvorani Tessitori so koordinatorko projekta, Zaira Vidau, Norina Boga-tec in Marianna Kosić SLORI-ja in Nives Zudič Antonič, s Fakultete za humanistične študije Univerze na Primorskem predstavile rezultate različnih izobraževalnih, informativnih, promocijskih in raziskovalnih aktivnosti v sklopu projekta, ki so jih izvajali partnerji projekta v

sodelovanju s šolami vseh sto-penj in univerzami v šolskem le-tu 2012/2013 na območju, ki se razteza od Ljubljane do Ravenne. Aktivnosti se bodo nadaljevale tudi v šolskem letu 2013-2014. Januarja letos so potekale čez-mejne raziskovalne delavnice v koordinaciji SLORI-ja. Cilj le-teh je bil seznanjati dijake z vsebina-

mi medkulturne vzgoje in z značilnostmi tradicionalnih manjšin in priseljenjskih skupnosti, prisotnih v slovensko-italijanskem kontaktnem prostoru. Sodelovali so dijaki 4. a razreda liceja Carducci-Dante v Trstu in 3. razreda Gimnazije G. R. Carli v Kopru. Skupaj so izvedli anketno raziskavo in kratkometražni film z naslovom *Živeti v različnosti*. Od septembra 2012 do junija 2013 je potekala na različnih osnovnih in srednjih šolah v Sloveniji, srednjih šolah I. in II. stopnje v Italiji ter univerzah na obeh straneh meje vrsta infor-mativnih in promocijskih dejavnosti o zgodovinskih narodnih in jezikovnih manjšinah ter migrantskih skupnostih, ki živijo na obmejnem območju. Sode-lavci SLORI-ja, Italijanske unije iz Kopra in Furlanskega filološkega društva iz Vidma so izvedli 34 informativnih predav-anj o slovenski narodni skupnosti in furlanski jezikovni skupnosti v Italiji ter italijanski narodni skupnosti v Sloveniji. Zvrstilo se je tudi 57 delavnic o temi migrantskih skupnosti, ki so jih sodelavci Inštituta za migracije Znanstvenoraziskovalnega cen-tra SAZU iz Ljubljane, SLORI-ja in Pokrajine Ravenna prek društva "Villaggio globale" ter v sode-lovanju s predstavniki različnih migrantskih skupnosti na obmejnem območju. Med januarjem in junijem 2013 so potekale čezmejne delavnice,

namenjene učnemu kadru za pripravo didaktičnega gradiva o medkulturnosti. Čezmejno de-lovno skupino sestavljajo učitelji in profesorji osnovnih šol E. Vatovec iz Prad in P. P. Vergerio iz Kopra ter večstopenjskih šol pri Sv. Jakobu, V. Bartola in I. Masih iz Trsta. Rezultat delavnic v obliki dvojezične didaktične igre (v slovensčini in italijanščini) o kulturni in jezikovni različnosti za 5. razred osnovnih šol in zadnji razred osnovnih šol v Sloveniji oz. srednjih šol I. stopnje v Italiji bo pripravljeno v naslednjem šolskem letu 2013-2014. Čezmejna raziskovalna skupina, v kateri sodelujejo univerze iz Trsta, Vidma, Benetk in Kopra, Mednarodni center za večjezično-st iz Vidma, Inštitut za izseljenstvo in migracije ZRC SAZU iz Ljubljane ter Slovenski raziskovalni inštitut SLORI iz Trsta, je predstavila potek sociolingvistične raziskave o medkulturni vzgoji. Skupina je izoblikovala različne vprašalnike, na katere so odgovarjali učitelji, starši in učenci 22 osnovnih šol v Sloveniji in srednjih šol prve stopnje v Italiji. Cilj je analizirati njihov odnos do večkulturnih in večjezičnih razredov ter izpostaviti težave, ki se porajajo pri njihovem upravljanju. Obenem so bila na nekaterih srednjih šolah prve stopnje v videmski pokrajini izvedena prva srečanja bodisi akcijske raziskave bodisi kakovostne raziskave, ki so jo izvedli z opazovanjem sodelujočih in s sociološkimi intervjuji, o temi doživljanja medkulturnosti v sodobnih vzgojnih okoljih.

Kratke

Prenovljena rojstna hiša Mirana Jarca s črnomaljsko muzejsko zbirko

V prenovljeni rojstni hiši v Črnomlju rojenega pesnika in pisatelja Mirana Jarca, ki so jo leta 2009 razglasili za kulturni spomenik, so v četrtek, 4. julija, odprli mestno muzejsko zbirko Črnomelj na preprihu tisočletij. Črnomaljska občina je 85 odstotkov denarja za



Miran Jarc

1,1 milijona evrov vredno naložbo dobila iz evropskih virov, razliko pa bo pokrila sama. Vodja projekta z občine Črnomelj Marija Prašin Kolbezen je za STA povedala, da bodo z novo postavljeno zbirko, ki jo je zasnoval črnomaljski zgodovinar Janez Weiss, v treh nadstropjih omenjene hiše predstavili zgodovino Črnomlja od najstarejših do novjših obdobij ter jih vpeli v širši okvir Bele krajine. Prenova Jarčeve hiše na Ulici Mirana Jarca 3 je obsegala konservatorska in gradbeno obrtniška ter instalacijska dela, opremo razstavnih prostorov, depojev in pisarn ter prenovo pročelja in strehe. V hišo so vgradili dvigalo in z njim omogočili obisk tudi gibalno omejenim ljudem. Z umestitvijo muzejske dejavnosti v Jarčevo rojstno hišo, v kateri je pred tem delovala stara črnomaljska glasbena šola, je ta dobila novo vsebino, mestna muzejska zbirka pa primerne prostore. Miran Jarc se je rodil 5. julija 1900 v Črnomlju. Njegova družina se je zaradi očetove uradniške službe večkrat selila in tako so Jarčevi prišli v Novo mesto, kjer je Miran obiskoval osnovno šolo in gimnazijo. Po maturi leta 1918 je v Zagrebu vpisal študij jezikov, po ustanovitvi ljubljanske univerze pa je leto pozneje študij nadaljeval v Ljubljani, a ga ni končal. Leta 1923 je opravil enoletni abiturientski tečaj ter vse do leta 1942 v Ljubljani delal kot bančni uradnik. Omenjenega leta so ga med junijskim policijskim lovom v Ljubljani kot člana Osvobodilne fronte aretirali in obsodili na internacijo v Italiji, vendar so partizani vlak z ujetniki pri Verdu nad Vrhniko ustavili. Jarc je nato odšel v partizane, kjer je 24. avgusta istega leta padel med roško ofenzivo. Kočevski rog je 42-letnemu umetniku, iskalcu resnice in lepote, postal zadnje domovanje.

V NUK razstava gradiva slovenskih izseljencev v Argentini

V Narodni in univerzitetni knjižnici (NUK) so v četrtek, 4. julija, odprli razstavo V objemu dveh svetov: Slovenci v Argentini. Kot je za STA povedala Helena Janežič, ki je z Veroniko Potočnik pripravila razstavo, je na ogled gradivo, ki ga hranijo v NUK, od knjig, serijskih publikacij do drobnega tiska, kot so vabila na prireditve, gledališki listi, letaki.

Z razstavo, ki jo je odprla ministrica za Slovence po svetu Tina Komel (na sliki), želijo predstaviti vse tri valove migracij. Najmanj gradiva je na voljo iz prvega emigracijskega vala, ki je potekalo po dogovoru med Avstro-Ogrsko in Argentino od 70. let 19. stoletja, ko so se v Argentino preseljevali številni posamezniki in družine iz Furlanije, Goriške in Notranjske. Mnogi so se naselili stran od civilizacije in zato prave priložnosti za druženje ni bilo, piše v razstavnem katalogu. Več gradiva je iz časa med obema vojnoma, ki je v deželo pod ekvatorjem pripeljal glavino slovenskih izseljencev, približno 25.000 posameznikov,

predvsem iz Prekmurja in Primorske. Zelo bogata pa je po besedah Janežičeve bera iz obdobja med letoma 1947 in 1948 ter 1954 in 1955. Povojno politično emigracijo je sestavljalo veliko izobražencev, od duhovnikov, pravnikov, zdravnikov ter več že uveljavljenih literatov in drugih kulturnih delavcev. Tematsko zelo bogato gradivo je bilo v NUK shranjeno v "d fondu" oziroma direktorjevem fondu, kot je bil ta uradno poimenovan med letoma 1978 in 1991. Do tega gradiva je imel dostop le direktor, je pojasnila Janežičeva, sicer vodja zbirke tiskov Slovencev, ki ne živijo v Sloveniji, v NUK. V fondu je bilo v glavnem gradivo, ki so ga poslali iz Argentine ali pa je bilo zaplenjeno na slovenski meji. Z razstavo, ki predstavlja gradivo iz "d fonda", ki je danes javno dostopno, pozivajo tudi vse, ki razpolagajo s kakšnimi publikacijami, da jih predstavijo NUK. V narodni knjižnici namreč hranijo vse nacionalno gradivo, ne glede na to, kje je nastalo, je poudarila soavtorica razstave. Razstava je del prireditve Dobrodošli doma, njen simbol pa je dežnik, "pod katerim želijo združiti vse Slovence".



Tina Komel

Članu Nadzornega odbora SSO
in javnemu kulturnemu delavcu

ROBERTU PETAROSU

iskreno čestita ob pomembnem življenjskem jubileju
in želi še veliko ustvarjalnih let

SVET SLOVENSkih ORGANIZACIJ

Enajsti Arteden v Lonjerju

Raznoliko in razgibano
umetniško ustvarjanje

"Medtem ko smo v prejšnjih letih imeli v gosteh več slikarjev in se omejili na vizualno umetnost, smo se letos odločili za druge oblike umetnosti, saj je prav inovativnost cilj Artedna. Tako smo vsak dan ob 18. uri prirejali srečanje z umetniki, na katerem so imeli priložnost, da občinstvu sami povejo, s čim se ukvarjajo, brez posrednikov ali kritikov, ki ocenijo njihovo delo. Vsakič se je sprožila debata, ki je bila zelo sproščena in neformalna, na kar smo tudi ciljali. Za spremembo smo končno predstavitev in razstavo pripravili na različnih lokacijah", je dejala Darja Kodrič, predsednica Slovenskega kulturnega društva Lonjer - Katinara, ki je bila z letošnjo izvedbo Artedna zadovoljna.

Na letošnjem, enajstem Artednu je sodelovalo pet umetnikov: plesalka Daša Grgič, fotografinja Yoshimi Yokoyama, glasbenik Tomaž Nedoh, slikar Zoran Rožič in pesnik Roberto Dedenaro, ki so cel teden ustvarjali v Lonjerju, vsak dan pa je bil namenjen enemu izmed njih. Tako so jih obiskovalci pobliže spoznali in bili priča, kako poteka ustvarjalni proces vsakega umetnika.

Od ponedeljka, 1., do petka, 5. julija, so v jutranjih urah potekale otroške delavnice pod mentorstvom umetnikov Artedna, v



Daša Grgič

večernih urah pa je Mirna Viola vodila delavnico digitalne fotografije za začetnike. Prvi dan se je popoldan predstavil glasbenik Tomaž Nedoh, zvečer pa je nastopil Ansambel trobil "San Paolino" iz Ogleja z govornico Mari-

no Bressan. V torek so obiskovalci spoznali Zorana Rožiča, prisluhnili predstavitvi knjige Diane Bošnjak "Mondi paralleli", s katero je vodila pogovor novinarka Poljanka Dolhar, zvečer pa je nastopil pevski zbor Tončka Čok iz Lonjerja pod vodstvom Manuela Purgerja. Umetnica Yoshimi Yokoyama se je predstavila v sredo, naslednji dan pa je bil namenjen plesalki in koreografinki Daši Grgič. Pod njenim vodstvom je nastopila tudi združena skupina za sodobni ples Vrtojba, Jasna Merku' pa je podala utrinke z letošnjega Beneškega bienala. Srečanje s pesnikom Dedenarom je potekalo v petek, medtem ko je bila sobotna sklepna razstava letos bolj dinamična in razgibana.

Umetniki so letos skupno izoblikovali sklepni performans, v katerem so prišli do izraza posamezne zvrsti preko simbolike čopiča, saksofona, giba, fotografskega aparata in besed, ki so se spojili v skupen, doživet in harmoničen ples. Vsi prostori so bili prežeti z umetnostjo: od plesnega performansa Daše Grgič "BodyunTitled" do

pesniške inštalacije Roberta Dedenara "Kamni so besede", Nedohovega "Stenčnika", fotografske oz. slikarske razstave Zorana Rožiča in Yoshimi Yokoyama ter diaprojektije fotografij Marca Civardija. Obiskovalci so se sprehajali po prostorih in občudovali, kaj so umetniki ustvarili v enem tednu ob skupnem druženju. V telovadnici so bili izobešeni otroški izdelki, fotografije iz jutranjih delavnic in ropotuljice ter glasbila, ki so jih izdelali z Nedohom. Tudi sobotni gledalci so lahko pustili svojo sled na Artednu, in sicer v umetniškem kotičku.

Daša Grgič pove preko plesnega performansa marsikaj o telesu: "Telo v gibanju noče reševati nikakršnega notranjega konflikta, temveč postane simbol spoznavanja telesnosti, ki se poraja neuteemeljeno; vabi nas k odkrivanju nečesa, kar je lahko več kot samo to, kar se do, da je, in nam hkrati pripoveduje o nečem, kar je lahko to... in še to..."

Arteden je potekal pod pokroviteljstvom Občine Trst, Pokrajine Trst, Avtonomne dežele FJK, Ura da Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu, v sodelovanju z Zvezo slovenskih kulturnih društev, s Kulturnim društvom za umetnost Kons, Foto video Trst 80, z Mladinskim združenjem Lonjer - Katinara in s Pihalnim orkestrom Ricmanje. Darja Kodrič se je zahvalila Marcu Civardiju, ki preko fotokrožka sodeluje že vrsto let in je tudi tokrat ovekovel celotno delovanje Artedna, ter predsednici Kona Jasni Merku'.

Metka Šinigoj

Mednarodni glasbeno-zborovski teden v Gorici

52. Mednarodno zborovsko
tekmovanje C.A. Seghizzi

Simpoziji in koncerti Incontri Culturali Mitteleuropei

Na letošnjem mednarodnem zborovskem tekmovanju C. A. Seghizzi bo sodelovalo 27 zborov iz 21 držav (dva iz Slovenije), vseh sodelujočih bo kar 580. V veliki dvorani Kulturnega centra Lojze Bratuž bodo od sobote, 13., do nedelje, 21. julija 2013, potekali simpozij, koncerti in 52. Mednarodno zborovsko tekmovanje Cesare Augusto Seghizzi. V sodelovanju društva Incontri Culturali Mitteleuropei bodo: 13. julija 2013, ob 20.

uri - Koncert slovenskega pianista Vladimira Mlinariča
14. julija 2013, ob 16.30 - Glasbeni simpozij
14. julija 2013, ob 20.00 - Koncert Godalnega kvarteta iz Kon-

servatorija Adria
15. julija 2013, ob 20.00 - Koncert pianista Igorja Cognolata
17. julija 2013, ob 20.00 - Koncert Gunnar Berg Ensemble iz Salzburga



MePZ Collegium Musicale - Tallin iz Estonije

18. julija 2013, ob 21.00 - Uvodni koncert 52. Mednarodnega tekmovanja MePZ Collegium Musicale - Tallin iz Estonije
19. julija 2013, ob 14. in 21. uri - Tekmovanja v kategoriji glasbe 20. stoletja in sodobne glasbe
20. julija 2013 ob 9. uri - Tekmovanje v zvrsti lahke glasbe, jazz, blues, gospel
20. julija 2013 ob 14. uri - Tekmovanje v ljudski glasbi
21. julija 2013 ob 9. uri - Tekmovanje v kategoriji 19. stoletja

Koncerti bodo tudi v gledališču Verdi v Gorici

Dne 21. julija 2013 ob 12. uri bo Vokalno instrumentalni koncert ob 200-letnici rojstva G. Verdija; 21. julija 2013 ob 16.30 Grand Prix Seghizzi; 21. julija 2013 ob 21.15 pa bosta sklepni gala koncert in slovesna podelitev nagrad.

Nova knjiga pri Cankarjevi založbi

Avtobiografsko delo Nihče
Mehmedalije Alića

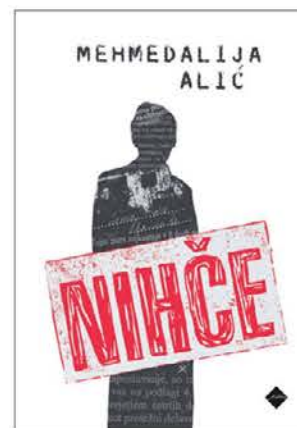
Pri Cankarjevi založbi je izšlo avtobiografsko delo Nihče Mehmedalije Alića, ki se mu je po besedah urednika Zdravka Duše "v dobrih 20 letih zgodilo vse, kar se je v teh letih človeku na tem področju lahko". Alić, ki je v Srebrenici izgubil številne sorodnike in se leta boril za slovensko državljanstvo, je kasneje vodil raziskovanje Hude jame. Alićeva življenjska zgodba, doma je bil iz Potočarov pri Srebrenici, je pretresljiva pripoved, tragedija in zgodovinska lekcija ob enem. Kot najstnik je prišel v Zagorje in postal rudar ter pozneje rudarski tehnik, ustvaril si je družino in v Bosni in Hercegovini gradil hišo. Ob razpadu Jugoslavije je Alić v vojni izgubil brate, hkrati pa je v

Sloveniji izgubil državljanske pravice ter pristal med izbrisanimi. Ko je končno dobil državljanske pravice, je v rudniku dobil tudi novo delovno nalogo, postal je vodja raziskovanja Hude jame. S tem se je začela nova zgodba - pritiski s strani oblasti, naj zamolči dejstva, ki jih je odkrival. O borbi za državljanske pravice Alić pravi, da je, medtem ko so četniki v Bosni in Hercegovini ubijali s puškami in noži, slovenska država ubijala z birokracijo. "Čeprav pravijo, da sem bil izbrisan, jaz pravim, da nisem bil, in težko prenašam to besedo. Jaz nisem bil izbrisan, moj status, verjamem, je bil slabši od izbrisanege", je poudaril Alić. Kot je pojasnil, je od leta 1993, ko je končno pridobil vso po-

trebno dokumentacijo, do prejema državljanstva trajalo več kot pet let. "Vsi smo dobili stalno prebivališče, vendar sva z ženo izgubila službi. Ostala sva brez služb, brez denarja. Brez vsega. V Bosni je bila vojna, jaz pa sem po Ljubljani iskal bosansko veleposlaništvo, ki ga ni bilo", je dejal. Izjemnost Alićevega pričevanja je povezava časa in duhovnih značilnosti Balkana. Huda jama in Srebrenica sta izhodišče in stečiče, so zapisali pri založbi. Kot v knji-

gi presodi avtor, je razumevanje resnice o Hudi jami namreč tudi razumevanje resnice o tragediji v Srebrenici. Novinar Boštjan Videmšek, ki je Aliću pomagal ob izdaji knjige, ki jo je avtor "pisal zase in za svoje otroke", je poudaril, da je to zgodba o človeštvu in človeku. "Je zgodovinska lekcija, je lekcija humanizma in je lekcija o

tem, kaj je človeštvo sposobno narediti človeku", je poudaril. Ob obletnici pokola v Srebrenici v knjigarni Konzorcij 11. julija pripravljajo tudi pogovor ob knjigi Nihče, na katerem se bodo z avtorjem poleg urednika knjige Zdravka Duše pogovarjali še Spomenka Hribar, Hanna Slak in Videmšek, ki so za delo napisali tudi spremne besede.



Kratke

Knjiga dr. Lucije Čok ob 10. obletnici Univerze na Primorskem

Knjiga z naslovom *Hic et nunc aude!* dr. Lucije Čok, nekdanje ministrice za izobraževanje, šolstvo in šport RS ter rektorice Univerze na Primorskem, ni le monografija ob 10. obletnici koprške univerze, saj predstavlja globlji vpogled v zgodovino te ustanove, zlasti na zametke in ljudi, ki so s svojimi prizadevanji pripomogli, da je tudi dokaj odmaknjena regija južne Primorske pridobila in si privzgojila svoj intelektualni kader. Monografija, ki je opremljena z obsežnim znanstvenim aparatom in seznam bibliografskih referenc in oseb, v zvezi s prizadevanji za primorsko univerzo razkriva tako pestro zakulisje osebnih znanstev in povezav, iskanje in pridobivanje podpore donatorjev in financierjev, občasno nenaklonjen, drugič izrazito spodbuden odnos različnih političnih strani in posameznih politikov do projekta. Knjigo so predstavili tudi v Trstu pred nedavnim v Tržaški knjigarni



ob prisotnosti avtorice, prof. Jožeta Pirjevca, ki je o publikaciji spregovoril, ter oseb, ki so tako ali drugače vezani na usodo UP. Predstavitelj knjige je bila obenem priložnost, da so predstavniki ZRS in Slorija predstavili občinstvu nadgradnjo njunega že obstoječega sodelovanja.

Kot je pojasnil prof. Pirjavec, je bilo koprsko področje v preteklosti zaradi svoje geografske lege pomembno stičišče. To vlogo je primorski prostor ohranil do fašizma, ki je uničil obstoječe. Po odhodu večine italijanskega prebivalstva po vojni se je tudi intelektualna razsežnost Koprškega skrhalo (na srečo pa so nekateri Italijani ostali na obali in danes sestavljajo živo manjšinsko skupnost), slovenski narod je tako moral na tem predelu svojega ozemlja na novo ustvariti pogoje za vzgojo svoje intelektualne podstat: ta prizadevanja niso šla v smer zapiranja dialoških kanalov s soslednjim narodom, a so v skladu s tradicijo prostora iskala centripetalne vezi.

Te želje so se udeležile sredi 90. let prejšnjega stoletja z ustanovitvijo Znanstvenoraziskovalnega središča in založbo Anales, kar je bil korak v smeri ustanovitve fakultete za humanistične študije. V tem vidiku je Čokova odigrala ključno vlogo. Ob nastanku UP je njen vodilni kader imel jasno pred seboj cilje, ki jih je želel zasledovati: gojenje zlasti krajevne kulturne tradicije, vzpostaviti intelektualno-akademske vezi s soslednjim italijanskim prostorom (kar na naši strani meje niso hoteli povsem 'razumeti') in povezovanje tržaškega in koprškega okolja tako, da bi tudi zamejski intelektualni potencial našel pot do visokega raziskovanja akademskega pridih. Po obdobju razvoja pa je žal danes UP v težkem položaju, ki ga je med drugim soustvarila nejasna politika RS glede razvoja svojega visokega šolstva (zlasti zaradi podpore pri ustanavljanju privatnih univerz in glede ustanovitve Sredozemske univerze v Portorožu). Poleg tega je pri UP vedno aktualno vprašanje, ali naj nadaljuje na poti predvsem humanističnih študij (ki so na evropskem nivoju resnici na ljubo v dokaj zapostavljenem položaju glede na to, da le 7% evropskih projektov je namenjenih humanistiki), ali naj cilja zlasti na tehnološko proučevanje. Po mnenju avtorice knjige bi v tem primeru univerza prevarala svojo bit. Kočljiv trenutek koprškega vseučilišča je obenem vezan na finančno krizo, ki je dejansko zrahljala, ponekod celo pretrgala, vez med univerzo in gospodarskim okoljem, v katerega je UP umeščena.

Umril je dr. Clementi iz Gibanja fokolarov

Po daljši bolezni je v Trstu 28. junija preminil zdravnik Egidio Clementi, ki ni bil znan le kot odlični pediater, temveč tudi kot navdušen in predan pripadnik Gibanja fokolarov, ki je v Sloveniji znano kot Marijino delo.

Dr. Clementi, ki se je rodil v Cortoni pri Arezzu v Toskani 18. maja 1926, se je po srečanju z duhovnim gibanjem, ki ga je ustanovila Chiara Lubich, pri svojem 30. letu odločil, da ob skrbi za družino (z ženo sta posvojila sina Giorgia) in službo posveti svoje sile apostolskemu delu v Cerkvu in širjenju idealov gibanja, ki je dobivalo vse izrazitejše mednarodne in ekumenske razsežnosti.

Z odprtim značajem, ki ni dajal vtisa strogega asketa, saj je ljubil družbo in je rad plul s svojo jadrnico ob istrski in dalmatinski obali, je hitro našel stik z drugimi in nevsiljivo vabil k pobudam gibanja, na ožja in širša srečanja (Mariapoli), priporočal tisk in podobno.

Da bi pomagal širiti gibanje na Goriškem, je zapustil službo v bolnišnici in se zaposlil v zdravstvenih uradih v Gorici. Pozneje je služboval na Tržaškem in odprl svojo otroško ordinacijo v Trstu. Zaskrbljenim staršem je bil na voljo ne glede na urnike, vedno človeški, včasih ironičen, zagovornik zdrave pameti. V stalnem stiku s kolegi v otroški bolnišnici Burlo Garofolo pa je bil zelo na tekočem tako glede različnih bolezenskih valov kot glede novosti v diagnostiki in zdravljenju.

Zelo lepe odnose je imel s Slovenci in Hrvati. Že v Gorici je pomagal širiti gibanje v Sloveniji. Zaradi takratnega režima to niso bila lahka leta. Manj znano pa je, da je v svinčenih časih naredil tudi nekaj tveganih uslug naši Cerkvu, saj je tihotapil preko meje tudi kako pomembno korespondenco med škofi in Sv. sedežem, v Slovenijo in Hrvaško pa je prinesel tudi večje vsote iz skladov Cerkvu v stiski.

Med šestimi somaševalci pri pogrebni maši pri Sv. Ani v Trstu so bili 4. julija kar štirje duhovniki iz Slovenije. Med številnimi pogrebci pa je bil tudi upokojeni tržaški škof msgr. Ravignani. /ij

Tržaška škofija
Pravilnik o pogrebnih obredih in karitativni dejavnosti

Nadškof Giampaolo Crepaldi se je po prihodu v Trst začel soočati z okoljem, ki je s svojo specifikom in zgodovinsko dediščino morda premalo odgovarjalo standardom drugih realnosti, v katerih je bil vajen delovati. Teh razlik se je lotil s kremenito doslednostjo in prepričanjem v svojo dušnopastirsko politiko, kar je včasih sprožilo tudi polemične odzive v mestnem verskem in laičnem tkivu. Med zadnjimi potezami, ki jih je tržaški škof izvedel, je sporočil, dejansko pravilnik, ki ga je v sklopu škofijskega duhovniškega sveta izdal v zvezi z darovanjem in potekom pogrebnih daritev.

"Glede na svojo dosedanjo tržaško izkušnjo lahko povem, da ima naše mesto dokaj zapleten odnos do smrti", je dejal na tiskovnem srečanju, ki je bilo v prostorih tržaške škofije v sredo, 26. junija, ko je poleg omenjenega pravilnika predstavil še smernice, ki jih je prav tako duhovniški svet pod vodstvom nadškofa izdal glede odnosa krajevne Cerkvu do revnih.

"Na kulturnem in etično-vedenskem področju je v naši škofiji zaslediti težnjo po omejevanju izkušnje človekove smrti v strogo zasebno življenje in po prikrievanju pogrebne dejavnosti ter doživljanju bolečine", je pristavil. Duhovniški svet je tako osvojil dokument Italijanske škofovske konference, ki postavlja

prenovljene smernice glede poslednjega katoliškega slovesa od tostranskega življenja in ki je stopil v veljavo 2. novembra 2012. Kot je pojasnil g. Giorgio Carnelos, Cerkev na tak način ponovno pridobi nadzor nad obredom, ki je prav tako kot npr. poroka postal tarča trenutnih modnih teženj, ki pa nimajo nikakršne zveze z globoko sporočilnostjo dogodka. Doku-

potrebam svojcev po spokojnosti in molitvi, pogrebni obredi se v tamkajšnji kapeli vrstijo kot na tekočem traku. Zbrani niti na poti do grobov, kjer so trupla nameščena drugo nad drugim v globokih skupinskih betonskih jarkih. V sedanjih okoliščinah se dejansko jemlje dostojanstvo bodisi pokojnim bodisi njihovim svojcem. Pravilnik je lahko torej izhodiščna točka za sodelovanje

Drugi dokument, ki obravava odnos tržaške Cerkvu do revežev, izhaja iz prepričanja, da človeško in krščansko usmiljenje ne pomeni poklanjati miloščine v denarni obliki osebami, ki denar vprašujejo na mestnih ulicah. Podrobnosti tega odnosa in odnosa, ki jo škofijska karitas vzpostavlja do te tematike, je orisal direktor Človekoljubne ustanove g. Roberto Pasetti. "Ko bi bil sam



Foto IG

v tako hudi življenjski stiski, bi se rad iz tega položaja dvignil. Naj bo jasno: nikogar ne obsojam, ampak bolj kot denar sta v takih primerih učinkovita topla beseda in soočanje z osebami, ki se na take probleme razumejo", je dejal g. Pasetti. Tržaška Caritas za-

ment tako postavlja ponovno v ospredje pokojnikov dom, ki, če je le mogoče, naj sprejema posmrtno ostanke pred odhodom na pogrebni obred v domačo župnijsko cerkev. Dokument svetuje, naj krsta ostane pred sveto daritvijo odprta, naj je ne krasi cvetnice, ki jih je prav tako duhovniški svet pod vodstvom nadškofa izdal glede odnosa krajevne Cerkvu do revnih.

"Na kulturnem in etično-vedenskem področju je v naši škofiji zaslediti težnjo po omejevanju izkušnje človekove smrti v strogo zasebno življenje in po prikrievanju pogrebne dejavnosti ter doživljanju bolečine", je pristavil. Duhovniški svet je tako osvojil dokument Italijanske škofovske konference, ki postavlja

ment tako postavlja ponovno v ospredje pokojnikov dom, ki, če je le mogoče, naj sprejema posmrtno ostanke pred odhodom na pogrebni obred v domačo župnijsko cerkev. Dokument svetuje, naj krsta ostane pred sveto daritvijo odprta, naj je ne krasi cvetnice, ki jih je prav tako duhovniški svet pod vodstvom nadškofa izdal glede odnosa krajevne Cerkvu do revnih.

to spodbuja osebe v težavah, naj se neposredno vključijo v poslušalnice škofijske ustanove in ostalih socialnih dejavnikov, ki delujejo na tem področju. "Zato da razumemo razloge, ki so osebo spravile v stisko in revščino, je potreben dialog", je dejal in pojasnil, da se taki ljudje večkrat sramujejo svojega položaja; prav zato potrebujejo primerno okolje in strokovne osebe, ki se jim znajo posvečati. Dokument jasno spodbuja vernike, naj svoje nabirke izročijo krajevnim župnijam, ki jih bodo nato posredovale Caritas. Na tak način bo mogoče tudi omejiti nevarnost, da zaide poštena denarna karitativna dejavnost dobrotnikov v kriminalne omrežje.

IG

In memoriam

Odšel je Edi Kanzian

Tržaško kulturno javnost je nemalo presenetila vest, da je po daljši bolezni preminil v tržaški bolnišnici častnik, pesnik in kulturni delavec Edoardo Kanzian, neumorni animator številnih srečanj in večerov o kulturni, umetniški, enogastronomski, socialni in družbenokritični tematiki. Tako se je marsikdo od njegovih prijateljev udeležil na dan, ko je papež Frančišek obiskal "zadnje od zadnjih" na otoku Pantelleriji, solidarnostnega tipično "Kanzianovega" večera na tržaškem kopališču Ausonia, na povabilo Odbora za mir in sožitje Danilo Dolci ter Italijanske ustanove za spoznavanje slovenskega jezika in kulture. Predsednika društev Triestealtruisita in Il Cenacolo, Gennaro Andino Castellano in Gianni Ferin, sta predstavila "altruistični party" in delovanje krajevnih prostovoljcev, ob recitaciji pesmi iz zbirke "Bella la veduta, seria la caduta" Massimiliana De Simoneja (delavca obrata Sertubi) v založbi društva Iniziativa Europea ter harmonike tržaškega estradnega umetnika Fabija Zorattija. Uvodno se je Edijevega lika spomnil predsednik ustanove za spoznavanje slovenskega jezika Luciano Ferluga, prijateljica Rosalba Trevisani pa je napovedala, da bodo pokojniku posvetili poseben poklon po poletnem premoru. Ob informativnem gradivu prirediteljev (glej na spletu www.triestealtruisita.org) so

delili še tržaški list La nuova albarda in vabilo na praznik Ortiti in festa!, ki bo v soboto, 13. julija, od 17. ure dalje na trgu Volontari Giuliani v Trstu: ponudil bo pogovor o naravi, živilih, enogastronomski kioski in krajevne pridelke od Svetega Irvana in s Tržaškega... pač v slogu vseh lepih in bogatih



srečanj, na katere nas je v zadnjih desetletjih navadil Edi Kanzian. V prostorih Društvene gostilne na Kontovelu, skupaj s prijateljem gostincem Carlom Papuccijem, na pobudo študijskega centra Niccolo' Tommaso ali ne-profitnega društva Il pane e le rose in drugih številnih sodelujočih društev, na raznih tržaških lokacijah, v gostilni All'Antico Spazzacamino, v Domu glasbe

ali hotelu James Joyce v Cavani, v raznih mestnih krožkih, Generali, stanovanjih, skupnosti San Martino al Campo ali v domu Jakoba Ukmarja oz. ljudskem domu Zore Perello v rodnem Šklednju, v hotelu Jolly, kjer je bil zaposlen kot ekonom..., povsod mu je uspelo pričarati posebno vzdušje, kjer se je poezija mešala z glasbo, politika z vero, utopija z realizmom, gurmanska kultura s skrbjo za odgovorno prehrano in zmernostjo. Sveda Kanzian ni

Dovzeten je bil tudi za nove medije. Izdal je več audioknjig (Ostržek, pravljice Oscarja Wilda, tržaški pesniki) in na youtube sta dva njegova posnetka: "Srečko Kosovel - Una rosa per il poeta", o njegovem obisku v Tomaju v rojstni hiši priljubljenega Srečka, kot ga je imenoval v svojem sočnem tržaškem narečju, in "Edoardo Kanzian - La festa siamo noi", o njegovem lanskem decembrskem dogodku v Domu glasbe. Do zadnjega je bil dejaven. Iz njegove zapuščine bi omenili raziskovalno delo "Alla ricerca dell'identita' perduta, Antologia della cultura popolare del Friuli Venezia Giulia" (GN, Milje-TS, 1984) in pesniško zbirko "Se questa e' vita (canti d'amore e rabbia)", Il pane e le rose, Trst, 2006. Tudi na spletu pa je dosegljiva (www.anteprimanews.it/pdf/kanzian.pdf) njegova novejša zbirka "Memorie e Re-esistenze" v založbi Battello Stampatore.

Iz te zbirke povzemamo pesem "Occhi di mare" - Morske oči:

*Occhi di mare
seni di colline
capelli verdi
scapigliati dalla bora
case piene di luci
come le lacrime
di pianto nella sera
Trieste*

*Oči morja
obline gričev
zeleni lasje
razkuštrani v burji
hiše polne luči
kot solze
večernega joka
Trst*



DSI Zadnje srečanje v letošnji sezoni

Predstavitev knjige Igorja Omerze o znani "četverici"

Pri založbi Karantanija je letos izšla knjiga nekdanjega aktivnega politika in podjetnika, člana ožjega vodstva Odbora za varstvo človekovih pravic, ki se v zadnjih letih veliko ukvarja z arhivi povojnega režima v Jugoslaviji in se uveljavlja kot prodoren raziskovalec naše polpreteklosti. Potem ko je Igor Omerza leta 2010 izdal knjigo *Edvard Kocbek: osebnost št. 584*, leto kasneje *Od Belce do Velikovca ali kako sem vzljubil bombo*, leta 2012 pa *88 stopnic do pekla ali Kako je Zemljaričev Janez ugrabil Bato Todoroviča*, je letos izšla njegova knjiga o "četverici", in sicer JBTZ, *Čas poprej in dnevi pozneje*. V Peterlinovi dvorani so jo predstavili na zadnjem srečanju Društva slovenskih izobražencev, avtorju pa je postavil vprašanja Ivo Jevnikar. V knjigi, ki se deli na prvi in drugi del z uvodom in koncem, dobimo tudi prilogo, to je zgoščenko s faksimili vseh podpisov individualnih in kolektivnih članov Velikega odbora, skupno jih je 110.957, na kateri so prisotni tudi "naši" ljudje, saj



Igor Omerza

izražali podporo obtožencem in se včlanjevali v Odbor, v naši deželi zbrala Mladinska sekcija Slovenske skupnosti, medtem ko so člani uredništva Primorskega dnevnika poslali solidarnostno pismo s podpismi.



Kot je znano, se za naslovom JBTZ skriva "četverica", in sicer Janez Janša, Ivan Borštner, David Tasič in Franci Zavrl, katere so sodili na proces. V knjigi spoznamo točne dogodke in vzroke, zaradi katerih je prišlo do procesa. Avtor knjige je v arhivih zbral podrobno dokumentacijo, sporen dokument oziroma povelje, ki je bilo poslano iz Beograda vsem armadam JLA v Ljubljano, in k vsemu dodal še svoje spomine od takratnega sodelovanja ter navdušenje nad demokracizacijo. V prvem delu knjige, ki opisuje dogodke od 21. decembra 1987, ko je nastal sporen dokument, do dogodkov pred aretacijo Janeza Janše in Ivana Borštnerja ter do 30. maja 1988, ko so se na Metelkovi dobili Udbovci in kosovci, ki so pripravljali aretacijo. Drugi del pa bralca seznanja z ustanovitvijo Odbora za varstvo človekovih

pravic, kateremu so se v zelo kratkem času pridružili številni člani, od vidnih imen pesnikov in pisateljev do kolektivnih članov. Zanimive so podrobnosti, na primer tajna imena, ki jih je Udba uporabljala za posebno tajne dosjeje, tako se za imenom "Carla" skriva Draga. V knjigi so objavljeni vsi dokumenti, od tajnih listin pa do zapisnikov sej, solidarnostnih, odprtih pism in obvestil javnosti ter seveda veliko fotografij.

Ob koncu Omerza začrta v splošnih obrisih, kaj se je zgodilo po 6. juniju 1988, spregovori o neuspelem priprtu Francija Zavrta, o načrtovanih, a neizvedenih aretacijah, o nadaljnjem delu Velikega odbora, o operativno-tehničnem jedru le-tega, v katerem so bili štirje člani kolegija, Bojan Fink, Igor Bavčar, Bojan Korsika in avtor sam, ter o sojenju, ki je trajalo devet dni in na katerem so bili obtoženci zaradi izdaje vojaške tajnosti obsojeni na zaporne kazni. V pogovoru z avtorjem ob koncu večera je Omerza dejal, da je takratni vodja tajne politične policije Udbe Eržen naročil uničenje arhivov. Takrat so jih uničili kar 80 odstotkov. Avtor knjige pravi, da je najbolj paradoksalno to, "da so bili ljudje zraven, pa niso vedeli, kaj se dogaja". Sergij Pahor se je nato zahvalil zvestim poslušalcem za uspešno sezono in povabil vse na Drago, ki bo v parku Finžgarjevega doma na Opčinah od 30. avgusta do 1. septembra.

Šin

Obvestila

Narodna in študijska knjižnica obvešča, da bo do 31. avgusta odprta od 8. do 16. ure. Zaradi dopusta pa bo zaprta od 29. julija do 9. avgusta.

Jesensko romanje z Novim glasom v Sveto deželo in Palestino - ko je huda vročina že mimo in je puščava čudovita. Romanje bo od 22. do 30. septembra 2013 pod vodstvom mag. Renata Podbersiča ml. in p. Petra Lavriha. Vpisovanje se

začne takoj, sicer najkasneje do 01.08.2013. Program in vpisovanja na sedežih Novega glasa v Gorici in v Trstu.

Poštena gospa nudi oskrbo starejših ljudi v obliki izmenjave. Več informacij: 003852386744.

Darovi

Za rojansko glasilo Med nami darujeta ob smrti Marije Jazbec vd. Ferluga Neva in Nela Ferluga po 20 evrov.

APOSTOLSTVO SV. CIRILA IN METODA

ob 1150-letnici prihoda sv. bratov med Slovane vabi na

SLOVESNOST NA VEJNI

v nedeljo, 14. julija, ob 17. uri

slovesno somaševanje bo vodil letošnji tržaški novomašnik g. Klemen Zalar z duhovniki jubilanti zaželeni so narodne noše in skavti

Praznik sv. Petra in Pavla Teden kriških zavetnikov

Veni najlepših vasi na tržaškem Krasu, ki ob kmečki tradiciji premore edinstveno pomorsko in ribiško preteklost ter kulturno dediščino, so bogato praznovali teden vaških zavetnikov. Od 26. do 30. junija so počastili sv. Petra in Pavla in v prazničnem objemu se je združila in povezala vsa vas. Dogaňanje je v sredo uvedlo odprte razstave *Kriški tleti: kriška noša včeraj in danes*, ki so jo farna skupnost Sv. Križ pri Trstu in Slomškovo društvo priredila v prostorih Slomškovega doma v Križu.

izdala knjigo *Križ od noše do noše*, še vedno vodi tečaje, na katerih uči, kako se pripravljajo "replike originalov" za Kraško ohcet. Radostno ugotavljamo, da se je njen trud obrestoval: veliko mladih "Kražanov" se oblači v nošo in hrani ter varuje ta zaklad. Slovesnost sv. Petra in Pavla je bila v soboto, 29. junija, zvečer v župnijski cerkvi. Pri praznični evharistiji je maševal vaški župnik Max Suard, ob njem pa je božjo službo opravljal msgr. Alojz Uran, upokojeni ljubljanski nadškof. Praznik se je razvnel v



Jernej Šček

Društvo Marij Kogoj

APZ Tone Tomšič pri Sv. Ivanu

Svetoivansko društvo Marij Kogoj je pod pokroviteljstvom Slovenske prosvete izkoristilo praznovanje farnega zavetnika za organizacijo lepega zborovskega večera. V soboto, 22. junija, je župnijsko cerkev sv. Ivana na trgu Gioberti obiskal znani Akademski pevski zbor Tone Tomšič z Univerze v Ljubljani, ki ga od leta 2009 vodi dirigent Sebastjan Vrhovnik. Slovenski študentje, med katerimi smo prepoznali tudi pevce s Tržaškega, so dokazali ljubezen do petja in ambicijo po vrhunskem umetniškem poutvarjanju.

Napovedovalca večera, Maja Brajkovič in Franc Biancuzzi, sta se najprej zahvalila župniku Fabiu Ritossi in neutrudljivemu dušnemu pastirju g. Milanu Nemacu za pomoč, nato pa nas popeljala preko dolge in polne življenjske poti tega zborovskega sestava. Akademski pevski zbor v Ljubljani je leta 1926 ustanovil France Marolt, po kulturnem "vojnem" molku se je leta 1946 delovanje zasedbe obnovilo, tokrat ne več v moški, temveč v mešani zasedbi in z novim imenom. V letih 1938-39 je Marolt vodil tudi Ženski akademski pevski zbor. Zbor so doslej vodili še Radovan Gobec, Janez Bole, Lojze Lebič, Igor

Lavrič, Marko Munih, Jože Fürst, Jernej Habjanič, Stojan Kuret in Urša Lah. Gre za enega izmed usmerjalcev zborovske kulture pri nas, po izvajalski izpoljenosti in izbiri programa, ki sega po najtežjih delih sodobne zborovske literature. Z natečaji in naročili APZ spodbujajo nastajanje novih skladb in širjenje zborovske kulture med slovenskimi ustvarjalci, poutvarjalci in pevci. Za prvi del koncerta v zelo, skoro preveč akustični cerkvi je Vrhovnik izbral nekaj slavni in manj slavni skladb iz dediščine svetovne zborovske literature. Ob Gallusovih (Musica noster amor) in Verdijevih (Pater noster) uspešnicah smo posebej cenili sodobno inačico Henryja Purcella, enega najpomembnejših avtorjev angleške renesančne dobe. Music for a while je zvočno prepletel Gunnar Erikson. V slovitvi Pärtovi Bogoroditse djevo je APZ razpel

zvočna krila in prvi del končal z zborovsko priredbo Mahlerjeve Liebst du um Schönheit, za katero je poskrbela Nana Forte. Premor je zapolnil tržaški violonist, pisatelj in informatik Saša Zupančič, ki je za domačo publiko izbral Bachovo sonato in preludij za solo violino. Drugi zborovski del je bil skoraj izključno namenjen slovenskim ljudskim, ki jih vsakič znova radi slišimo. Lebičeve in Čopijeve priredbe je dopolnila polifonična igra Tadeje Vulc na Vremšakovo skladbo Marko skače, angleška svežina skladbe The tyger Emila Raberga pa je zaokrožila dobro uspel nastop. Organizacija celovečernega koncerta APZ Tone Tomšič iz Ljubljane v mestnem središču dokazuje svežino in zagnanost društva Marij Kogoj, ki prinaša mestu vselej kakovostno kulturno ponudbo.

Jernej Šček

Sv. Ivan v Trstu

Praznovanje farnega zavetnika

Tudi letošnje praznovanje farnega zavetnika je bilo bogato in doživeto. V soboto, 22. junija, nas je v slavje pospremlilo ubrano petje APZ Tone Tomšič iz Ljubljane, ki je pod vodstvom Sebastijana Vrhovnika pripravil spored, kjer so se prepletale pesmi iz svetovne in slovenske glasbene zakladnice. Mladi glasovi, med katerimi so tudi nekateri pevci iz naših krajev, so privabili veliko poslušalcev v župnijsko cerkev in dokazali, da nadaljujejo kakovostno tradicijo tega ljubljanskega sestava. Med koncertom je z dvema točkama nastopil tudi domači violinist Saša Zupančič, ki je navdušil prisotne s svojim virtuosnim igranjem. Celoten spored sta povezovala Maja Brajkovič in

Francesco Biancuzzi. Na predvečer praznika, v nedeljo, 23. junija, smo se zbrali v stari cerkvi. Maševal

župnika don Fabia Ritosse. Pel je domači zbor pod vodstvom Ivana Žerjela. V petek, 28. junija, je sledil



je g. nadškof Alojzij Uran ob somaševanju slovenskega kaplana g. Milana Nemaca in

orgelski koncert, ki sta ga lepo oblikovala organista Andrej Pelgan in Luca Sari ter nas

pospremila v višek praznovanja.

V nedeljo, 30. junija, je bila skupna procesija slovenskih in italijanskih vernikov, ki jo je vodil g. nadškof Uran ob ostalih domačih duhovnikih. Procesija je kot običajno obšla nekatere svetoivanske ulice: letos je bilo posebno veliko narodnih noš. Obred v cerkvi je bil dvojezičen, oblikovali pa so ga izmenično slovenski in italijanski pevci. Ob koncu je še zadonelo glasbeno voščilo Na mloga leta, namenjeno g. Milanu Nemacu, ki letos slavi 40. obletnico mašniškega posvečenja. Ob tej priložnosti so mu svetoivanski farani voščili veliko božjega blagoslova ter so se mu zahvalili za ves njegov večdesetletni trud v župniji. Slavje se je nato sklenilo s tradicionalnim postankom na vrtu bližnje gostilne, kjer je msgr. Uran spodbudil prisotne, da so zapeli še nekaj pesmi.

Kot je ob prijetni glasbeni spremljavi učencev Glasbene matice povedala kustosinja Marta Košuta, je kriška noša nekaj posebnega. Ljudje so se radi obregali ob Križane zaradi njihove vehemence in narečja, a tudi temperamenta in okusa: vse te posebnosti so opazne v njihovi sijajni ženski noši. Noša, kot jo poznamo danes, se ni spremenila od začetkov 19. stoletja do 1. svetovne vojne, vas pa premore nekaj neprecenljivih in razpoznavnih originalov, ki jim domačini pravijo tabeti. Drugačni so po drzni izbiri barv in neprecenljivi vezneni rut in oplečij. Ohranjanje noš je odgovorno in pomembno dejanje, saj nas povezuje z vrednotami prednikov in njihovim kljubovanjem asimilaciji, je še povedala Košutova. Zato se še vedno oblačimo v narodno nošo. Kustosinja je raziskovanje končala leta 2003, ko je

nedeljo zjutraj, ko je po slovesni evharistiji potekala barvita procesija po vaških ulicah. Mašo je vodil g. Anton Bedenčič, škofov vikar za Slovence, ki letos praznuje 40. obletnico mašništva. Ob lepem petju vaškega mešanega cerkvenega zbora je spregovoril o dolžnostih in odgovornosti vernikov. Papež Frančišek je nedavno na krščanski klic "Jezus, ti si meni vse"! odgovoril: "Jezus, mi smo ti na razpolago". Postati polni kristjani ni enostavno, g. Bedenčič je poudaril sprejetje Jezusa kot Božjega sina kot prelomnico v življenju kristjana. Ob zvokih nabrežinske godbe na pihala, spremstvu skavtov, vaških predstavnikov in noš se je poklon svetnikoma nadaljeval v sprevedu po vaških ulicah do Slomškovega doma, kjer je potekala končno družabno srečanje.

Jernej Šček

Nova pesniška zbirka Toneta Kuntnerja

Borut Pahor naj pove svoja mnenja o krizi in razmerah v Sloveniji

V slovenski družbi in politiki obstaja dvoje stališč in pogledov o tem, kako ocenjevati in vrednotiti našo bližnjo preteklost. Gre za obdobje med drugo svetovno vojno in čas po njej, ki so ju zaznamovali tudi poboji in drugi zločini udeležencev. Sedanja oblast leve ideološke in politične opredelitve vabi, naj ljudje pozabijo na s krvjo in zločini obremenjeno preteklost ter svoje znanje in moči namenijo oblikovanju prihodnosti. Stranke z območja politične sredine in desnice pa menijo, da je treba preteklost preučiti, spoznati protagoniste zlih dogodkov, krivce pa obravnavati na sodiščih in jih kaznovati. S takimi dejanji oziroma ukrepi demokratične oblasti bi morda postopno lahko oblikovali razmere in vzdušje za spravo in pomiritev med Slovenci.

Izredno zasedanje državnega zbora prejšnji petek, namenjeno obravnavi stanja demokracije v Sloveniji, je javnost ponovno razočaralo. Poslanci so namreč vztrajno ponavljali svoja stališča in ocene naše zgodovine in sedanjih razmer, pri tem pa enako odločno, v nekaterih primerih pa celo žaljivo, zavračali drugačne poglede v razpravi. Po mnenju poslanske skupine Janšev SDS Slovenija še ni izvedla demokratičnega prehoda iz prejšnje totalitarne družbe in države v državo in sistem parlamentarne demokracije. Vse, kar pomeni in predstavlja državo, je ostalo v posesti in domeni politične leve, ki naj bi jo posebejli t. i. strici iz ozadja. Jože Tanko, vodja poslanske skupine SDS, je med parlamentarno razpravo dejal, "da se v Sloveniji lahko zgodi t. i. žametna revolucija, s katero bi povsem

obnovili komunistični režim". Natančen je bil poslanec SLS Franc Pukšič. Po njegovem je nujno raziskati dogodke in razmere v naši polpretekli zgodovini, ker



Borut Pahor

ti niso znani in ugotovljeni. Obstoječe razmere pa Slovenci dušijo in sestavljajo podlago za ideološka razhajanja. Ljudmila Novak, predsednica Nove Slovenije, krščanske in ljudske stranke, pa je opozorila, da bi reforme, ki bi jih morali v Sloveniji sprejeti, bile najboljše jamstvo pred ponovno oživitvijo komunističnega režima. Dejala je tudi, da so v Sloveniji izredno močna prizadevanja za zagovarjanje nekdanjega totalitarnega režima. Izredna seja slovenskega parlamenta ni v ničemer uspela. Končala se je brez sklepov ali priporočil o stanju demokracije v Sloveniji, ki jih je pripravila SDS, pobudnica zasedanja parlamenta. Zasedanja se je udeležila samo polovica poslancev, druga polovica pa je z odsotnostjo izpričala ravnodušnost do obravnavanih tem. Vlada, ki ima absolutno večino v državnem zboru, zatrjuje, da demokracija v Sloveniji obstaja in deluje, parlamentarno

razpravo pa, da je izsilila SDS, ker hoče zaščititi Janeza Janšo v njegovih težavah in nevolji.

Pa vendar je v Sloveniji veliko vprašanj in dilem, ki zahtevajo obravnavo in rešitve, vse za utrditev demokratične družbe in države. Potrebujemo odgovore, popolne, iskrene in celovite, ki bi jih morda lahko najbolje podal Borut Pahor, predsednik Slovenije, s svojega uglednega in visokega mesta. Ob udeležbi na spominskih komemoracijah v čast žrtvam povojnih pobojev, ki se jih udeležuje v Kočevskem rogu, bi lahko sporečil svoje mnenje o tej tragični plati naše preteklosti, pa tudi o tem, zakaj naša sodišča ne iščejo in obravnavajo morebitnih krivcev za poboje v povojnem obdobju. Borut Pahor naj se odzove, seveda gre le za dobrohotno željo, ali skoraj prošnjo časnikarja, na ugotovitev Borisa Pleskoviča, predsednika Svetovnega slovenskega kongresa, "da danes nekateri od politikov, ki so najbolj krivi za položaj, v katerem smo se znašli, govore o enotnosti vseh ljudi, a med poštenimi in nepoštenimi ne more biti enotnosti". Kaj pa pravi državni poglavar o izjavi pisatelja in akademika Draga Jančarja, "da ljudje v Sloveniji ne verjamejo več nikomur, predvsem pa ne v pravičnosti". Morda bi spoštovani in cenjeni predsednik države lahko komentiral tudi primer Janeza Janše, ki naj bi bil na prvi stopnji obsojen za krivega brez dokazov. Ob tem spominjam, da je Borut Pahor v neki TV oddaji pred svojo izvolitvijo za novega predsednika države dejal, da bi odlikoval Janeza Janšo in Milana Kučana za njuno vlogo pri osamosvojitvi Slovenije. A

tega pozneje, denimo ob letošnjem dnevu državnosti, ni več omenjal. Zanimivo bi bilo izvedeti za mnenje predsednika države, izraženo v pogovoru ustanega sodnika Jana Zobeca za tednik Demokracija, češ "v kakšni pravni državi živimo oziroma smo prisiljeni živeti, če je prvi med sodniki, Branko Masleša, človek, ki je v prejšnjem režimu kršil človekove pravice". Predsednik države bi skratka lahko komentiral razne pojave in dogodke, tako kot v javnosti nastopa italijanski predsednik Giorgio Napolitano. Razumljivo je, da naš predsednik opozarja, da je treba tudi sklepe komisije za preprečevanje korupcije upoštevati in spoštovati. Vendar bi, tako razmišljamo, v svojem komentarju obstoja komisije lahko dodal, da je treba zakon o komisiji dopolniti tako, da bi na njene sklepe bile mogoče tudi pritožbe. Ob poizkusih izganjanja domačnosti iz slovenske zavesti smo s pozornostjo in zadovoljstvom sprejeli izid nove pesniške zbirke Toneta Kuntnerja z naslovom *Podorane sanje*. Opeva domovino, našo zemljo, Slovence in njihova hrepenenja, pa našo slovensko pomlad. To je njegovo tretje delo, namenjeno naši domovini in našim ljudem. Literarni zgodovinar in politik Aleksander Zorn, ki je novi knjigi napisal spremno besedo, zatrjuje, "da Podorane sanje lahko beremo in razumemo kot tisto neposredno ljubezen do naše domovine, ki ne potrebuje nikakršne rasne ali ideološke osnove, ker je postavljena čisto drugim in je od njiju osvobodena. Kakih petdeset let s podaljškom v današnji čas Slovenci nismo imeli domovine v prvobitnem pomenju, ker se je ta pozabil. V tem obujanju pozabljenja je doma poezija Toneta Kuntnerja". Njegovo novo pesniško zbirko je izdala Čeljska Mohorjeva družba.

Marijan Drobež

1150-letnica prihoda sv. Cirila in Metoda med Slovane na Moravsko Romanje v Velehrad

Ob godu sv. Cirila in Metoda je v enem najstarejših romarskih središč Češke republike, v mestecu Velehrad, ki spada pod nadškofijo Olomuc, potekalo veliko praznovanje 1150-letnice prihoda obeh svetih bratov med Slovane na Moravsko. Dvodnevne romanje se je udeležilo vsaj 60.000 ljudi iz več držav, med njimi nekaj sto duhovnikov. Največ romarjev, kar štirideset avtobu-

nađskof Dominik Duka ter njegov predhodnik Miloslav Vlk. Med gosti so bili tudi češki predsednik Miloš Zeman in velik del političnega češkega vrha. Na god sv. Cirila in Metoda je v ČR državni praznik in dela prost dan, v spomin na delovanje obeh solunskih bratov, ki sta na povabilo moravskega kneza Rastislava spomladi leta 863 v ta del prinesla krščanstvo in povzdignila slovanski jezik v liturgič-



sov, pa je v Velehrad prišlo iz Slovenije. Slovesnosti se imenujejo Dnevi ljudi dobre volje, kakor so skupaj poimenovali celo vrsto koncertov in drugih prireditvev ob tej priložnosti. Slovenski del romanja je skupaj s češkimi veleposlanstvom v Ljubljani spodbudila škofija Murska Sobota, ki naj bi bila po nekaterih zgodovinskih virih v tistem času del ozemlja Spodnje Panonije in Kocljeve kneževine, kamor sta blagovest prinesla prav sv. Ciril in Metod. Vrhunec dogajanja je bila svečana masa, ki jo je kot papeški legat (odposlanec) v češkem jeziku vodil zagrebški nadškof, kardinal Josip Božanič, sodelovali pa so številni cerkveni dostojanstveniki, med njimi domači škofje iz Češke, Moravske in Šlezije, apostolski nuncij v ČR msgr. Giuseppe Leanza, škofje iz Poljske, Slovaške, Nemčije, Ukrajine, Rusije in Slovenije. Mašo sta prinašala javnopravna Češka televizija in Češki radio. Tako je bilo na ekranih videti npr. tudi ljubljanskega nadškofa dr. Antona Stresa in murskosoboškega škofa dr. Petra Štumfa, od gostiteljev pa so somaševali npr. Jan Graubner, nadškof iz Olomuca, ter oba češka kardinala – praški

no rabo, poleg latinščine in grščine. Sv. Metod, Cirilov starejši brat, je umrl na Moravskem, sv. Ciril pa v Rimu. Oba veljata za sopatrona Evrope in apostola Slovanov. Velehrad z nekaj več kot tisoč prebivalci leži na skrajnem jugovzhodu ČR, znamenit pa je po najstarejši cistercijski opatiji v državi in vsakoletnem vsenarodnem romanju. Samostan sicer že več kot sto let upravljajo jezuiti. Po ljudskem izročilu naj bi prav Velehrad oz. Veligrad bil nekoč središče Velike Moravske, cesar pa viri ne potrjujejo. Prav tako ni zanesljivo, kje je grob sv. Metoda – velja legenda, da je pokopan prav v Velgradu ali nekje v okolici. Prazniku sv. Cirila in Metoda na Češkem sledi "konkurenčen" dan sežiga Jana Husa (6. junija 1415 v nemški Konstanci), verskega reformatorja, med drugim tudi utemeljitelja češkega knjižnega jezika, nosilca prvega češkega reformacijskega gibanja dobrih sto let pred nemško oz. evropsko reformacijo. Papež Janez Pavel II. je Husa leta 1999 proglasil za cerkvenega reformatorja in obžaloval njegovo kruto smrt.

PK

Zamrznjen postopek čiščenja slovenskih bank Bančne zagate pa se še nadaljujejo...

Vprašanje, kdaj se bo začel postopek sanacije slovenskih bank, ostaja še vedno odprto. To Evropo močno skrbi in posledično bi moralo to skrbeti tudi Slovenijo. Slaba banka je trenutno zamrznjena, kar prinaša blokado najpomembnejšega poglavja v reševanju gospodarske krize v Sloveniji. Začetek je bil predviden že za konec prejšnjega tedna, a vse ni šlo po načrtih in za zdaj je na vrsti čakanje. Kaj se je pravzaprav zgodilo?

Neuspešen pilotni transfer

O slabi banki smo v zadnjih mesecih slišali zelo veliko: gre za novo agencijo, ki bi morala prevzeti vse slabe terjatve slovenskega bančnega sistema. Teh je bilo, po ocenah Banke Slovenije v lanskem letu, za 7 milijard evrov oziroma 20 odstotkov celotnega slovenskega proračuna. Agencija naj bi z državnim poroštvo skušala te slabe terjatve "normalizirati" in jih prodati na trgu. Banke pa bi se, s prenosom, lahko takoj rešile najhujšega bremena in ponovno zagnale kreditno politiko, ki je bila v zadnjih letih hudo pomanjkljiva. Slaba banka je ideja, ki je

zrasla na zeljniku prejšnjega finančnega ministra Janeza Šušteršiča. Pozitivna Slovenija in SD, vodilni stranki sedanje vladne koalicije, ki sta bili prej v opoziciji, sta načrtu slabe banke dalj časa nasprotovali in se mu upirali. Ko pa sta prevzeli vajeti izvršne veje oblasti marca letos, sta doživeli razsvetljenje na poti v Damask, ali bolje rečeno, na poti v Bruselj. Predsednica vlade Alenka Bratušek je iz evropske prestolnice vsakič prišla s stališči, ki so bila čisto nasprotje tega, kar je zagovarjala pred odhodom. Med spremembami stališč je bila tudi slaba banka, ki je enkrat postala idealna rešitev. Državnih garancij naj bi bilo za 4 milijarde evrov, začetek delovanja agencije pa čimprejšnji. "Psihološki pritisk" na Slovenijo je bil bruseljski odgovor na slovenski program stabilnosti. Evropska komisija je konec maja še enkrat potrdila, da se mora Ljubljana takoj spoprijeti s problemom bančnega sektorja. Sredi junija je iz Bruslja prišlo še "prijateljsko opozorilo", da mora Slovenija opraviti vnovičen skrbni

pregled bank, ki naj jasno razčisti stanje terjatev in kreditov. Načrt vlade, ki je morala seveda ustrezeti Evropi, je bil tako osnovan, da bi se prenosi na slabo banko začeli že konec junija.

Blokada prenosa

Predvideno je bilo, da se bodo postopki prvega prenosa v višini 100 milijonov evrov slabih terjatev iz NLB v slabo banko začeli 28. junija. Zadeva pa se je blokirala in prenos je bil zamrznjen zaradi "nesporazumov" na relaciji slaba banka-NLB-Evropska komisija. Prenos ni dobil ze-

loitte. Ob skrbnem pregledu naj bi bil izveden tudi stresni test bank: za to naj bi bila angažirana družba Oliver Wyman. Kljub temu da pregled še ni sklenjen, je slovenska vlada vseeno želela spraviti pod streho prvi, "pilotni" prenos še pred koncem junija. Komisija je za to postavila pogoj: sredstva, namenjena za prenos, bi morali oceniti po tržni vrednosti. Pri vrednotenju terjatev pa je prišlo do zapleta, ki ga akterji (vlada, slaba banka in Evropska komisija) do konca redakcije še niso rešili. Neurad-



lene luči, ker omenjeni skrbni pregled slovenskih bank še ni končan. Evropska komisija je namreč jasno zahtevala, naj pregled opravi tuja agencija. Za to je bila imenovana agencija De-

no je slišati dve možni različici razvoja dogodkov: manj verjetna je tista, ki pravi, da bi bil dogovor lahko sklenjen v kratkem. Po drugi različici, ki naj bi bila verjetnejša, pa pilotnega preno-

sa naj sploh ne bi bilo. Prenosi naj bi bili v celoti opravljeni po koncu skrbnih pregledov in stresnih testov. Zakaj naj bi prišlo do tega? Iz Evrope naj bi namreč bolj podpirali "počasnejše", a skrbnejše pripravljene prenose kot pa hitre in površne transferje. Ob slabi banki tudi dokapitalizacije Problem s slabo banko, ki je do nadaljnjega zamrznjena, pa ni edini problem slovenskega bančnega sektorja. Tudi so tudi (nove) dokapitalizacije, ki so potrebne kljub projektu slabe banke. Tudi to je prišlo na dan po "pritiskih" Evrope in Evropske komisije. Še pred nekaj meseci je bilo predvideno, da bo celoten znesek dokapitalizacij slovenskega bančnega sistema znašal 900 milijonov evrov. Po zadnjih dokapitalizacijah NLB in NKBM pa je postalo jasno, da bo 900 milijonov evrov potrebnih samo za ti dve banki. Vlada je v zadnji oceni potrebnih finančnih injekcij bankam napovedala dokapitalizacije v

vrednosti 1,2 milijarde evrov. In vrednosti dokapitalizacije se bodo v slovenski največji banki morda še povečale. To napoveduje član uprave NLB Nima Motazed v slovenskem dnevniku Finance. Glavni razlog za to pa bi bila lahko nižja vrednotenja prenesenih slabih terjatev. Ob tem je član upravnega odbora napovedal, da bo največja slovenska banka letos spet poslovala z izgubo in da bo do konca leta morala odpustiti do 250 ljudi. In vse to se dogaja v pričakovanju na rezultate skrbnega pregleda, ki bi lahko pomenili nov potresni sunek v slovenskem bančništvu. Ocena, ki jo je lani izdelala Banka Slovenije in ki govori o 7 milijardah evrov luknje, bi se namreč lahko izkazala celo za preblago oceno. In to je danes največja skrb Ljubljane. Če bi ocene zunanjih revizorjev v grobih obrisih potrdile ocene slovenske centralne banke, bi postopek reševanja bank najbrž lahko dokaj mirno stekel. Če pa bi na dan prišle hujše številke... no, o tem je bolje ne razmišljati!

Andrej Černič

S 3. strani Zadnji gledališki...

Nedelja, 7. julija 2013

Slavnostni večer sta pred razkritjem zmagovalcev letošnjega jubilejnega Zamejskega festivala amaterskih dramskih skupin v šaljivem tonu uvedla Mairim Cheber in Matija Rupel in povabila pred mikrofonom predsednika Zveze slovenskih kulturnih društev in Slovenske prosvete, Igorja Tuto in Marija Maverja, predsednico upravnega sveta Slovenskega stalnega gledališča Majo Lapornik in predstavnik Zadrugne kraške banke Daneva (vse te ustanove so bile soudeležene pri festivalu, poleg Urađa RS za Slovence v zamejstvu in po svetu ter Primorskega dnevnika in seveda pokroviteljev Občine Devin-Nabrežina in Tržaške pokrajine). Vsi so čestitali društvu Cerovlje-Mavhinje in poudarili veliko delo, ki ga je opravilo v teh letih, ter mu zaželeli še veliko uspehov. Tuta je še posebej podčrtal povezovalno vlogo, ki

Devin-Nabrežina imela Marija Breclj, ki je društvu za ta veliki festivalski podvig izročila spominsko plaketo. Občinstvo, ki se je množično zbralo na mavhinjskem trgu, je z znanimi melodijami v svet sanjavih valčkov in poskočnih polk pospremil ansambel Kraški muzikanti, ki je 'zrasel' s tem festivalom, saj je prvič nastopal na njem, ko so bili njegovi člani še otroci. Najbolj svečan trenutek je bil seveda takrat, ko je žirija, ki so jo sestavljali Samanta Kobal, Loredana Gec in Gojmir Lešnjak Gojc, razkri-la letošnje nagrajence. V imenu članov je spregovorila Samanta Kobal. Dejala je, da je letošnji festival napravil "korak naprej v umet-

je večino predstav zaznamovala glasba. V imenu vseh štirih – h komisiji je kot nekakšen koordinator spadal tudi Igor Tuta, ki je bil tudi na preteklih festivalih dragocen sodelavec žirij, ko ni bil seveda sam njihov član – se je Kobalova vsem ustvarjalcem na odru in za odrom



Ansambel Kraški muzikanti



Skupina malih in velikih pomagačev ŠKD Cerovlje-Mavhinje



Članica žirije Loredana Gec in predsednik ŠKD Cerovlje-Mavhinje Paolo Antonič

jo to društvo opravlja prav s tem festivalom, in njegovo vztrajnost pri tem poslanstvu. Maver je to maratonsko prireditev imenoval kar praznik slovenske besede in naglasil, da je Slovenska prosveta zmeraj verjela vanjo. Lapornikova je želela, da bi se 'Sledi srca' – to je geslo prihodnje sezone – začel že na tem festivalu, in upa, da bo množična publika, ki se je zbirala v Mavhinjah, znala poiskati te 'srčne sledi' tudi na predstavah SSG. Kratek nagovor je v imenu občine

niškem raziskovanju", saj so izvajalci več pozornosti namenili tudi gibu, glasbi... Veliko je bilo namreč avtorske glasbe, songov in aranžmajev, tako da

prisrčno zahvalila za "lep, topel festival". Prireditelji so posebno priznanje za večkratno sodelovanje na festivalu namenili Beneškemu gledališču, Boži Hrvatič in Lučki Susič. - Vse sodelujoče skupine so ob koncu nastopov prejele spominski dar, leseno plaketo (vsaka je unikat) z lepim mavhinjskim trgom v reliefu, ki so jo izdelali gojenci in vzgojitelji vzgojno zaposlitvenega središča CEO VZS Devin-Nabrežina -.

Strokovna komisija je ob tehtni utemeljitvi in daljšem pisnem mnenju, ki so ga prejele vse nastopajoče skupine, takole porazdelila nagrade: Otroška kategorija: 1. nagrada: *Torta za mamo št. 5* – Otroška dramska skupina Tamara Petaros Društva Finžgarjev dom (režija Manica Maver); 2. nagrada: *Doberdobski di (v) jaki* – Gledališka skupina SKD Hrast – Doberdob (režija Jasmin Podveršič); 3. nagrada: *Večerne pravljice Ole-Luk-Oleja* – Otroška dramska skupina Breg (režija Boža Hrvatič). Posebna priznanja so v otroški kategoriji prejeli: Mija Ukmar za vlogo lisičke in Klara Ukmar za vlogo zajčka v predstavi *Mojca Pokrajculja* izvedbi srednješolske skupine Jaka

ski di (v) jaki – Gledališka skupina SKD Hrast – Doberdob (režija Jasmin Podveršič); 3. nagrada: *Večerne pravljice Ole-Luk-Oleja* – Otroška dramska skupina Breg (režija Boža Hrvatič). Posebna priznanja so v otroški kategoriji prejeli: Mija Ukmar za vlogo lisičke in Klara Ukmar za vlogo zajčka v predstavi *Mojca Pokrajculja* izvedbi srednješolske skupine Jaka



Prvonagrajenci v kategoriji odraslih: Dramska družina iz Števerjana in člana žirije Samanta Kobal in Gojmir Lešnjak Gojc

Štoca (režija Nicole Starc) in otroci pevskega zbora Ladjica za skupinsko igro z lutkami v predstavi *Podkovana žaba* (režija Igor Cvetko). Mladinska kategorija: 1. nagrada: *Štirje fantje muzikantje* – Gledališka skupina O'Klapa (režija Franko Žerjal); 2. nagrada: *Krojač za dame* – Mladinska skupina SKK (režija Maruška Guštin, Patrizija Jurinčič); 3. nagrada: *Cirkus z divjega zahoda* – Mladinska skupina Breg (režija Boža Hrvatič). Posebna nagrada v mladinski kategoriji je šla Sanji Vogrič za vlogo povezovalke v predstavi *Štirje fantje muzikantje* v izvedbi O'Klape. Kategorija odraslih: 1. nagrada: *Umor v vili Roung* – Dramska družina F. B. Sedej (režija Franko Žerjal); 2. nagrada: *Kdo čaka na konec v trikoju* – Gledališka skupina KPD Šmihel, Astrija

lovščino, ki je tudi letos uspešno prišla do epiloga, seveda predvsem po zaslugi ravno delavnih članov tega društva, ka-

pnosti, ki tudi s tem festivalom dokazuje svojo živost in trmasto vztrajnost obstati na svoji zemlji!



Prvonagrajenci v mladinski kategoriji: skupina O'Klapa



Prvonagrajenci v otroški skupini: Dramska skupina Tamara Petaros

NOVI
GLAS

ODGOVORNI UREDNIK Jurij Paljč, e-mail palj@noviglas.eu
Izdajatelj Zadruga Goriška Mohorjeva - Predsednik dr. Damjan Paulin
Registriran na sodišču v Gorici 28.1.1949 pod zaporedno številko 5

Uredništvo v Gorici: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 550330, faks 0481 548808, e-mail gorica@noviglas.eu
Uredništvo v Trstu: Ulica Donizetti 3, 34133 Trst, tel. 040 365473, faks 040 775419, e-mail trst@noviglas.eu

Uprava: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 533177, faks 0481 548276, e-mail uprava@noviglas.eu

www.noviglas.eu

TISK: Centro Stampa delle Venezie Soc. Coop. a.r.l., Via Austria, 19/B - 35129 Padova PD,
tel. 049 8700713 - faks 049 8073868; e-mail cdascv@libero.it

LETNA NAROČNINA: Italija 45 evrov, Slovenija 48 evrov, inozemstvo 100 evrov - Poštni tekoči račun 10647493

PODPORNA LETNA NAROČNINA: 100 evrov

Bančni podatki: IBAN: IT 67 M 05484 12401 001570069280, SWIFT ali BIC koda: CIVIIT2C,
naslovljen na: Zadruga Goriška Mohorjeva - P.zza Vittoria/Travnik 25 - 34170 GORICA.

OGLAŠEVANJE: Oglaševalska agencija Tmedia, ul. Malta 6 - Gorica, ul. Montecchi 6 - Trst.
Brezplačna tel. št. 800 129452, iz Slovenije in tujine 0039 0481 32879. E-mail advertising@tmedia.it

Jamčenje zasebnih podatkov: v smislu zakonskega odloka št. 196/03 (varstvo osebnih podatkov) jamčimo največjo
zasebnost in tajnost za osebne podatke, ki so jih bralci posredovali Novemu glasu. Bralci lahko brezplačno zaprosijo
za spremembo ali izbris podatkov, ki jih zadevajo, kakor tudi izrazijo svoje nasprotovanje rabi leteh.

Novi glas je član Združenja periodičnega tiska v Italiji USPI in Zveze katoliških tednikov v Italiji FISC



Izdajanje našega tednika Novi glas podpira tudi Urad Vlade Republike Slovenije za Slovence v zamejstvu in po svetu
Tednik Novi glas prejema neposredni državni prispevek v skladu z zakonom 7.8.1990 št. 250

To številko smo poslali v tisk v torek, 9. julija, ob 14. uri.

Čustva, ki jih poraja pogled na skopo naravo

Otožni objem Karnijskih gora

Nekaj več kot deset let bo, odkar smo se preselili sem v Slovenijo, kar se ne potepamo več po Karniji oziroma po Julijskih Predalпах. Ne vem zakaj, me ti kraji navdajajo z otožnostjo, nekaj morečega, nekaj težkega je v teh dolinah, ki jih obdaja samo kamenje, samo neprehodni grebeni, pa čeprav porasli z nizkim grmičevjem. Ko se vozim po avtocesti ali po pokrajinski cesti iz Vidma proti Trbižu, si ne moram kaj, da si ne bi zamišljala, kakšno mora biti življenje v teh zakotnih vaseh. Majhnih vaseh, kjer najdeš komaj trgovino in bifeček, hiše pa so nekako vklesane med skalo in cesto. Ime Kluže, ali še bolj zgovorno Chiusaforte, veliko pove. Zaprto je tu prevladujoča, tako narava kot ljudje se mi zdijo žalostni in zamorjeni. Zaprti soncu, zaprti nebu, zaprti vsemu in za večino obiskovalcev povsem neprivačni. V teh vaseh, kjer ni nikjer rož na oknih, ima življenje drugačen ritem. Meni pomenijo rože na oknih srečo, lepoto, veselje, pa čeprav moj mož pravi, da so samo izguba časa. Morda tako govori, ker je tudi on nagnjen k otožnosti. Občutek imam, da ljudje, ki nimajo časa in volje za gojenje rož, še niso našli miru, veselja. In morda je v teh dolinah, ki niso gorske doline, kajti gorske doline so zelene, poraščene s pašniki in sončne, veselje nekaj nedosegljivega. Vsaj meni se tako zdi, ko se mimo peljem v morečje vročih poletnih dneh, ki so tu še bolj vroči, osamljeni in polni

nečesa težkega in neizrekljivega, ali pozimi, ko so ceste polne mraza in sivine, vendar snega, ki daje pokrajini nekaj pravilnosti in veselja, tu ni skoraj nikoli. Kljub vsemu poznam ljudi, ki so tu rojeni in Karnijo ljubijo. Ponošni so na te kraje, na tukajšnje narave, ki ga sami imenujejo jezik. Dejansko jim skoraj zavidam, ker imajo svoje korenine. Sama sem rojena v mestu, v Trstu, ki velja za lepo srednjeevropsko mesto, in živim na Krasu, ki naj bi bil krasen, a korenin ne čutim, niti pripadnosti. Neki nemir me žene po svetu, da spoznavam in kradem tujo lepoto. Za dušo in za značaj, ki je potepuški in mi ga ne bo nikoli nihče spremenil. Dokler ne bom morda, nekoč našla kraja, kjer bom pogrnala korenine. A to vsekakor ne bodo zatohle doline Karnije.

V strma kamnita pobočja, porasla z borovci, kjer ni poti in steza, je svojo sled zarezala tudi zgodovina. Z revščino in izseljenstvom..., kajti kamen in nerodovitno zemlja nikomur nista dajala zaslužka, tako da je mladež odhajala in še vedno odhaja s trebuhom za kruhom. In vojna. Kajti za vrhove Karnijskih Predalp so se zagrizeno spopadale italijanske in avstro-ogrske enote, ki so v vročih, nečloveško vročih poletjih in kruto mrzlih zimskih dneh branile položaje in prehode, gradile jarke in mulatjere. In ne nazadnje potresi, najmočnejši v šestdesetih letih prejšnjega stoletja, tisti, ki se ga jaz spominjam iz najstniškega obdobja.



Potresi so uničili še vse tisto malo, ki je dajalo smisel tistim, ki so ostali. In počasi so tudi oni morali v svet.

Vselej, ko se vozim mimo teh dolin, ki še vedno niso našle poti v prihodnost, ter zrem v razdejane hudourniške struge, v presušene bregove, v neštete mrtve slapove, ki zaživijo samo ob nevihtah, skušam z vsem srcem razumeti tisto nekaj, kar nekatere ljudi še veže na to skopo, ostro naravo. In jim ne da, da bi si svoj dom poiskali kje drugje.

Ljudje, ki so ostali, skušajo v zadnjih letih, z vsemi močmi in številnimi pobudami, pritegniti v ta pozabljeni kotiček na tromeji vsaj nekaj turistov in s tem vdahniti nekaj življenja dolinam, ki samevajo in umirajo. Leta 1996 je tako nastal deželni Naravni Park Julijskih Predalp, ki se razprostira na ozemlju nekaj manj kot 100 km². Vanj spadajo občine Skluže (Chiusaforte), Bardo (Lusevera), Mužac (Moggio Udinese), Rezija (Resia), Rezjuta (Resiutta), Pušja Vas (Venzone) in obsežen del Videmske pokrajine. Relativno mlad park vključuje pohodnikom dobro poznane gorske grebene, kot greben Lopiča (Monte Plauris m 1958), Muzcev (Monti Musi m 1869) ter Kaninski greben (Monte Canin m2587). V pokrajini, ki se na prvi pogled zdi divja in marsikje neprehodna, se spajajo biogeografske značilnosti Mediterana, Ilirskega gorstva in Alp. Na skalah, kjer se srečujeta blagodejen vpliv morja ter mrzli alpski zrak, pa so svoj dom našle najraz-

ličnejše rastline, ki pomenijo ogromno naravno bogastvo in lahko razveselijo oko pozornega izletnika.

Pred dnevi, ko sem se jesensko poletnega dne, da jesensko poletnega, kajti letos pravega poletja še ni bilo in je julij samo podaljšek zime, je bilo ozračje težko in megleno. Saj ni čudno, kajti veriga Muzcev, ki se dviguje severno od mesteca Mužac (Moggio Udinese), zapira pot morskim vetrovom, ki pihajo z Jadrana. Tu se nabira taka vlaga, da veljajo doline pod Muzci za najbolj dežev-

no področje Italije s kar 3300mm padavin na leto. Ni kaj, precej neposrečena izbira za poletje, ki še Krasu ni prizaneslo z gdim vremenom. A kaj, odločila sem se, da pač raziščem tudi te gorske poti, z željo, da bi končno dojela njih lepoto in razumela skrite dragocenosti krajev, o katerih mi je pred leti toliko pripovedoval domačin.

Tako se z možem pred gorskim vzponom ustaviva v središču Mužca. Čeprav mi je kraj tuj, priznam, da je urejen, po svoje tudi lep. In trudim se, da bi razumela

njegov utrip in pregnala otožnost, ki mi je za petami. Mestece skoraj brez mladih, možakarji, ki v barih že zjutraj pijejo sladki verduc in kvartajo, tesne ulice, lepo obnovljeno jedro in občutek, da življenje tu ni cvetoči travnik. Sprašujem se, od kod slovensko ime temu naselju, ki je sedaj po srcu in duši italijansko oziroma še bolj furiansko. Nič čudnega, Henrik Tuma piše, da je bila vsa "mužacka krajina", vsa dolina Fele in Tilmenta do Humina (Gemonna), daleč v srednji ve slovenska. Vsa stara imena so slovenskega izvora in vpliv slovanskih korenin je čutiti še daleč na zahod po vsej Karniji. Zgodovinarji so ugotovili hrvatsko-srbski oziroma turanski element med nekaj tu živimi Slovenci, ki je bil v dolini Fele in Tilmenta najmočnejši. V Ahtnu (Attimis) je še danes ohranjeno ime Callo Croato.

Suzi Pertot

JURIJ PALJK

KAJ SPLOH POČNEM TUKAJ?

161

Rad imam poletna jutra.

Poleti rad vstajam zgodaj in se po jutranjem britju in pripravi kave rad podam v sveže jutro, ki me vedno znova očara s svojo preprosto lepoto.

Vsako, ki poleti vstaja zgodaj, ve, da nastopi pred jutranjim svitom trenutek tišine, ki je tako polna, da bi jo lahko z nožem vsakdanjosti rezal, in naravnost boli, ko jo poslušam: in nato tisti čarobni, vedno drugačni, a tudi vedno enak trenutek, ko se oglasijo ptice, vse naenkrat in presunljivo na glas, ko vse naenkrat zapojejo pozdrav novemu dnevu, svetu, sebi in tebi, ki si zbran pred novim dnevom in se nikdar ne nehaš čuditi lepoti življenja.

Rad imam sveža poletna jutra, ko se zdi, da je vse življenje na novo rojeno in je obenem tako lepo domače, ko svet še spi in ni hrupa avtomobilov z bližnje državne ceste, ko si sveže obrit in umit, pripravljen na nov dan in deležen svežine, ki jo bo vsakdanjik samo nekaj ur kasneje odnesel s seboj. Jutranji svit je ena tistih stvari, zaradi katerih je poleti lepo vstajati zgodaj, odpreti vrata in okna hiše, da se prezračijo, napolni z novim življenjem in novim dnem, ki seveda potem ne bo tako lep, kot je jutro, a je tistih nekaj trenutkov zjutraj vrednih, da se jih človek naučije in napolni samega sebe s svežino novega dne.

Rad imam poletje, morda zato, ker sem na poletje rojen, v julijski vročini, morda zato, ker sem že kot otrok ljubil poletna jutra, ko me je mama zgodaj zbudila in me pošiljala z zajtrkom za očetom v košnjo. Spominjam se, da sem v kratkih hlačah hodil v jutranji rosi do očeta, ki je odšel kosit ob dveh, treh ponoči, da je lahko s koso v jutranji rosi do jutra že nakosil velik del trate. Med režnji pokošene trave sem prišel do očeta, ki je sedel na tla, jaz pa zraven njega in poslušal sem zgodbe, gledala sva dol, na dolino, proti Vipavi, včasih je postal za trenutek in me opozoril na petje posamezne ptice in preprosto povedal, katera ptica poje tako, katera drugače.

Iz spominov mi prihaja prizor zagorelega očeta v srajci z zavihanimi rokavi, kako počasi vstane, mi da košek, v katerem sem mu prinesel zajtrk, in mi naroči, naj mam povem, da bo pokosil še ostalo, da pa bo v slabih dveh urah tudi sam prišel domov, prej bo samo še pokošeno travo raztrosil. Skoraj vedno je oče v košek brez besed položil še svež šopek poljskih rož, povezal ga je s travnatimi bilkami; ne vem, zakaj mi je v spominu ostalo predvsem dejstvo, da so vedno bile v tem šopku marjetice, zraven pa še rumene in rožice nebesko sinje barve.

Oče ni nikdar rekel, da so rože za mamo, brez besed jih je položil v košek in nikdar nisem vprašal, za koga so, saj sem vedel, da so za mamo, šopek je bil izjemno lepo povezan z bilkami, takih ne delajo več danes! Kot ne delajo več svetoivanskih "kranceljčkov", kot smo svetoivanske venčke tudi imenovali v otroštvu, ko smo se veselili svetoivanskega kresa. Ne mine praznik sv. Ivana, da se ne bi spomnil teh krasnih svetoivanskih venčkov, ki so na poletje krasili vhodna vrata na vsaki kmečki hiši na Vipavskem!

Potem mi je oče v jutrih, ki so se mi za vedno vtisnila v spomin, preprosto rekel, naj grem domov, in sem šel.

Dišalo je po svežem jutru, po travah in preprostem življenju, ko sem počasi odhajal proti dolini. Ko se je v zvoniku vaške cerkve oglasil zvon, ki je vabil k jutranji maši, sem ponavadi že bil doma, oče je prišel navadno domov po deveti uri, malo pred deseto, tik preden je začela pritisnati vročina, v kleti se je vedno umil, se očedil in zamenjal srajco, ki ga je tam sveže zlikana vedno čakala, nato je vstopil v hišo, kjer ga je na mizi čakal svež šopek poljskih rož v preprosti vazi; nikdar nisem slišal mame, da bi mu rekla hvala za rože, in nikdar niti njega, da bi jo vprašal, ali so ji všeč; nekako spadale so na mizo v revni kmečki hiši, kakršnih je bilo takrat na Vipavskem veliko.

Se mar rojeva kaj novega?

Ženski nogomet pravo odkritje poletnih turnirjev

Zadnji tedni, ob s športnega vidika najbolj izraziti poletni suši, so vzpodbudili razmišljanje o dveh zanimivih pojavih. Zelo razširjeni in priljubljeni so v tem obdobju raznorazni vaški turnirji v nogometu 7 proti 7, v sklopu tega pa ima vse bolj pomembno mesto ženski nogomet.

neuki gledalci bi na primer sploh ne opazili, da je Vasilij Kante, stebler Sloge Tabor, odbojkar med nogometaši. Nogomet je pač všeč vsem in je ljudska igra. Za marsikaterega športnika (veliko je tudi veteranov oziroma čistih ljubiteljev) je to obdobje turnirjev sploh najbolj prijetno v letu, saj je rezultat v bistvu po-

pride v blagajno nekaj koristnih finančnih sredstev. Ob tem pa je v teh junijskih večerih v športnih centrih moč navezati stike s kakim igralcem in ga morebiti privabiti za naslednjo sezono. Skratka, režim teh turnirjev navsezadnje ustreza vsem.

V oči pa bodeta zlasti navdušenje in vztrajnost deklet. Veliko omenjenih tekmovalj ima konkurenco, razdeljeni po spolu, zanimanje za ženske turnirje pa je čedalje večje. Če se ne motimo, so za tovrstno dejavnost dale povod nekatere zgodovinske skupine nogometašic. Na Goriškem je stvar v malodane vseh vaseh zelo vraščena in občutena že vrsto desetletij, na Tržaškem pa so ledino menda orale članice dolinske ekipe Bum Bum Lady, medtem ko v zadnjih letih zelo organizirano delujejo zlasti raketke iz Gorjanskega. Turnirjev je vse več, nekatere postavbe se za redne treninge že srečujejo tudi pozimi. Da se mar ne rojeva kaj novega v bolj resni obliki?

Nekaj pravih igralok nogometa naše zamejstvo sicer premore, združujejo pa se zlasti okoli učitelja in trenerja Maria Adamiča, ki vodi ekipe društva San Marco Sistiana, pa tudi pri goriških klubih. Verjamemo, da število nogometašic rase, če sodimo po kakovosti prikazane igre na poletnih turnirjih (ki se jih udeležujejo odbojkarice, smučarke, košarkarice itd.), pa bomo počasi računali na pravo gibanje. Ni namreč zanemarljivo, da je zraven veliko mladih, komaj dvajsetletnic.

HC



"Turnir Bar Blu" v Križu

Najprej o širšem okviru teh športno-rekreativnih tekmovalj. Gre v bistvu za turnirje, ki jih posamezna društva in ustanove organizirajo v dobi trajanja vaškega praznika oziroma poletne šagre. Številni so tako na Tržaškem kot na Goriškem in zaposlujejo res veliko nogometašev, ki si tako vsaj še ves junij ne privoščijo pravega odklopa od večerne športne dejavnosti. Veliko je na teh manifestacijah sicer tudi športnikov, ki se praviloma ukvarjajo z drugimi panogami. Ne boste verjeli, nekateri so res odlični,

stranskega pomena (toda ne za vse!) in v ospredju je predvsem družabni vidik. Spontano igranje z nasmehom na ustih in na koncu tekme v vročih večerih obvezno hladno pivo pri bližnjem šanku. Zloglasna "coppa banco", ki ne sme manjkati, je navsezadnje dodaten izziv.

Odborniki nogometnih klubov na vprašanje, ali niso že naveličani dolge sezone dela, pa si npr. tijo še to breme, odgovarjajo, da jim je konec koncev biti v društvu in ob igrišču lepo, poleg tega pa z organizacijo šagre in turnirja

Zavajanje javnosti in sprenevedanje glede resničnega problema

Raftarske nesreče: spoštovati moč narave

Povod za pisanje tega razmišljanja sta bili gotovo letošnji raftarski nesreči na reki Soči. Kot domačin iz Bovca, ki se z dejavnostjo vodnika rafta ukvarjam od leta 2002, sem zato nedavne tragične dogodke doživel precej čustveno. Nočem igrati generala po bitki, vendar me preveča predvsem velika jeza, saj bi se dalo obe nesreči zlahka preprečiti. Nepošteno bi bilo s prstom neposredno pokazati na krivce oziroma povzročitelje, saj napake počnemo čisto vsi ljudje. Skupni imenovalec vseh težav, s katerimi se spopada predvsem Bovško, je izraz mentalitete preštevilih prebivalcev teh krajev. Januarska nesreča na Kaninu, kjer bi se lahko zgodil pokol, in zadnji dve na Soči, so le vrh ledenih gore. Letos je hudo počilo, tako kot še nikoli; in če se ne bomo nehali sprenevedati in ne bomo opustili primitivnega razmišljanja, se bo barka potapljala naprej.

Dan po drugi nesreči, 13. maja 2013, sta bila v prispevku za oddajo Odmevi zelo na grobo obrazložena stanje (ne) urejenosti zakonodaje o plovbi po reki ter opis obeh dogodkov. Za prvega je bilo povedano, da se je nesreča zgodila po osebni odločitvi vodiča, da bo po tem, ko je svoja klienta rešil na varno, na obrežju spravil še raft. Znanih je nekaj zgodb izpred več kot petnajst let, ko so takratni vodiči na herojskih misijah od cilja pri vasi Trnovo ob Soči pripeljali še pogumnejše goste pri petkrat povišanem vo-

dostaju.

Nesrečnega 6. maja se je agencija odločila storiti enako. Dve osebi in vodič so se v raftu za devet oseb, pri precej povišani reki, brez dodatnega spremstva vsaj še enega kajakaša, odpravili na spust. Izredno nespametno dejanje, ki ne dopušča najmanjše napake, kar nikakor ni rekreacijska aktivnost, ki se je najpogosteje udeležujejo osebe brez kakršnih koli predhodnih izkušenj. Tudi če je res, da merilne naprave pretoka Soče kažejo vrednosti, ki so precej nižje od realnih, obstajajo številni drugi pokazatelji (raven vode na skalah, hitrost toka, velikost valov itd.), po katerih se vodniki in kajakaši orientiramo. Z več preudarnosti bi spust odpovedali ali pa prestavili na zgornji del, ki ima nižji pretok in lažje brzice.

Neurejenost plovbe

A kaj ko se v tem delu Soče, ki se začne blizu vasi Kal - Koritnica, skrivajo spet druge ovire, za katere ni treba biti noben strokovnjak, da se ugotovi, da so smrtonosne. Nekatere drevesa, ki so med lanskimi jesenskimi poplavami obtičala med skalami, letos onemogočajo varno plovbo. Še nevarnejša in bolj številna pa so tista, ki so pred poplavami rasla tik ob obrežju in jim je voda spodkopala podlago, tako da se zdaj nagibajo skoraj horizontalno proti sredini reke in predvsem neizkušenim turistom, ki na primer padejo iz rafta, pomenijo zelo nevarno past. Niti teden dni

ni minil od žalostne zgodbe iz Trnovega, ko se je zgodil prav ta črni scenarij in se je prvič v zgodovini organiziranega komercialnega raftinga na Soči zgodila smrtna nesreča. V Odmevih so v uvodu omenili, da vodnik za opravljanje svojega dela ni imel ustrezne licence.

Ob drugi nesreči je kakršnokoli namigovanje na usposobljenost oziroma licenco vodnika navadno zavajanje javnosti in sprenevedanje glede resničnega problema, za (ne) reševanje katerega pa tisti pristojni seveda ne bodo



nikoli odgovarjali. Spet bi rad poudaril, da konkretnih imen ni več smiselno izpostavljati, saj sem prepričan, da bi enako delovala tudi katera druga zasedba. Po vseh teh letih dela v raftarskem turizmu se človek dobro seznanja z vso večplastno problematiko na lokalni in državni ravni ter z najrazličnejšimi zgodbicami v ozadju.

Že ob mojem začetku se je glede urejenosti plovbe največkrat omenjala beseda kaos, vendar so se razmere iz leta v leto le slabšale. Za iz-

Plovba je bila odprta kljub številnim smrtno nevarnim odsekom, ki pa bi jih za nekaj dodatnih sto evrov uredili v varne.

boljšanje stanja in ponudbe raftinga so zgornjesoški veleumi na reki "uredili" vstopna in izstopna mesta ter seveda uvedli plačevanje vstopnine za plovbo. A po vseh teh letih se turisti, razen pri vstopnem mestu "Boka" (kjer imaš občutek, da se podajaš v sovjetski bunker), preoblačijo kar za gromovjem, sanitarij pa ni ravno na obeh najbolj prometnih vstopno-izstopnih mestih, Srpenici in Trnovem.

Na leto se od vstopnic zbere približno 150.000 evrov, ki jih porabijo za plačevanje zaposlenih na medobčinski upravi, med drugim občinskega redarja, ki te vstopnice tudi preverja. Preosta-



nanciranje izvajalcev, ki odstranjujejo nevarna drevesa. Lani smo sredi vrhunca sezone vodiči opazili, da je v slavni skali "S" zataknen približno pet metrov dolg hlo. Mesto je bilo smrtno nevarno, mimo katerega se je vsak dan peljalo tudi več kot tisoč ljudi. V zgodnjih jutranjih urah je bil hlo odstranjen. Po opravljenem delu se je bilo treba še skregati, da so vodiči dobili primereno urno postavko ter upoštevano število opravljenih ur. Namesto da bi bili na upravi veseli, da je reka spet varna, se je bilo treba spet ukvarjati z mentaliteto, "da ja ne bi kdo preveč zaslužil".

Nato so jesenske poplave naredile pravo malo razdejanje in čisto vsi odseki na reki, za katere uprava prodaja vstopnice, so bili polni smrtno nevarnih mest. Za silo je bil očičen samo odsek med Čezsočo in Boko, v dveh delovnih akcijah je bilo odstranjenih vsaj 15 dreves. A potrebno je bilo še veliko dela, kar je bilo tudi jasno povedano. Konec zgodbe je bil, da ni več denarja in je med tem tudi reka preveč narasla, zato čiščenje ni bilo več mogoče. Ob letošnji bogati zimi so imela cestna podjetja več stroškov s čiščenjem cest kot po navadi, so pa zato pred leti toliko več prihranila.

Po mojem mnenju je glavni krivec za nesrečo izraelskega gosta zaostala mentaliteta prebivalcev Zgornjega Posočja. Plovba je bila odprta kljub številnim smrtno nevarnim odsekom, ki pa bi jih za nekaj dodatnih sto evrov uredili v varne. Nato so jesenske poplave naredile pravo malo razdejanje in čisto vsi odseki na reki, za katere uprava prodaja vstopnice, so bili polni smrtno nevarnih mest. Za silo je bil očičen samo odsek med Čezsočo in Boko, v dveh delovnih akcijah je bilo odstranjenih vsaj 15 dreves. A potrebno je bilo še veliko dela, kar je bilo tudi jasno povedano. Konec zgodbe je bil, da ni več denarja in je med tem tudi reka preveč narasla, zato čiščenje ni bilo več mogoče. Ob letošnji bogati zimi so imela cestna podjetja več stroškov s čiščenjem cest kot po navadi, so pa zato pred leti toliko več prihranila. Po mojem mnenju je glavni krivec za nesrečo izraelskega gosta zaostala mentaliteta prebivalcev Zgornjega Posočja. Plovba je bila odprta kljub številnim smrtno nevarnim odsekom, ki pa bi jih za nekaj dodatnih sto evrov uredili v varne.

Miha Mihelič, vodnik rafta



S 1. strani

Sprememba pokrajin...

Kakor podpredsednica goriške pokrajine in tudi kot članica SSK sem bila prepričano proti Monitijevemu dekretu in sem tudi zelo skeptična do izjav predsednice Serracchianijeve. Če bi prišlo do ukinitve pokrajin Trst in Gorica, bi izgubili instituciji, v katerih izvoljeni Slovenci predstavljamo in ščitimo potrebe slovensko govorečih ljudi, slovenskega ozemlja od Brd do Krasa, mimo Gorice do Trsta in v katerih smo Slovenci soudeleženi pri upravljanju ozemlja. Pokrajini Trst in Gorica sta kot prvi začeli izpolnjevati določila zaščitnega zakona št. 38/2011 o vidni dvojezičnosti s postavitvijo dvojezičnih smerokazov, in to je bilo mogoče samo zato, ker smo Slovenci prisotni v pokrajinskih upravah.

V sedanjih razmejitvi pokrajinskega ozemlja in s sedanjim pokrajinskim volilnim zakonom Slovenci dosegamo pomembne politične rezultate bodisi v Gorici kakor v Trstu. Z

drugačno upravno ureditvijo in razmejitvijo bi postali bolj šibki, če ne bi imeli več istega števila političnih predstavnikov kakor danes. V sedanjem volilnem sistemu se je znašla manjšina, kljub svoji politični pestrosti, pravilno vključiti v demokratični boj in je na volitvah v različnih oblikah dosegla vidne rezultate.

Reforma krajevne uprave je potrebna, ker je le-ta neučinkovita, ni namreč leži pri upravljanju ozemlja. Kos izzivom gospodarske krize in ne odgovarja potrebam ljudi, ki živijo in delujejo v letu 2013, in je zaradi tega posledično nepravilna v svojem delovanju. Pri oblikovanju te reforme, ki jo je predsednica Serracchianijeva že napovedala, mora biti manjšina soudeležena in protagonist. Danes v deželni FJK smo Slovenci v vladni koaliciji in moramo neposredno sodelovati pri oblikovanju novega sistema krajevne uprave.

Potrebno bi bilo zediniti stališča glede tega med Slovensko skupnostjo in Slovenci, ki so člani italijanskih strank, zato da bi skupno in složno nastopali. Izhodiščna točka pa je člen št. 7 (točka b) Evropske listine o deželnih in manjšinskih jezikih, ki določa: "Spoštovanje zemljepisnega ob-



močja vsakega deželnega ali manjšinskega jezika, da bi s tem zagotovili, da že obstoječe ali nove upravne razdelitve ni-

so ovira za spodbujanje rabe posameznega deželnega ali manjšinskega jezika". To pomeni, da je izris administrativnih enot neposredno povezan s spodbujanjem rabe in razvoja manjšinskega jezika. Na to načelo se sklicuje tudi sam zaščitni zakon št. 38/2001.

Cilj skupnega nastopa mora biti zaščita avtonomije slovenske manjšine na ozemlju. Potrebno bo dogovoriti se s koalicijskimi partnerji glede instrumentov, s katerimi bo dežela FJK v reformi krajevnih uprav zagotovila prisotnost Slovencev v organih in institucijah, ki upravljajo ozemlje. V primeru, da bi prišli do nove administrativne razmejitve (npr. združitve med Gorico in Trstom) ali celo do nove ureditve (npr. po zakonu predvidene medobčinske zveze oz. združenja), moramo zahtevati, da je manjšini zakonsko zajamčena izvolitev predstavnikov vsaj na osnovi evropskega principa o olajšanem zastopstvu (kakor je predvideno za deželne volitve v FJK) in da je zajamčeno delovanje nove uprave v slovenskem jeziku.

Google fotografira v Sloveniji

Ameriški internetni velikan Google je v torek, 9. t. m., začel fotografirati Slovenijo. Snemalni avtomobili - gre za osebne avtomobile znamke Opel Astra srebrne barve z Googlovimi logotipi in nameščenimi kamerami - so fotografiranje začeli v Ljubljani, kasneje pa so bila in bodo na vrsti še ostala slovenska mesta.

Celoten projekt bo predvidoma trajal tri mesece, fotografije pa naj bi bile objavljene v spletni aplikaciji Street View (Ulični pogled) v začetku naslednjega leta, je v intervjuju za STA pred dnevi pojasnil vodja programa Street View za Evropo, Afriko in Bližnji vzhod Ulf Spitzer. S posnetki bodo pri Googlu dopolnili svoje spletne zemljevide, fotografije pa so ključne za aplikacijo Ulični pogled, ki uporabnikom omogoča raziskovanje sveta skozi 360-stopinjske posnetke mest, cest in naravnih znamenitosti. Aplikacija že vključuje posnetke iz petdesetih držav, med drugim tudi iz sosednje Italije, Hrvaške in Madžarske. Google je vožnjo po Sloveniji začel po večjih mestih (Ljubljana, Maribor, Celje, Kranj, Novo mesto, Nova Gorica, Koper, Velenje, Domžale, Ptuj), nato pa nadaljeval z manjšimi mesti ter obrobji mest. Kot so še sporočili iz podjetja, bodo vožnjo prilagajali vremenskim razmeram in drugim okoliščinam, načrt vožnje pa bo sproti objavljen na spletni strani <http://google.si/streetview>. Zaradi podrobnih posnetkov je fotografiranje ulic v mnogih državah sicer sprožilo nasprotovanje in polemike glede pravice do zasebnosti. Pri Googlu z računalniškimi algoritmi zameglijo številke registrskih tablic in obraze naključnih mimoidočih, pri Googlu obljublajo, da bodo pri fotografiranju slovenskih ulic zagotovili visoko raven varovanja zasebnosti.

